

**SEBASTE ANTİK KENTİ YÜZEY ARAŞTIRMALARI'NDA ELE GEÇEN
TERRA SİĞİLLATA VE GEÇ ROMA KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ**

(2016-2019)

Mehmet Ali EYYÜPOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Emre TAŞTEMÜR

Uşak

Ağustos, 2020

**SEBASTE ANTİK KENTİ YÜZEY ARAŞTIRMALARI'NDA ELE GEÇEN
TERRA SİĞİLLATA VE GEÇ ROMA KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ
(2016-2019)**

Mehmet Ali EYYÜPOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arkeoloji Anabilim Dalı Arkeoloji Bölümü

Danışman: Doç. Dr. Emre TAŞTEMÜR

Uşak

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ağustos, 2020

ÖZET

Mehmet Ali EYYÜPOĞLU

Arkeoloji Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ağustos, 2020

Danışman: Doç. Dr. Emre TAŞTEMÜR

Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmaları'nda Ele Geçen Terra Sigillata ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri (2016-2019)

Geç Neolitik Dönem'den itibaren kültür öğelerine rastlanan ancak Batı Anadolu'nun Romalılaştırılma sürecinde adı anılmaya başlanan Sebaste kenti, bulunduğu konum ve verimli toprakları ile binlerce yıl ayakta kalmayı başarmıştır. Kentin lokalizasyonu ilk defa 19. yüzyılda Anadolu topraklarına gelen Avrupalı gezgin araştırmacılar tarafından çevrede bulunan yazıtların okunması ile yapılmıştır. 1966-1978 yılları arasında ise İstanbul Arkeoloji Müzeleri adına Dr. Nezih Fıratlı tarafından 13 sezon boyunca höyükler, kiliseler ve tümölüslerde kazılar gerçekleştirilmiştir. Bu kazılar neticesinde kiliselerin altında Roma hamamına ait mimari temeller olduğu ve kentin merkezinin de kiliselerin bulunduğu bölge olduğu anlaşılmıştır. 2016 yılından itibaren yapılan yoğun yüzey araştırmalarıyla birlikte Sebaste'nin merkezi olan Selçukler ve çevresindeki tüm alanlar taranmıştır. Bu bağlamda tespit edilen mimari parçalar ile küçük buluntuların ele geçtiği alanlarda, kronolojik sınıflandırmalar yapılarak yerleşimin tarihsel süreçlerine ışık tutulmaya çalışılmıştır. Küçük buluntular arasında yer alan ve bu çalışmanın temelini oluşturan Roma seramikleri ise yüzey araştırmasında, yerleşke ve buluntu paralelliği ile toprağın altındaki yapılar hakkında ipucu göstermesi açısından önem kazanmaktadır. Ayrıca, yüzey araştırmalarında ele geçen kırmızı astarlı seramiklerin çalışmamız dahilinde ilk defa değerlendirilmesi, kentin ticaret ve pazar hakimiyetini görebilmemiz açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Frigya, Uşak, Sebaste, Roma Seramiği, Terra Sigillata, Kırmızı Astar, Geç Roma Seramiği.

ABSTRACT

Mehmet Ali EYYÜPOĞLU

Department Archaeology

Graduate Education Institute, Usak University, August, 2020

Advisor: Assoc. Prof. Emre TAŞTEMÜR

Terra Sigillata And Late Roman Red Slip Wares Founded in Surface
Exploration of Sebaste Ancient City (2016-2019)

The city of Sebaste, whose name began to be mentioned in the Romanization process of Western Anatolia but which we have seen material cultural elements since the Late Neolithic Periods, has managed to survive for thousands of years with its location and fertile territory. The localization of the city was carried out for the first time by European travellers who came to Anatolia in the 19th century by reading the inscriptions found in the vicinity. Between 1966 and 1978, excavations were carried out by Dr. Fıratlı on behalf of the Istanbul Archaeological Museums for 13 seasons in Mounds, Churches, and Tumulus. As a result of these excavations, it was understood that the architectural foundations of the Roman Bath were under the churches and that the center of the city was the site where the churches were located. Selçikler, which is the center of Sebaste, and all surrounding areas have been scanned with intensive surface researches since 2016. In this respect, in the areas where the architectural fragments and small finds were recovered, chronological classifications were made and efforts were made to shed light on the historical processes of the settlement. The Roman ceramics, which are among the small finds and form the basis of this study, are important in the surface survey in terms of the parallelism of the settlement and the findings, as well as showing clues about the structures under the soil. Being the first to evaluate the red-slip wares found in the surveys works, our study is important as it shows the commercial and market dominance of the city.

Keywords: *Phrygia, Usak, Sebaste, Roman Pottery, Terra Sigillata, Red Slip, Late Roman Pottery.*

ÖNSÖZ

Uşak il merkezinin 38 km, Sivaslı ilçesinin de 2 km güneyinde bulunan Sebaste Antik Kenti, Selçukler Köyü'nde yer almaktadır. Sebaste Kenti'nde kurtarma kazıları, İstanbul Arkeoloji Müzeleri adına Dr. Nezih Fıratlı tarafından 1966-1978 yılları arasında 13 kazı sezonu süresince gerçekleştirilmiştir. Bu tarihten itibaren kentte herhangi bir bilimsel faaliyet yürütülmemiştir. Bu bağlamda kazıların yetersiz kalışı, yüzey araştırmalarının gerekliliğini beraberinde getirmiş ve 2016 yılından itibaren çalışmalara başlanmıştır. Çalışmalar kapsamında, Sebaste'de, 2016-2019 yılları arasında yapılan yüzey araştırmalarında ele geçen Terra sigillata ve Geç Roma kırmızı astarlı seramikleri tezimin konusunu oluşturmaktadır.

Yüksek Lisans eğitimime başladığım andan itibaren desteğini hiçbir zaman eksik etmeyen, aynı zamanda Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda ele geçen malzemeleri çalışmam konusunda teşvik ve tavsiyelerini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Emre Taştürk'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince bana güvenen ve manevi desteklerini her zaman hissettiğim hocalarım, Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt Eliüşük, Dr. Öğr. Üyesi Ersin Çelikbaş ve Doç. Dr. Ömür Dünya Çakmaklı'ya teşekkürü borç biliyorum. Ayrıca tez savunmasına katılımlarından ve katkılarından dolayı kıymetli hocalarım Doç. Dr. Münteza Dinç ve Doç. Dr. Murat Fırat'a saygılarımı sunuyorum ve teşekkür ediyorum.

Hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini üzerimden eksik etmeyen aileme sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca tez dönemi içerisinde bütün öz verileriyle bana destek olan arkadaşlarım Gülçin Karakaş, Gözdem Güler, Ayhan Yamantürk, Abdurrahman Çakan, Rabia Köse, Emine Sürücü ve Kübra Işık'a teşekkür ederim.

Uşak, 2020

Mehmet Ali EYYÜPOĞLU

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı Soyadı: Mehmet Ali EYYÜPOĞLU

Doğum Tarihi: 21.04.1991

Doğum Yeri: Haliliye/Şanlıurfa

Lise: Hacı Sebiha Özlek Lisesi, Şanlıurfa (2006-2010)

Lisans: Karabük Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü (2012-2017)

Yüksek Lisans: Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Programı (2017-2020)

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetler:

(2014)

- Hacılar Obası Tümülüs Mezar Kurtarma Kazısı (Safranbolu/Karabük)
- Büyük Göztepe Tümülüs Mezar Kurtarma Kazısı (Safranbolu/Karabük)
- Tios Antik Kenti Kazı Çalışmaları (Filyos/Zonguldak)

Doç. Dr. Şahin YILDIRIM (Bartın Üniversitesi-Bartın)

(2015)

- Tios Antik Kenti Kazı Çalışmaları (Filyos/Zonguldak)

Doç. Dr. Şahin YILDIRIM (Bartın Üniversitesi-Bartın)

(2016)

- Harran Ören Yeri Kazı Çalışmaları (Harran/Şanlıurfa)

Prof. Dr. Mehmet ÖNAL

- Hadrianoupolis Antik Kenti Kilise B Mozaiklerin Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları

Dr. Öğr. Üyesi Ersin ÇELİKBAŞ

(2017-2019)

- Hasankeyf Ören Yeri Kurtarma Kazıları (Hasankeyf/Batman) - (Saha sorumluluğu, insan kaynakları yönetimi, lojistik sorumluluk)

Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt ELİÜŞÜK

(2018-2019)

- Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmaları (Sivaslı/Uşak)

Doç. Dr. Emre TAŞTEMÜR

(2020)

- Magnesia Ad Maeandrum Ören Yeri Kazı Çalışmaları (Germencik/Aydın)

Prof. Dr. Orhan BİNGÖL

Makaleler:

- Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Terra Sigillata Ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramiklerinin Ön Değerlendirmesi, Lycus Dergisi 2. Sayı, 2020, Yayın Aşamasında.

Belgeler :

Sürücü Belgesi(Ehliyet): B

İnsansız Hava Aracı Ticari Pilot Sertifikası (İHA-0)

Beceri ve Yetenekleri:

Microsoft MS Word, Excel, Powerpoint, CorelDraw Pro, Adobe Photoshop, File Maker, SketchUp, Adobe illüstratör, Küçük buluntu çizimi, Eser ve alan fotoğraflama, Rölöve.

Tel: +90 544 657 05 44

E-Posta: mehmetalieyyupoglu@gmail.com

mehmetalieyyupoglu@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZGEÇMİŞ	iv
TABLolar, GRAFİKLER VE HARİTA LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: SEBASTE ANTİK KENTİ	2
1.1. KONUMU, TARİHİ VE COĞRAFYASI.....	2
1.2. ARAŞTIRMA TARİHÇESİ.....	4
2. BÖLÜM: TERRA SİĞİLLATALAR	5
2.1. DOĞU SİĞİLLATA A (DSA)	7
2.2. DOĞU SİĞİLLATA B (DSB).....	8
2.2.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Ele Geçen Doğu Sigillata B Seramikleri.....	10
2.2.1.1. Se. Form 1	10
2.2.1.2. Se. Form 2	11
2.2.1.3. Se. Form 3	11
2.3. DOĞU SİĞİLLATALARI C (DSC)	12
2.3.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Ele Geçen Doğu Sigillataları C Seramikleri	13
2.3.1.1. Se. Form 1	13
2.3.1.2. Se. Form 2	13
2.3.1.3. Se. Form 3	14
2.3.1.4. Se. Form 4	15
3. BÖLÜM: GEÇ ROMA KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ	16
3.1. SAGALASSOS KIRMIZI ASTARLI SERAMİĞİ (SKAS).....	17
3.1.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Ele Geçen Sagalassos Kırmızı Astarlı Seramikleri	18
3.1.1.1. Se. Form 1	18

3.1.1.2. Se. Form 2	19
3.1.1.3. Se. Form 3	19
3.1.1.4. Se. Form 4	20
3.2. AFRİKA KIRMIZI ASTARLI SERAMİĞİ (AKAS)	20
3.2.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Ele Geçen Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri	22
3.2.1.1. Se. Form 1	22
3.2.1.2. Se. Form 2	22
3.2.1.3. Se. Form 3	23
3.2.1.4. Se. Form 4	24
3.2.1.5. Se. Form 5	24
3.2.1.6. Se. Form 6	25
3.2.1.7. Se. Form 7	25
3.3. PHOKAİA KIRMIZI ASTARLI SERAMİĞİ (PKAS)	26
3.3.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Ele Geçen Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri	27
3.3.1.1. Se. Form 1	27
4. BÖLÜM: SEBASTE ANTİK KENTİ YÜZEY ARAŞTIRMASINDA ELE GEÇEN YEREL KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLER	29
4.1.YEREL KIRMIZI ASTARLI TABAKLAR	30
4.2.YEREL KIRMIZI ASTARLI KASELER	30
4.3.YEREL KIRMIZI ASTARLI KAİDELER	31
SONUÇ	32
KATALOG	39
KAYNAKÇA	81

TABLÖLAR, GRAFİKLER VE HARİTA LİSTESİ

- Grafik 1** : Sebaste’de bulunan seramiklerin gruplara göre istatistiksel dağılımı. (Mehmet Ali Eyyüpoğlu)
- Grafik 2** : Sebaste’de bulunan seramiklerin formlara göre istatistiksel dağılımı.
- Grafik 3** : Sebaste’de bulunan kırmızı astarlı seramiklerin buluntu yerlerine göre dağılımı. (Mehmet Ali Eyyüpoğlu)
- Tablo 1** : Sebaste’de bulunan kırmızı astarlı seramiklerin gruplara ve formlara göre dağılımı. (Mehmet Ali Eyyüpoğlu)
- Tablo 2** : Sebaste’de bulunan Yerel Kırmızı Astarlı seramiklerin formlarına göre dağılımı. (Mehmet Ali Eyyüpoğlu)
- Harita** : Terra sigillata, Geç kırmızı astarlılar ve Yerel kırmızı astarlıların dağılımları. (Sebaste Kazı Arşivi)

KISALTMALAR

DSA	: Doğu Sigillata A
DSB	: Doğu Sigillata B
DSC	: Doğu Sigillata C
AKAS	: Afrika Kırmızı Astarlıları Seramikleri
SKAS	: Sagalassos Kırmızı Astarlıları Seramikleri
PKAS	: Phokaia Kırmızı Astarlıları Seramikleri
UYA	: Uşak Yüzey Araştırmaları
Lev.	: Levha
Kat. No.	: Katalog Numarası
Taf	: Tafel - (Levha)
Pl.	: Plate - (Levha)
Tav.	: Tavola - (Levha)
Fig.	: Figür
S.	: Sayfa
SS.	: Sayfalar
YY.	: Yüzyıl
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
Ön. Ver.	: Önceden Verilmiş
Ed.	: Editör

GİRİŞ

Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda 2016-2019 yılları arasında ele geçen Terra Sigillata, Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri ve Yerel Kırmızı Astarlı Seramikleri çalışmamın konusunu oluşturmaktadır. Tez kapsamında Sebaste Kenti Yüzey Araştırması'nda yoğun olarak ele geçen seramiklerden tanımlanabilecek 43 adet seramik parçası üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu seramikler öncelikle tasniflendirilerek teknik çizim ve fotoğraflama işlemi ile Munsell Renk Katalogunun yardımıyla hamur-astar renk tespiti yapılarak sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan seramikler metin içerisinde ayrıntılı tanımlanarak kataloglanmıştır. Ele geçen seramikler kontekt buluntusu olmadığından tarihlendirmeleri analoji yolu ile yapılmıştır.

Çalışmamın ilk bölümünde Sebaste Kenti'nin antik dönemdeki konumu, tarihi ve coğrafyası ardından da kentte yapılan kazı çalışmaları ve yüzey araştırmaları hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde öncelikle Roma Dönemi'nin karakteristik kırmızı parlak astarlı servis kapları olan “Terra Sigillata” seramiklerine ayrıntılı olarak değinilerek çeşitli merkezlerde bulunan bu kaplar için tipolojik ve kronolojik olarak irdelenmiş, bilimsel çalışmalardan bahsedilmiştir. Ardından Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda ele geçen Terra Sigillatalar sınıflandırılarak ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölümde Terra Sigillataların ardılı olarak ortaya çıkan, hamur-astar ve teknik bakımdan farklılık gösteren Geç Roma Dönemi'nin karakteristik “Kırmızı Astarlı Seramikleri” ele alınmıştır. Ardından Sebaste Kenti Yüzey Araştırması'nda ele geçen Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri detaylı olarak değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde ise Sebaste Kenti Yüzey Araştırması'nda bulunan, Terra Sigillata ve Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramik gruplarından farklı olduğu tespit edilen bir grup seramik “yerel kırmızı astarlı seramikler” başlığı altında değerlendirilmiştir. Bu yerel seramik grubu tabak, kase ve kaideler olmak üzere üç alt başlık halinde ele alınmıştır.

1. BÖLÜM: SEBASTE ANTİK KENTİ (SELÇİKLER)

1.1. KONUMU, TARİHİ VE COĞRAFYASI

Sebaste Kenti, Uşak il merkezine 38 km uzaklıkta, Sivaslı ilçesinin ise 2 km güneyinde yer almaktadır¹. Banaz Çayı'nın (Sindros) suladığı yüksek bir ovanın doğusunda ve ovayı doğudan sınırlayan Burgaz Dağı'nın eteklerinde yer alan Sebaste'nin yerleşim alanları dağlık arazinin batı eteklerinden Banaz'a akan su yataklarının kenarlarında kurulmuştur². MÖ 5. yüzyılda Phrygia Bölgesi sınırları içerisinde bulunan antik kent, aynı tarihlerde bölgenin ikiye ayrılmasıyla, Megale Phrygia'sı sınırları içine dahil edilmiştir³. Bölge, Helenistik dönem içerisinde Antigonos tarafından idare edilmiş ardından, MÖ 301 yılındaki İpsos savaşı sonrasında Lysimakhos, ve MÖ 281 yılında gerçekleşen Kurupedion savaşıyla da Seleukoslar'ın eline geçmiştir⁴. MÖ 184/3 tarihinde Pergamon kralı Eumenes II'nin Bithynia kralı Prusias ile yaptığı savaşı kazanması ile birlikte, Bergama Krallığına bağlanmıştır⁵. Yeni kazanılan bu toprakları Pergamonlular "Phrygia Epiktetos-İlaveten kazanılmış Phrygia"⁶ olarak isimlendirmişlerdir. MÖ. 116 yılında ise Roma'nın Asia Eyaleti sınırlarına dahil edilmiştir⁷. MS 4. yüzyıl başlarında Phrygia Bölgesi, batıda Phrygia Pacatiana ve güneyde Phrygia Salutaris olarak tekrardan ikiye bölünmüş ve kent, Phrygia Pacatiana sınırları içerisinde yer almıştır⁸.

Sebaste Kenti, Augustus tarafından, MÖ 20 yıllarında Apollon tapınağından alınan bir kehanetle boyların yaşamış olduğu köylerin birleştirilmesiyle kurulmuş⁹ ve Augustus'a ithafen Sebaste adını almıştır. Kentin bu ismi, modern Selçikler köyünde yer alan cami duvarında bulunan bir kitabe ile keşfedilmiştir¹⁰. Ayrıca B Kilisesi olarak adlandırılan yapıda, devşirme olarak kullanılan farklı bir kitabede de Sebaste

¹ Emre Taştēmür, "Sebaste Antik Kenti" *Yüzey Araştırmaları Işığında Uşak* (İstanbul: 2017), s. 83.

² Ümran Ozan Karahan, "Eski Çağ'da Uşak ve Çevresi" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2015) s. 130.

³ Ülkü İzmirligil, "Uşak-Selçikler Tümlüşleri", *Türk Arkeoloji Dergisi* XXII, C.1, (1975), s. 41-42.

⁴ Veli Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, (Ankara; Türk Tarih Kurumu, 2001) s. 195.

⁵ Gür, *Ön. Ver.*, s. 13.

⁶ Strabon XII, 1, s. 563.

⁷ Sevin, *Ön. Ver.*, s. 195.

⁸ Füsün Aydeniz Gür, "Uşak Yakınındaki Frigya Sebastesi (Selçikler)", (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, 2006) s. 13.

⁹ Arnold Hugh Martin Jones, *The Cities of The Eastern Roman Provinces*, (2. Baskı, Oxford, 1971), s. 93.

¹⁰ Charles Texier, *Küçük Asya*, Cilt 2, Ali Suat (Çev.), (Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, 2002), s. 383.

ismi geçmektedir¹¹. Fıratlı, kentin bulunduğu ilçe olan Sivaslı için Sebaste'nin Türkçeleşmiş hali olduğunu söylemektedir¹². Sebaste'nin konumu hakkında farklı görüşler mevcuttur: Buna göre ilk merkez olarak Paleo Sebaste olarak adlandırılan, Sivaslı'nın kuzeyinde bulunan Payamalanı'dır. Ancak bu görüş 1973 yılında ele geçmiş olan bir yazıtta, Payamalanı'nın antik dönem isminin Eibeos olduğunun anlaşılması üzerine geçerliliğini yitirmiştir¹³. Fakat Ramsay ele geçen yazıtların yoğunluğundan kaynaklı olarak kentin lokalizasyonu için Selçikler, Sivaslı ve Pınarbaşı köyü arasındaki bölgeyi işaret etmektedir¹⁴.

Sebaste'nin çevresinde: Hacim (Aloudda¹⁵/Babdalai¹⁶), Payamalanı¹⁷, Ahat (Akmoia)¹⁸ Işıklı (Eumenia)¹⁹ gibi kentler konumlandırılmıştır. Bahsedilen bu kentler: Güney Phrygia'nın batıda, Lydia ile sınırını oluşturmaktadır. Sebaste Kenti antik dönemde önemli bir kavşak noktası konumundadır. Bölgeyi, Ege'ye bağlayan, kuzeyde Susuz-Güre doğrultusunda uzanmakta olan Kral Yolu²⁰ bulunmakta ve Burgaz Dağı'nın batı eteklerinde Akmonia'dan güneyde Eumenia'ya (Işıklı) uzanan ve Sebaste üzerinden geçen bir Roma Yolu'da²¹ yer almaktaydı. Sebaste çevresini kuzeyde Kral Yolu'na, güneyde ise Menderes Ovası'na bağlayan bu Roma Yolu, olasılıkla bugünkü Banaz-Sivaslı-Çivril yoluna yakındır²². Önemli bir diğer Roma dönemi yolu da, Akmonia'dan (Ahat Köy) güneybatı doğrultusunda Banaz Ovası'nı geçerek Aloudda/Babdalai²³ üzerinden Philadelphia'ya²⁴ (Alaşehir) uzanmaktaydı.

¹¹ Gür, *Ön. Ver.*, s. 12-13.

¹² Nezih Fıratlı, "Uşak-Selçikler Kazısı ve Çevre Araştırmaları (1966-1970)" *Türk Arkeoloji Dergisi*, Sayı: XIX-II, (1970), s. 110.

¹³ Jones, 1971, *Ön. Ver.*, s. 72.

¹⁴ William Mitchell Ramsay, "The Cities and Bishoprics of Phrygia", *The Journal of Hellenistic Studies IV* (1883), s. 409.

¹⁵ Nuşin Asgari, "Uşak Selçikler ve Çevresinde Roma Çağı Lahitleri ve Mermer Ocakları" *Türk Arkeoloji Dergisi* Sayı: XXV-2, (1981), s. 13.

¹⁶ Emre Taştımür – Münteha Dinç, "2017 Yılı Sebaste Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırması" 36. KST 1, (Ankara, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, 2019), s. 488.

¹⁷ Asgari, *Ön. Ver.*, s. 13.

¹⁸ Münteha Dinç, "Akmonia Antik Kenti" *Yüzey Araştırmaları ve Kazılar Işığında Uşak*, (İstanbul: 2017), s. 93

¹⁹ Tullia Ritti, *Denizli-Hierapolis Arkeoloji Müzesi Yunanca ve Latince Yazıtlı Eserlerin Kataloğu, Denizli Yöresinden Gelen Yazıtlar*, Nalan Fırat, (Çev.), (Napoli 2008), s. 1.

²⁰ Rodney S. Young "Gordion on the Royal Road", *American Philosophical Sociend*, Volume 107, Number 4, (Aug. 15, 1963) s. 348.

²¹ David Magie, *Roman Rule in Asia Minor I*, (New Jersey, Princeton University 1950), s. 472.

²² Asgari, *Ön. Ver.*, s. 13.

²³ Taştımür – Dinç, 2019, *Ön. Ver.*, s. 488.

²⁴ Ümran Ozan Karahan, "Philadelphia (Alaşehir)" *Journal of Current Researches on Social Sciences*, (7 (2), 2017), s. 164.

1.2. ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

Uşak iline bağlı, Sivaslı ilçesinin Selçukler köyünde tarla sürülürken bulunan bir grup eserin, kaçak yollarla yapılan estampajları İstanbul Arkeoloji Müzesi ile Bursa Müzesi'ne gösterilmek istenmiş ve bu yolla Sebaste Antik Kentinin lokalizasyonu tesadüfi olarak keşfedilmiştir. 1964 yılında kazı çalışmaları yapılmasına karar verilen²⁵ kentte, İstanbul Arkeoloji Müzeleri adına Dr. Nezihi Fıratlı 1966-1978 yılları arasında 13 kazı sezonu süresince kurtarma kazıları gerçekleştirmiştir²⁶. Gerçekleştirilen kazılar sonrasında, MS 6. yüzyıla tarihlendirilen bir küçük ve biri büyük olmak üzere iki kilise, Roma hamamı ve Çingil Çayırı olarak adlandırılan yerin güneyinde 3 adet tümülüs tespit edilmiştir. Ayrıca Tepe mahallesinde, Prehistorik döneme kadar inen höyük bulunmaktadır²⁷.

Kazıların, 1978 yılında son kez çalışılmasının ardından kent ve çevresi büyük bir sessizliğe bürünmüş ve 2016 yılına kadar da bu kaderine terkediliş sürmüştür. Kent içerisinde kazıların yetersiz kalışı yüzey araştırmaların gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda ilk çalışma, Uşak Üniversitesi Arkeoloji Bölümünden Doç. Dr. Münteza DİNÇ başkanlığında 2016 yılında başlatılmıştır²⁸. 2017²⁹ yılından itibaren yüzey araştırmaları yine Uşak Üniversitesi'nden Doç. Dr. Emre TAŞTEMÜR başkanlığınca yürütülmekte ve halen devam etmektedir.

²⁵ Fıratlı, *Ön. Ver.*, s. 109.

²⁶ Taştemür, 2017, *Ön. Ver.*, s. 85.

²⁷ Fıratlı, *Ön. Ver.*, s. 111; Karahan, *Ön. Ver.*, s. 131.

²⁸ Münteza Dinç ve Emre Taştemür, 2016 Yılı Uşak İli ve İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması: Eski Yunan-Roma (Arkaik, Klasik, Helenistik ve Roma Dönemi) Yerleşimleri, 35. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, (2017), s. 245,255.

²⁹ Emre Taştemür ve Münteza Dinç, Sebaste Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Cam Eserler, *TÜBA-KED*, (18/2018), s. 66; Taştemür - Dinç, 2019, *Ön. Ver.*, ss. 479-480.

2. BÖLÜM: TERRA SİGİLLATALAR

Terra Sigillata, genellikle kırmızı kaliteli kilden üretilmiş, kırmızı parlak astarlı kaplar için kullanılan genel bir terimdir³⁰. Çark ve kalıpta şekillendirilen³¹ bu grup yaklaşık olarak MÖ 2. yüzyılın ortalarından, MS 4. yüzyıla kadar geniş coğrafyaya yayılarak yoğun olarak kullanılmıştır³². İlk kez, 1895 yılında Dragendorff³³, Batı Sigillataları üzerinde yaptığı çalışmalarda kapların form ve tekniklerini ele almıştır³⁴. Ayrıca terra sigillata terimini de kullanarak sonraki çalışmalarda bu isimle anılmasını sağlamıştır³⁵. Genel olarak doğu – batı sigillataları olarak iki ana grup halinde ele alınmıştır³⁶. Avrupa’da birçok merkezde üretildiği anlaşılan Batı Sigillataları, başlangıçta Arretine seramiği olarak bilinmekteydi³⁷. İlk olarak MÖ. 40’larda İtalya’da³⁸ üretilmeye başlandığı düşünülen bu kapların üretimleri Almanya, İngiltere ve Fransa’da da gerçekleştirilmiştir³⁹. Doğu sigillatalarında ise üretim, MÖ 2. yüzyılın ortalarında⁴⁰ gerçekleştirilmiş ve konu üzerinde ilk çalışmayı Zahn yürütmüştür. Priene buluntularını ele alan Zahn, kapların üretim yeri için Pergamon’u göstermiştir⁴¹. Kenyon, Samaria Sebaste’de ele geçen sigillataları, Doğu Sigillata A, B ve C olarak 3 alt türe ayırmış ve günümüz terminolojisindeki son halini oluşturmuştur⁴². Fakat bu çalışmadan önce bazı isim karmaşaları yaşanmıştır. Buna bağlı olarak Doğu Sigillata A, B ve C grupları,

³⁰ John Walker Hayes, *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, (England; British Museum, 1997), s. 41.

³¹ Gülçin Karakaş, “Soli/Pompeïopolis E7 Plankaresi Rögar Buluntuları” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2019) s. 67.

³² Çilem Uygun, *Tepecik Kırmızı Astarlı Seramikleri (İ.Ö. 2. YY – İ.S. 4. YY)*, Patara IV, 2. (2011), s. 4.

³³ Hans Dragendorff, *Terra Sigillata, Ein Beitrag zur Geschichte der Griechischen und Römischen Keramik, Bonner Jahrbücher*, (Bonn 1895), s. 15.

³⁴ Dragendorff, *Aynı*.

³⁵ Dragendorff, *Aynı*., s. 19.

³⁶ John Winter Croowfoot, Grace Mary Croowfoot ve Kathleen Mary Kenyon., *The Object From Samaria*, (London: 1957), s. 281-283; Derya Erol, *Terra Sigillata ve Late Roman Ware Seramik Grupları*, (Ankara; Gece Kitaplığı Yayınevi, 2014), s. 17.

³⁷ Hayes, 1997, *Ön. Ver.*, s. 41.

³⁸ Hayes, *Aynı*., s. 41.

³⁹ Anderson-Stajanovic Virginia R., *Pottery of the late hellenistic and roman periods at stobi*, University Microfilms (1977), s. 45.

⁴⁰ Henry S. Robinson, “Pottery of the Roman Period” *The Athenian Agora*, Vol. V, (1959), s. 11; Frederick O. Waage, “Hellenistic and Roman Tableware of Nort Syria” *Antioch on the Orantes IV Part One Ceramics and Islamic Coins*, (New Jersey: Princeton University, 1948), s. 18; John Winter Croowfoot, Grace Mary Croowfoot, Kathleen Mary Kenyon., *The Object From Samaria*, (London, 1957), s. 284; K. W. Slane, *The Fine Wares, Tell Anafa II, I. ANN ARBOR*, MI, (1997), s. 257.

⁴¹ Robert Zahn, “Thongeschir”, *Priene, Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1895-1898*, 1904, s. 430-447; Michael Zelle, “Die Terra Sigillata aus der Westtor-Nekropole in Assos” *Asia Minor Studien Band 27* (Bonn, 1997), s. 10.

⁴² J. Croowfoot, G. Croowfoot, Kenyon, *Ön. Ver.*, s. 283.

Samos, Pergamon ve Çandarlı gibi isimlendirmeler altında değerlendirilmiştir⁴³. 1912 yılında Loeschke, Çandarlı'da ele geçen seramikler üzerinde çalışmalar gerçekleştirmiş ve atık parçalara dayandırarak, Samos ve Pergamon ile birlikte Çandarlı'da da bir üretimin olduğunu savunmuş ve Çandarlı Sigillatası olarak adlandırmıştır⁴⁴. Kenyon'un oluşturmuş olduğu terminolojide Çandarlı Sigillatası, Doğu Sigillata C olarak değerlendirilmiştir. Kenyon'un bu sınıflandırmasına bağlı kalan Rosenthal ise Kıbrıs Sigillatalarını, Doğu Sigillata D (DSD) olarak adlandırmıştır⁴⁵. Bahsi geçen gruplar haricince Pontus Sigillataları⁴⁶ ve Sagalassos kırmızı astarlıları⁴⁷ gibi üretim yerine bağlı olarak çeşitli adlandırmalar yapılan sigillatalar da bulunmaktadır. Zoroğlu ise alfabetik isimlendirilmektense Pergamon Sigillatası, Tarsus Sigillatası, Sagalassos Sigillatası gibi atölyeleri kesin olan seramikler için üretim merkezleriyle anılması gerektiğini savunur⁴⁸.

Sigillataların ilk örnekleri doğuda üretilmiş olup, muhtemelen İtalya'ya göç etmiş çömlekçiler bu tekniği ve yeni türü batı dünyasına tanıtmışlardır⁴⁹. Üretimine başladığı MÖ 2. yüzyıldan itibaren yoğun olarak kullanılan doğu sigillataların yerel ölçekli taklitleri de yapılmıştır⁵⁰.

⁴³ Federick. O. Waage, The Roman and Byzantine Pottery. *Hesperia*, The American Excavations in the Athenian Agora: First Report. 2/2 (Athens: American School of Classical Studies, 1933) s. 285-293.

⁴⁴ Siegfried Loeschke, *Die Arbeiten zu Pergamon 1910- 1911, V. Sigillata-Töpfereien in Tschandarlı*, (Taf XXXVII, 1912), s. 343.

⁴⁵ Renate Rosenthal, "The Roman and Byzantine Pottery", *Excavations at Tel Mevorakh (1973-1976)*",

QEDM 9, (Hebrew University of Jerusalem, 1978), s. 18.

⁴⁶ John W. Hayes, "Sigillate Orientali", *EAA, Atlante Delle Forme Ceramiche II, Ceramica Fine Romana nel Bacino Mediterraneo*, 1985, s. 93.

⁴⁷ Jeroen Poblome, *Sagalassos Red Slip Ware Typology and Chronology, SEMA II*, (Brepols, Belgium 1999).

⁴⁸ Kamil Levent Zoroğlu, "Doğu Sigillataların İmalat Yerleri ve Dağılım Sorunu" *Les Ceramiques En Anatolia Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, (Varia Anatolica XV*, İstanbul; Institut Français D'études Anatoliennes Georges Dumezil, 2003), s. 122-123.

⁴⁹ Zoroğlu, *Aynı.*, s. 121-122.

⁵⁰ Robinson, *Ön. Ver.*, s. 11; Waage, 1948, *Ön. Ver.*, s. 18; J. Croowfoot- G. Croowfoot, Kenyon, *Ön. Ver.*, s. 284.

2.1. DOĞU SİĞİLLATALARI A (DSA)

DSA'lar üzerinde ilk çalışmayı, 1904 yılında Priene buluntularını ele alan Zahn gerçekleştirmiş ve üretim yeri olarak Pergamon'u göstermiştir⁵¹. Kenyon, Samaria buluntularını değerlendirirken Doğu sigillatalarını A,B ve C olarak alt türlerde ele almıştır⁵². Başlangıçta Geç Hellenistik Pergamon Tipi ve Erken Roma Pergamon Tipi⁵³ olarak adlandırılan grup, sonraki çalışmalarda, DSA I-II olarak ele alınmıştır⁵⁴. Üretim yeri tartışmalı olan DSA'lar, Doğu'da Geç Hellenistik Dönemde yaygın bir şekilde kullanılmıştır⁵⁵. Buluntu yoğunluğu dolayısıyla DSA'ların Pergamon veya Batı Anadolu merkezinde değil de, Güneydoğu Anadolu, Suriye-Filistin çevresi gibi birkaç merkezde üretildiği ihtimali üzerinde durulmuş ve bu konuda çalışmalar yürütülmüştür⁵⁶. Hayes, kapların üretim yeri için Suriye ve çevresini göstermiştir⁵⁷. Üretim yeri gibi başlangıç tarihi konusunda da bazı anlaşmazlıklar mevcuttur⁵⁸. Waage, Antiocheia buluntularını değerlendirmesi sonrasında, bu seramikleri, MÖ 2. yüzyıl ortaları ile MÖ 1. yüzyıl sonlarına yerleştirmiştir⁵⁹. Bununla birlikte Robinson'da, bu kapların, MÖ 2. yüzyılın ortalarında görüldüğünü söylemektedir⁶⁰. Kenyon ise kapları, MÖ 1. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir⁶¹. DSA'ların, MS 2. yüzyılda popüleritesinde düşüş görülmüş ve MS 3. yüzyıla kadar üretilmeye devam etmiştir⁶². Hayes, DSA'lar için 105 form belirlemiştir⁶³. Hellström bu kapların Ege, Batı Anadolu, Yunanistan, Kıbrıs,

⁵¹ Zahn, Robert, "Thongeschir", *Priene, Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1895-1898*, (1904), s. 447-448.

⁵² J. Croowfoot, G. Croowfoot, Kenyon, *Ön. Ver.*, s. 281-284.

⁵³ Waage, 1948, *Ön. Ver.*, s. 18-28, 32-38.

⁵⁴ Kamil Levent Zoroğlu, Samsat'ta bulunan Doğu Sigillatları İlk Rapor, *DergiPark*, Sayı: 3 (1986), s. 63; Emre Taştemür - Münteha Dinç, "Akmonia Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Terra Sigillatlar ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri" *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11(3), 2018), s. 2608.

⁵⁵ John Walker Hayes, *Late Roman Pottery*, British School at Rome, London, 1972, s. 8.

⁵⁶ Işık Adak, "Zeugma Sigillatları, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1997), s. 10.

⁵⁷ John Walker Hayes, "Roman Pottery from the South Stoa at Corinth", *Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, Vol. 42, No. 4 (Oct. - Dec. 1973), s. 450; Denis Zhuravlev, "Western Sigillata in The Northern Pontic Region", *Ancient Civilizations From Scythia to Siberia "An International Journal of Comparative Studies in History and Archaeology"* Vol. 14 No. 1-2, (2008), s. 87.

⁵⁸ Pontus Hellström, *Pottery of Classical and Later Date Terracotta, Lamps and Glass*, (Labraunda Vol. 2. Part. 1, 1965), s. 30

⁵⁹ Waage, 1948, *Ön. Ver.*, s. 18.

⁶⁰ Robinson, *Ön. Ver.*, s.11.

⁶¹ J. Croowfoot- G. Croowfoot, Kenyon, *Ön. Ver.*, s. 284.

⁶² Hellström, *Ön. Ver.*, s. 31.

⁶³ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, s. 13-44.

Kilikya, Suriye, Filistin, Aşağı Mısır, Kirene ve Tripolitania'ya kadar yayılım gösterdiğinden bahsetmiştir⁶⁴.

DSA'lar, kaliteli bir kil yapısına sahip olmakla birlikte içeriğinde küçük kireç tanecikleri ve az miktarda mika görülebilmektedir. Hamur, sarımsı kırmızı ve devetüyü rengindedir. İçerisinde demir barındıran astar, fırın ısısına ve oksijen oranına bağlı olarak turuncumsu kırmızı ve kahverengimsi-kırmızı renginde olabilmektedir⁶⁵. Çift daldırma tekniği⁶⁶ ile uygulanan astar, henüz ıslakken uygulandığı için bazı durumlarda kabın aşağısına doğru akmakta ve girintili olan yerlerde birikmesiyle birlikte kaide etrafında daha koyu bir görünüm oluşturmaktadır⁶⁷. Süsleme repertuarı geniş olan DSA'ların tondosunda palmet, çiçek gibi rozetler ile yazıt ve İsis Tacı sembolü gibi damga bezemeler tekil olarak uygulanırken genellikle çevresinde iç içe geçmiş kazıma daireler veya rulet bezemesi görülür. Kenar süslemesi olarak da rulet ve bitkisel bezemeler görülebilmektedir⁶⁸.

2.2. DOĞU SİĞİLLATALARI B (DSB)

Plinius'un, Vasa Samian⁶⁹ olarak tanımladığı bu grup için Zahn, üretim yerinin Samos olduğunu öne sürmüştür⁷⁰. Robinson, Atina Agorası buluntuları değerlendirirken bu kapları, Samian (Samos) tipi olarak ele almıştır⁷¹. Ayrıca kalite farklılıkları, çömlekçi damgaları, hamur, astar özelliklerinden yola çıkarak, Samian A ve B olarak değerlendirmiştir⁷². Kenyon ise bu kapları DSB adı altında değerlendirmiştir⁷³. Hayes, Kenyon'un oluşturmuş olduğu terminolojiyi kullanmayı uygun görmüş ve kapları, DSB I-II olarak iki alt grupta incelemiştir⁷⁴. Buna göre;

⁶⁴ Hellström, *aynı.*, s. 31.

⁶⁵ Nalan Fırat, "Perge Konut Seramiği" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1999), s. 17.

⁶⁶ Vaitsa Malamidou, *Roman Pottery in Context "Fine and Coarse wares from five sites in north-eastern Greece"*, (2005), s. 27

⁶⁷ Hayes 1973, *Ön. Ver.*, s. 450.

⁶⁸ Malamidou, *Ön. Ver.*, 27., Işık Adak, 1997, *Ön. Ver.*, s. 13-14.

⁶⁹ Plinius, *Naturalis Historia*, XXXV, 160-161.

⁷⁰ Zahn, *Ön. Ver.*, s. 447.

⁷¹ Robinson, 1959, *Ön. Ver.*, s. 12.

⁷² Philip Bes, *Once Upon A Time in The East "The Chronological And Geographical Distribution of Terra Sigillata and Red Slip Ware in The Roman East"* (Oxford: 2015), s. 16-17

⁷³ J. Croowfoot, G. Croowfoot, Kenyon, *Ön. Ver.*, s. 283.

⁷⁴ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, s. 53-70; John Walker Hayes, "Eastern Terra Sigillata Wares – Late Roman Red-Slip Wares and their Competitor : fillig in the Mediterranean Picture" *PACT 40, Ancient and Traditional ceramics Céramiques anciennes et traditionnelles*, Tony Hackens (Ed.), Belgium: 1994, s. 108.

DSB I, Robinson'un Samian B'sine, DSB II ise Robinson'un Samian A'sına karşılık gelmekle birlikte, DSB-I'i 50, DSB-II'yi ise 30 olmak üzere toplamda 80 forma ayırmıştır⁷⁵. Ayrıca, Notion'da ele geçen baskılı bezemeli kap parçasına dayanarak kapların Tralleis ürünü olabileceğinden bahsetmiştir⁷⁶. Bununla birlikte Troia⁷⁷ ve Ephesos⁷⁸'ta da üretimleri gerçekleşmiştir. DSB grubuna ait kaplar Batı Anadolu ve Ege kıyılarında yoğun olarak ele geçmiştir⁷⁹. Akdeniz⁸⁰, Karadeniz⁸¹, Batı Anadolu⁸², İtalya⁸³, Kıta Yunanistan⁸⁴, Suriye⁸⁵ ve Afrika⁸⁶'ya kadar bir yayılım alanı göstermiştir.

DSB I-II olarak ele alınan iki türün yapısı birbirinden farklıdır⁸⁷. Buna göre, DSB-I'in kili tarçınımsı kahve tonlarındadır⁸⁸. İnce cidarlı bir yapıya sahiptir ve iyi pişirilmişler⁸⁹. Çift daldırma tekniği ile uygulanan astar turuncu bir renge sahiptir⁹⁰ ve fırınlanmadan kaynaklı soluk turuncu, kremi beyaz veya siyah olabilmektedir⁹¹. DSB-II'nin kaplarında ise kil rengi genellikle tarçınımsı kırmızı tonlarındadır ve kendinden önceki versiyondan daha kötü pişirilmiş, kalın cidarlı, gevrek bir yapısı bulunmaktadır⁹². Astar rengi, turuncumsu kırmızı olmakla birlikte parlak veya sabunumsu matlıkta olabilmektedir. Çift daldırma tekniği ise nadiren

⁷⁵ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, s. 53-70.

⁷⁶ Hayes 1972, *Ön. Ver.*, ss. 9-10.

⁷⁷ Billur Tekkök- Ernst Pernicka, Analysis of Eastern Sigillata B Finds From Troia, *Türkiye'de Arkeometrinin Ulu Çınarları*, Prof. Dr. Ay Melek Özer ve Prof. Dr. Şahinde Demirciye Armağan, Ali Akin Akyol- Kameray Özdemir, (Ed.) (İstanbul: Homer Kitabevi, 2012) 345-358.

⁷⁸ Çilem Uygun, "Patara Tepecik Nekropolü ve Bey Evi'nde Ele Geçen Kırmızı Astarlı Seramikler (İ.Ö. 2. YY – İ.S. 4. YY)", (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2009), s. 13.

⁷⁹ Hellström, *Ön. Ver.*, s. 32.

⁸⁰ Caroline Williams, *Anemurium The Roman and Early Byzantine pottery* (1989), s. 18-20.

⁸¹ Volkan Yıldız, "Tarsus Cumhuriyet Alanı Kazısında Bulunan Doğu Sigillatları A grubu seramikleri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya. 2006, s. 30.

⁸² Hellström, *Ön. Ver.*, s.33.

⁸³ Verena Gassner, Das Südtor der Tetraganos-Agora, Keramik und Kleinfunde, *FfE XIII, 1, 1* (Wien: 1997), s. 126-129.

⁸⁴ Robinson, *Ön. Ver.*, s.12.

⁸⁵ Waage, 1948, *Ön. Ver.*, s. 38.

⁸⁶ Philip M. Kenrick, Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice), *Supplements to Libya Antiquae – V, Volume III, Part I*, (1985), s. 245-256.

⁸⁷ Hayes, *Ayn.*, s. 453.

⁸⁸ Hellström, *Ön. Ver.*, s. 32.

⁸⁹ Anderson-Stajanovic Virginia R., *Stobi "The Hellenistic and Roman Pottery"* (New Jersey: Princeton University Press, 1992), s. 50-51.

⁹⁰ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 371.

⁹¹ Taştëmür - Dinç, 2018, *Ön. Ver.*, s. 2609.

⁹² John Lund, "Eastern Sigillata B: A Ceramic Fine Ware Industry in The Political and Commercial Landscape of The Eastern Mediterranean", *Les Ceramiques En Anatolia, Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, Varia Anatolica XV*, Catherine Abadie-Reynal (Ed.), 2003, s. 125.

⁹² Hellström, *Ön. Ver.*, s. 32.

görülmektedir⁹³. Hayes, Doğu Sigillata B-I grubunun, MÖ 10-75, Doğu Sigillata B II grubunun ise MS 75-150 tarihleri arasında üretildiğini belirtmiştir⁹⁴. Fakat son yıllarda yapılan çalışmalar DSB'lerin MS 3. yüzyıla kadar üretimin ve dağılımın varlığını ortaya koymaktadır⁹⁵.

Dekorasyonda ince yivler, DSB-I'lerin karakteristik bir özelliğidir ve DSB-II'ye oranla işçiliği kalitelidir⁹⁶. Rulet bezemesi genellikle zeminlerde dairesel bandlar şeklinde uygulanmaktadır. DSA'ların aksine neredeyse tüm DSB kapları, İtalyan Sigillataları gibi damgalı⁹⁷ olmakla birlikte genellikle, atölye isimleri ve usta isimleri yer almaktadır. Genelde atölye isimleri kare veya dikdörtgen şekillerle birlikte damgalanmaktadır. Marcus, Doron, Hermes, Serenus, Koiranus, Aineias, Phoibos gibi ustaların isimlerinin bulunduğu örnekler mevcuttur⁹⁸. Bu damgalar, İtalyan sigillatalarının etkisiyle, DSB-I serisinde daha sık kullanılmıştır⁹⁹. Rölyef ise nadir olarak kullanılan dekorasyonlar içerisinde¹⁰⁰.

2.2.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Bulunan Doğu Sigillata B Seramikleri

2.2.1.1. Se. Form 1 (Hayes Form 14)

(Kat. No. 1-2)

İçe kavisli düz ağız kenarı, dışbükey kavisle kaideye yönelen sığ gövde, geniş ve alçak halka kaide özelliği gösteren tabaklardır. Hayes, bu tabakları Form 14¹⁰¹ olarak sınıflandırmıştır. Aynı zamanda bu tabak formu, DSA'dan¹⁰² da bilinmektedir. Ancak DSB üretimli tabakların cidarı ince ve kaidesi çıkıntı olacak şekilde oldukça alçaktır. DSB'nin yoğun olarak kalıp ile üretilen tabaklarının yanında Form 14 gibi çarkta üretilen seramikleri de yaygındır. Sebaste Kenti Yüzey Araştırması'nda bu forma ait bir adet kenar (Kat. No. 1), bir adette çıkıntı şeklinde geniş ve alçak kaide

⁹³ Hayes, 1973, *Ön. Ver.*, ss. 452- 453.

⁹⁴ Hayes, 1972, *Ön. Ver.* s. 10.

⁹⁵ Bes, 2015, *Ön. Ver.*, s. 17.

⁹⁶ Hayes, 1973, *Ön. Ver.*, s. 453.

⁹⁷ John Walker Hayes, "Roman Pottery Fine-Ware Imports", *The Athenian Agora*, Volume XXXII, (2008). s. 34-35.

⁹⁸ Aynur Civelek, "Red-Slip Ware from Tralles Excavations, *Colloquium Anatolicum IX*, (2010), s. 174.

⁹⁹ Anderson-Stajanovic, *Ön. Ver.*, s. 51.

¹⁰⁰ Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 31.

¹⁰¹ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, s. 56, Tav. XII, 6.

¹⁰² Hayes, *Aynı.*, ss. 15-16, Form 4, Tav. I, 9-12.

(Kat. No. 2) parçası ele geçmiştir. Benzerleri Atina Agorası¹⁰³, Ephesos¹⁰⁴, Tralleis¹⁰⁵ ve Knidos'da¹⁰⁶ bulunmuştur. Benzerlerinin de gösterdiği üzere bu form MS 1. yüzyılın birinci yarısına tarihlendirilmiştir.

2.2.1.2. Se. Form 2 (Hayes Form 19)

(Kat. No. 3)

İçe döndürülmüş kısa ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, kaideye yönelen konik gövde, düz dip özelliği gösteren tabaklardır. Bu form Hayes tarafından Form 19¹⁰⁷ olarak sınıflandırılmıştır. Sebaste Kenti Yüzey Araştırması'nda tek ağız kenarı parçası olarak ele geçen Form 19'un oldukça kaliteli astarı mevcuttur. Tabağın içe döndürülmüş kısa ağız kenarı iç ve dışta tek sıra yiv ile vurgulanmıştır. Kat. No. 3 ağız kenarının benzerleri, Patara¹⁰⁸, Ephesos¹⁰⁹, Atina Agorası'nda¹¹⁰ görülmekle beraber bu form MS 1. yüzyılın birinci yarısına tarihlendirilmiştir.

2.2.1.3. Se. Form 3

(Kat. No. 4)

Çıkıntı şeklinde geniş ve alçak halka kaide, düz tondo özelliği gösteren seramik parçasının formu belirlenememiştir. Hamur-astar özelliklerinin DSB olduğunu gösterdiği seramik parçası, aynı zamanda DSB tabaklarında sık kullanılan alçak halka kaide özelliğine sahiptir. Benzerleri Troia¹¹¹, Ephesos¹¹² da ele geçmiştir. Bahsedilen özellikler dikkate alındığın kaide olasılıkla MS 1. yüzyıla tarihlendirilmelidir.

¹⁰³ Robinson, *Ön. Ver.*, s. 25, Pl. 61, G 31.

¹⁰⁴ Veronika Mitsopoulos-Leon, *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde, Keramik hellenistischer und römischer Zeit*, FfE IX, 2,2, (Wien: 1991), s. 108, Taf. 117, H 4; Gassner, 1997, *Ön. Ver.*, s. 129, Taf. 42, ss. 488-489; Recep Meriç, *Spathellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos* (Wien: 2002), ss. 51, 58, Taf. 22, K 206-209.

¹⁰⁵ Derya Erol, "Tralleis Kenti Kazılarında Ele Geçen Baskılı Terra Sigillata" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, 2004), s. 31-34, Lev. 1-6, 1-25.

¹⁰⁶ Ertekin Doksanaltı, "Knidos Kap-Krio Kazı Alanı" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2006), s. 463-464, K169.

¹⁰⁷ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, Tav. XII, 13-14.

¹⁰⁸ Çilem Uygun, *Tepecik Kırmızı Astarlı Seramikleri (İ.Ö. 2. YY – İ.S. 4. YY)*, Patara IV, 2. 2011, ss. 53-54, Lev. 25, Kat. No. 373-377.

¹⁰⁹ Meriç, *Ön. Ver.*, ss. 51,59, Taf-22, K219-220.

¹¹⁰ Robinson, s. 25, Pl. 61, G25.

¹¹¹ Billur Tekkök-Bıçken, *The Hellenistic and Pottery From Troia: Second Century B. C. to Sixth Century A.D.* Columbia: University of Missouri Graduate School, 1996, s. 191, Fig. 50, C3.

¹¹² Mitsopoulos-Leon, *Ön. Ver.*, ss. 100-101,110, Taf. 127, H44.

2.3. DOĞU SİGİLLATALARI C (DSC)

A. Conze, 1903 yılında Pergamon'daki sigillataları ele alarak bu alanda ilk çalışmayı yürütmüştür¹¹³. Devamında S. Loeschcke, Pitane (Çandarlı), seramik çöplüğünde ele geçen malzemeleri gruplandırmıştır¹¹⁴. Erken ve Geç diye iki alt gruba ayrılan¹¹⁵ kapları, Kenyon 'Doğu Sigillata C' adı altında değerlendirmiştir¹¹⁶. Üretim yeri kesin olan bu kaplar için DSC ile birlikte Çandarlı'da sıklıkla kullanılmaktadır¹¹⁷. DSC grubuyla ilgili bir diğer çalışma da Meyer-Schlichtmann tarafından yürütülmüş ve yerel Pergamon ve Çandarlı üretimleri incelenmiştir¹¹⁸. MS 1. yüzyılda üretilmeye başlanmış olan kapların, ne zaman seramik piyasasından kalktığı tam olarak bilinmemekle birlikte, genel kanı MS 4. yüzyılın başlarına kadar üretimine devam edildiğine yöneliktir¹¹⁹. MS 2. yüzyılın ortalarından 3. yüzyılın başlarına kadarki süreçte çok geniş bir alana yayılmış, Güney Rusya ve Sirenayka'ya kadar ihraç edilmişlerdir¹²⁰. Bununla birlikte Ege¹²¹ ve Batı Anadolu sahilleri başta olmak üzere, Karadeniz¹²², İtalya¹²³, Kuzey Afrika¹²⁴ ve Filistin¹²⁵'e kadar bir yayılım alanı göstermiştir.

Kil, genellikle ince ve serttir. Erken örneklerde kil içerisinde sarı, geç örneklerde ise gümüş mika görülmektedir¹²⁶. Kil rengi, turuncumsu kırmızı ya da açık kırmızımsı kahverengi olabilmektedir. Astar ise turuncumsu kırmızıdan,

¹¹³ Alexander Conze, *Die Kleinfunde aus Pergamon*, (Berlin: 1903), s. 23.

¹¹⁴ Kenrick, *Ön. Ver.*, s. 257; Loeschcke, *Ön. Ver.*, ss. 344- 407.

¹¹⁵ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 316.

¹¹⁶ J. Croowfoot- G. Croowfoot, Kenyon, *Ön. Ver.*, s. 283.

¹¹⁷ Zelle, *Ön. Ver.*, s. 13.

¹¹⁸ Carsten Meyer-Schlichtmann, *Die Pergamenische Sigillata aus der Stadtgrabung von Pergamon*, (New York: Walter de Gruyter, 1988), ss. 7-8.

¹¹⁹ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 317.

¹²⁰ Hayes, *Aynı.*, ss. 316-317.

¹²¹ Doksanaltı, *Ön. Ver.*, *Ön. Ver.*, s. 350.

¹²² T.Knipowittsch, *Die Keramik römischer Zeit aus Olbia in der Sammlung der Eremitage, Materialien zur römisch-germanischen Keramik IV.1*, (Frankfurt: 1929), s. 21.

¹²³ Guiseppe Pucci, "Le Terre Sigillate Italiche, Gelliche e Orientali", *L'insrumentu Domisticum di Ercolano e pompeii*, (Rome 1977), s. 20.

¹²⁴ Kenrick, *Ön. Ver.*, 257.

¹²⁵ John Walker Hayes, "Hellenistic to Byzantine Fine Wares and Derivaties in the Jerusalem Corpus" *Excavations in Jerusalem 1961-1967, Volume I*, ed. A.D. Tushingham (Toronto: 1985), s. 192.

¹²⁶ Derya Erol, "Smyrna Agorasında Ele Geçen Terra Sigillata ve Geç Roma Seramiği", (Yayınlanmış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2011), s. 75.

kırmızımsı kahverengi renkleri arasında değişkenlik gösterir¹²⁷. Kapların dış kısmı iç kısımları gibi özenli değildir. Genellikle, dikkatsiz ince bir astar uygulanmış ya da astar uygulanmamıştır¹²⁸.

2.3.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Bulunan Doğu Sigillata C Seramikleri

2.3.1.1. Se. Form 1 (Hayes Form L 6)

(Kat. No. 5-7)

Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda ele geçen Kat. No. 5-7 küçük boyutlu kaide parçalarından oluşmasından dolayı formu kesin olmamakla birlikte Hayes Form L 6'dır¹²⁹. Ancak her üç parçanın da hamur-astar özellikleri, DSC grubunda olduğunu kesin olarak göstermektedir. Kat. No. 5 turuncumsu hamur rengi, parlak kırmızı astara sahiptir. Astar seramiğin iç yüzüne daha kalın uygulanmıştır. Kat. No. 6 ise her iki yüzüne eşit olacak şekilde daha özenli uygulanmış parlak astara sahiptir. Kat. No. 7'nin ise iç ve dış yüzüne kalın olarak parlak turuncu astar uygulanmıştır. Üç kaide parçası da Loeschke'nin Form 6¹³⁰ olarak sınıflandırdığı içe dönük kenarlı tabaklar ile benzer özellikler gösterir. Az örneği bulunan bu form Hayes Form 4¹³¹'ün prototipini oluşturur. Benzer örnekleri Çandarlı¹³² ve Patara¹³³'da görülmektedir. MS 1. ve 2. yüzyıllara tarihlendirilmiştir.

2.3.1.2. Se. Form 2 (Hayes Form L 19)

(Kat. No. 8)

Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda ele geçen 8. katalog numaralı kaide parçası, kalın uygulanmış parlak kırmızı astarlıdır. Temiz bir hamur yapısına sahip olan parçanın, dış yüzü içbükey kavisle tabana sağlam oturan, ağır ve dar halka kaide profiline sahip olmasıyla DSC grubuna ait omurgalı kaselerinden, Form L 19¹³⁴ ve Form 3¹³⁵ kategorisine ait olduğu düşünülebilir. Kaide parçasının oldukça küçük boyutlu olması ve form verme açısından sıkıntılı olması, seramiğin yalnızca çapından

¹²⁷ Meyer-Schlichtmann, *Ön. Ver.*, s. 7.

¹²⁸ J. Croowfoot- G. Croowfoot, Kenyon, *Ön. Ver.*, s. 283.

¹²⁹ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, ss. 75-76, Tav. XVII, 1.

¹³⁰ Loeschke, *Ön. Ver.*, s. 363, Taf. XXVIII, 6.

¹³¹ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, ss. 321-322, Fig. 64.

¹³² Loeschke, *Ön. Ver.*, s. 363, Taf. XXVIII, 6.

¹³³ Uygun, 2011, *Ön. Ver.*, ss. 76-77, Lev. 33, 495.

¹³⁴ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, Tav. XVII, 5-7; Loeschke, *Ön. Ver.*, ss. 370-371,, Taf. XXVIII, 19.

¹³⁵ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, ss. 321-322, Fig. 64.

ve hamur-astar özelliklerinden dolayı DSC kaidelerine ait olduğu söylenebilmektedir. DSC'nin en çok tanınan formu olan omurgalı kaseler, formunda ufak değişimler ile hem erken hem de geç olmak üzere MS 1. yüzyıldan MS 3. yüzyıla kadar üretilmişlerdir. Erken örneklerde ince ve düzenli cidar yapısı görülmekle birlikte, geç dönemlerde hamur-astar yapısındaki değişim gözle görülebilir boyuttur. Bu nedenle Kat. No. 8 omurgalı kaselerin erken örneği olan Form L 19 ile benzerlik sağlamaktadır. Yaygın olan formun benzer örnekleri, Çandarlı¹³⁶, Atina Agorası¹³⁷, Troia¹³⁸, Assos¹³⁹, Smyrna¹⁴⁰, Knidos¹⁴¹, Ephesos¹⁴², Patara¹⁴³, Metropolis¹⁴⁴, Berenice¹⁴⁵, de bulunmuştur. MS 1. yüzyıl ile 2. yüzyıl başına tarihlemek yanlış olmayacaktır.

2.3.1.3. Se. Form 3 (Hayes L 26B)

(Kat. No. 9)

Dışa açılan ağız kenarı, dışa çıkıntılı dudak, düz konik gövde keskin açıyla kaideye yönelir, ağır halka kaide özelliği gösteren derin tabaklardır. Bu forma ait bir adet ağız parçası Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda ele geçmiştir. Bu tabakları Loeschke Form 26B olarak isimlendirmiştir. Hayes'de Loeschke'nin terminolojisine uyarak Form L 26B¹⁴⁶ olarak sınıflandırmıştır. Dudak işlenişi ve hamur-astar özelliklerine göre geç form olan Hayes Form 2¹⁴⁷, den ayrılır. Kat. No. 9 seramik parçasının astarında pul pul dökülmeler görülmektedir. MS. 2. yüzyılın ilk yarısına

¹³⁶ Loeschke, *Ön. Ver.*, ss. 370-371, Taf. XXVIII, 19.

¹³⁷ Robinson, *Ön. Ver.*, s. 24, Pl. 61, G 13-14; Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, ss. 199-200, Fig. 24, 788-793.

¹³⁸ Tekkök-Bıçken, 1996, *Ön. Ver.*, s. 118, Fig. 83, F 14.

¹³⁹ Zelle, *Ön. Ver.*, ss. 117-124, Abb. 37-39.

¹⁴⁰ Erol, 2014, *Ön. Ver.*, ss. 66-68, 223-243, K 149-188.

¹⁴¹ Doksanaltı, *Ön. Ver.*, *Ön. Ver.*, s. 473, K180.

¹⁴² Danica Beyll, *Terra Sigillata aus der Marienkirche in Ephesos, Erste Zwischenbilanz*, (Wien: 1993), s. 32, Taf. 6, 74-77; Gassner, *Ön. Ver.*, ss. 136-137, Taf. 44, 531; Meriç, *Ön. Ver.*, s. 67, Taf-29, K321-327.

¹⁴³ Uygun, 2011, *Ön. Ver.*, s. 78, Lev. 34-35, 509-515.

¹⁴⁴ Eda Güngör, "Metropolis Kenti Ada 7 İçerisindeki Konut Keramiği" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2005), s. 49, 119, Lev. 31, 169.

¹⁴⁵ Kenrick, *Ön. Ver.*, ss. 260-261, Fig. 47, B366.

¹⁴⁶ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, Tav. XVII, 11.

¹⁴⁷ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, ss. 319-321, Fig. 64.

tariflendirilen bu formun benzerleri, Berenice¹⁴⁸, Çandarlı¹⁴⁹, Ephesos¹⁵⁰, Patara¹⁵¹, Pergamon¹⁵², Metropolis¹⁵³, Atina Agorası¹⁵⁴ ve Smyrna¹⁵⁵’da bulunmaktadır.

2.3.1.4. Se. Form 4 (Hayes Form 5)

(Kat. No. 10)

Yuvarlatılmış dik ağız kenarlı yayvan yarım küre gövdeli, dar halka kaideli kase formudur. Hayes bu profildeki kaseleri, Form 5¹⁵⁶ olarak sınıflandırmıştır. Hayes Form L 20¹⁵⁷’nin geç dönemin devamı niteliğindeki kaseler, erkenlere göre daha dik ağız kenarlı ve daha yayvandır. Hamur-astar özelliklerinde bozulma görülmektedir. Sebaste Yüzey Araştırmaları’nda bu forma ait bir adet ağız kenarı parçası ele geçmiştir. Hamur-astar özelliklerine göre DSC olduğu anlaşılan parçanın ağız profili ve çapı dikkate alındığında Hayes Form 5 ile uyum gösterdiği görülmektedir. Benzerlerinin Parion¹⁵⁸, Knidos¹⁵⁹ ve Berenice¹⁶⁰’te görüldüğü Kat. No. 10 ağız parçası MS 3. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

¹⁴⁸ Kenrick, 1985, *Ön. Ver.*, ss. 261-263, Fig. 48, B368.

¹⁴⁹ Loeschke, *Ön. Ver.*, s. 373-377, Taf. XXVIII, 26b.

¹⁵⁰ Beyll, *Ön. Ver.*, s. 34, Taf. 7, 81; Meriç, *Ön. Ver.*, s. 66-67, Taf-28, K313-319.

¹⁵¹ Uygun, 2011, *Ön. Ver.*, s. 79-80, Lev. 35-36, Kat. No. 523-528.

¹⁵² Meyer-Schlichtmann, 1988, *Ön. Ver.*, ss. 231-232, Taf. 16, Sa 27a.

¹⁵³ Güngör, *Ön. Ver.*, s. 49, Lev. 29-30, 160-166.

¹⁵⁴ Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 200, Fig. 25, 799.

¹⁵⁵ Erol, 2014, *Ön. ver.*, s. 55, 183, Tip: Ç-T1.4, K-63.

¹⁵⁶ Hayes 1972, *Ön. ver.*, s. 322, Fig. 64.

¹⁵⁷ Hayes 1985, *Ön. Ver.*, Tav. XVII, 8-9.

¹⁵⁸ Hasan Ertuğ Ergürer, “Parion Roma Dönemi Seramiği” (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2012), s. 113-115, Lev. 103-104, Kat. No. 213-218.

¹⁵⁹ Doksanaltı, *Ön. Ver.*, s. 475-476, K185.

¹⁶⁰ Kenrick, *Ön. Ver.*, s. 265, Fig. 48, B373.

3. BÖLÜM: GEÇ ROMA KIRMIZI ASTARLI SERAMİĞİ

Sigillataların ardılı olarak seramik pazarında kendini gösteren, genellikle daha ince uygulanan bir astara ve daha katkılı kile sahip olan Geç Roma Kırmızı Astarlıları, servis kapları olarak kullanılmıştır.

Uzun yıllar üretilmiş ve yayılım alanlarını genişletmişlerdir¹⁶¹. Grubun bu isimle anılmasındaki temel neden, en tipik özelliği olan kırmızı astarlarından kaynaklanmaktadır. Üretim merkezlerinin farklılıkları sebebiyle Afrika kırmızı astarlı seramiği, Phokaia kırmızı astarlı seramiği, Mısır kırmızı astarlı seramiği, Sagalassos kırmızı astarlı seramiği gibi üretim yerlerinin isimleriyle anılmaktadırlar. Bahsi geçen gruplar arasında en çok tercih edilenler ise Afrika ve Phokaia Kırmızı astarlı seramiklerdir¹⁶².

Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda, Afrika, Phokaia, Sagalassos kırmızı astarlıları ile birlikte yerel olarak değerlendirilen bir grup kırmızı astarlı seramik parçaları ele geçmiştir.

Afrika kırmızı astarlıları, MS 1. yüzyılda Kuzey Afrika'da üretilmeye başlanmıştır¹⁶³ ve üretim yerinin adını alarak bu isimle terminolojide kendine yer bulmuştur. Üretilmeye başladığı dönemde Akdeniz piyasasında sigillatalarının popüler olmasından dolayı, bölgede kendini yeterince gösterememiştir¹⁶⁴. MS 3. yüzyıldan itibaren üretiminde düşüş görülen sigillataların ardından, Akdeniz piyasasında hızla yayılmaya başlamıştır¹⁶⁵. Afrika kırmızı astarlıları, MS 7. yüzyıl ortasına kadar üretimine devam etmiştir¹⁶⁶. Kili turuncu tonlarında ve kiremit kırmızısıdır. Ayrıca kil içerisinde kuartz parçacıkları, kireç ve az miktarda mika bulunmaktadır¹⁶⁷. Astar kil rengine göre birkaç ton koyu renkte olmakla birlikte parlak veya mat bir görünüme sahiptir¹⁶⁸. Süslemelerde ise genellikle damga, rulet ve aplik bezemeler görülmektedir¹⁶⁹. Geç Roma kırmızı astarlıları içerisindeki popüler olan bir diğer grup ise Phokaia kırmızı astarlılarıdır. Çandarlı sigillatalarının piyasadan kalkması ve Afrika'da Vandal istilasının¹⁷⁰ gerçekleşmesi sonrasında

¹⁶¹ Ergüner, 2012, *Ön. Ver.*, s. 116.

¹⁶² Erol, 2011, *Ön. Ver.*, s. 109

¹⁶³ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 293; Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 15-17.

¹⁶⁴ Erol, 2011, *Ön. Ver.*, s. 112.

¹⁶⁵ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 317.

¹⁶⁶ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 293; Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 15-17.

¹⁶⁷ Hayes, *Ön. Ver.*, s. 13-14

¹⁶⁸ Erol, 2011, *Ön. Ver.*, s. 110.

¹⁶⁹ Hayes 1972, *Ön. Ver.*, 211-283.

¹⁷⁰ Adak-Adıbelli, 2006, s. 90.

AKAS üretimi sekteye uğramış ve bölgede servis kaplarına olan ihtiyaç artmıştır. Phokaia kırmızı astarlı kapları da alternatif bir grup olarak MS 4. yüzyılın sonlarında üretilmeye başlanmıştır¹⁷¹. Phokaia kırmızı astarlıları MS 7. yüzyıla kadar üretimine devam etmiştir¹⁷². Kil rengi fırınlanma sırasında maruz kaldığı ısıya göre değişiklik göstermektedir¹⁷³. Genel olarak açık, koyu kiremit rengi ve turuncu tonlarındadır. Astar kabın tüm yüzeyine uygulanmakla birlikte, kilin bir ya da iki ton koyu rengindedir¹⁷⁴. Kil bünyesinde kireç ve mika barındırmaktadır¹⁷⁵. Süslemelerde ise rulet ve baskı bezemesi sevilerek kullanılmıştır¹⁷⁶.

Geç Roma kırmızı astarlıları adı altında değerlendirilen bir diğer grup olan Sagalassos kırmızı astarlıları üretimine MÖ 1. yüzyılda başlanmış, MS 6. yüzyıla kadar devam etmiştir¹⁷⁷. Portakalımsı/kahverengi kırmızı¹⁷⁸ olan hamur, kaliteli ve iyi pişirimidir. Temiz bir hamura sahip olan bu seramiklerde gözle ayırt edilebilecek herhangi bir katkı bulunmamaktadır¹⁷⁹. Astar ise kil rengine göre bir ya da iki ton koyu ve parlak bir renge sahiptir¹⁸⁰.

3.1. SAGALASSOS KIRMIZI ASTARLILARI (SKAS)

Sagalassos kırmızı astarlı seramikleri, ilk kez 1987 yılında M. Waelkens¹⁸¹ tarafından Sagalassos kazıları sırasında tespit edilmiştir. Ele geçen seramikler üzerinde toprak analizleri yapılmış ve yerel üretim olduğu kesinlik kazanmıştır. Seramiğin, kil ihtiyacının ise günümüzde de aktif olarak kullanımı devam eden Çanaklı bölgesinde bulunan kil yataklarından karşılandığı anlaşılmıştır¹⁸². Sagalassos kırmızı astarlıları olarak isimlendirilen bu grup üzerinde detaylı çalışmalar J.

¹⁷¹ Hayes, 1972, s. 323; Murat Fırat, "Phokaia Geç Roma Dönemi Mutfak Kapları" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, 2011), s. 118.

¹⁷² Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 83; Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 368.

¹⁷³ Waage 1933, *Ön. Ver.*, s. 298; Adak Adıbelli, 2006, *Ön. Ver.*, s. 90.

¹⁷⁴ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 324.

¹⁷⁵ Jane E. Francis, "Late Roman C Ware Phocaean Red Slip Pottery From The Cilicia Survey Project (Misis) Turkey" *Keramos Ceramics: A Cultural Approach*, ed. R. Gül Gürtekin vd., (Ed.) (Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 2015), s. 75.; Erol, 2014, *Ön. Ver.*, s. 85.

¹⁷⁶ Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 84; Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, s. 152.

¹⁷⁷ Çilem Uygun, "Patara tepelik Nekropolü ve Bey Evi'nden Ele Geçen Kırmızı Astarlı Seramikler (İÖ. 2. yy- İS. 4. yy)" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2009), s. 19-20.

¹⁷⁸ Mark van der Enden- Jeroen Poblome - Philip Bes, "From Hellenistic to Roman Imperial in Pisidian tableware: The genesis of Sagalassos Red Slip Ware" *Late Hellenistic to Mediaeval Fine wares of the Aegean Coast of Anatolia*, Henryk Meyza-Krzysztof Domzalski (Ed.) (Varşova: 2014) s. 85.

¹⁷⁹ Fırat, 1999, *Ön. Ver.*, s. 27.

¹⁸⁰ Uygun, 2009, *Ön. Ver.*, s. 19.

¹⁸¹ J. Poblome - R. Degeest - W. Viaene - R. Ottenburgs, "Sagalassos Ware Typology and Analytical Results" *KST XV-II*, (Ankara: 1993), s. 408.

¹⁸² Poblome vd., 2014, *Ön. Ver.*, s. 85.

Poblome tarafından gerçekleştirilmiştir. J. Poblome “Sagalassos Red Slip Ware” çalışması ile seramiklerin tipolojileri ve kronolojileri hakkında önemli bilgiler sunmuştur¹⁸³.

Genel olarak portakalımsı/kahverengi kırmızı renkte olan hamuru iyi pişirilmiş ve kaliteli olan seramiklerin içerisinde gözle görülebilen herhangi bir katkı yoktur, saptanabilenler ise 0.5 mm.’den büyük değildir¹⁸⁴. Hamur renginden bir ya da iki ton koyu olabilen astar, erken örneklerde parlak ve pürüzsüz bir şekilde uygulanmıştır. İki aşamalı olarak değerlendirilen seramikler genel olarak Geç Hellenistik ve Roma Dönemlerine tarihlendirilmektedir. Erken örnekleri (MÖ 1. yüzyıl – MS 2. yüzyıl) kendisiyle çağdaş olan Doğu ve Batı sigillatları ile benzerlik gösterirken, Geç örnekleri ise (MS 3. yüzyıl – MS 6. yüzyıl), form, hamur ve astar özellikleri bakımından, Geç Roma kırmızı astarlıları ile benzerlik göstermektedir¹⁸⁵.

Başta Sagalassos ve çevre bölgelerinde¹⁸⁶ yoğun olarak ele geçen seramikler, Akdeniz kıyısı boyunca, İtalya, Tunus, Libya, Mısır, Suriye ve İsrail gibi yerlerde yayılım göstermiştir¹⁸⁷.

3.1.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Bulunan Sagalassos Kırmızı Astarlı Seramikleri

3.1.1.1. Se. Form 1 (Sagalassos 1B180)

(Kat. No. 11)

İçe dönük kenar, üzerinde derin yiv sırası yer alan dışbükey gövde, muhtemelen düz dip¹⁸⁸ özelliği gösteren kaselerdir. Poblome’nin Form 1B180¹⁸⁹ olarak sınıflandırdığı bu kaselerden bir adet, Sebaste Yüzey Araştırmaları’ndan ele geçmiştir. Sagalassos¹⁹⁰ dışında benzeri bulunmayan Kat. No. 11 Poblome’nin önerisiyle MS 5. yüzyılın ilk yarısına ait olmalıdır.

¹⁸³ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*

¹⁸⁴ Fırat, 1999, *Ön. Ver.*, s. 27.

¹⁸⁵ Uygun, 2009, *Ön. Ver.*, ss. 19-20.

¹⁸⁶ Uygun, *aynı.*, s. 20

¹⁸⁷ Rinse Willet - Jeroen Poblome, “ The Scale of Sagalassos Red Slip Ware Production-Reconstructions of Local Need and Production Output of Roman Imperial Tableware” *ADALYA XVIII*, 2015, s.133; Mehmet Ok, “Tripolis’te Bulunan Sagalassos Kırmızı Astarlı Seramikleri” *Anadolu Arkeolojisi Araştırmaları Dergisi*, Volume 1, (2018), s. 33; Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 25; Uygun, 2009, *Ön. ver.*, s. 20.

¹⁸⁸ Poblome, Degest, Waelkens, Scheltens, *Ön. Ver.*, s. 123, Fig. 93, 1B180.

¹⁸⁹ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 306, Fig. 31, 5.

¹⁹⁰ Poblome, *Aynı.*, s. 306, Fig. 31., 5.

3.1.1.2. Se. Form 2 (Sagalassos 1B190-1B191)

(Kat. No. 12)

Cıdarı kalınlaştırılarak aşağı doğru sarkıtılan dik ağız kenarı, üstte ve dış yüzde yiv ile ayrılan ağız, ince cıdarlı gövdeyle keskin açıyla buluşur. Kaideye yönelen dik eğimli gövde, dar ve alçak halka kaide özelliği gösteren kase formudur. Bu formda kaselerin bezemesiz olanları, Poblome tarafından 1B190¹⁹¹, bezemeli olanlar ise 1B191¹⁹² olarak sınıflandırılmıştır. Sebaste Yüzey Araştırması'nda bir adet ağız kenar parçası olarak bulunan ve gövdesinde bezeme yer almayan kase parçası Form 1B190'a ait olmalıdır. Yine de parçanın küçük olması göz önüne alındığında 1B191 ile birlikte değerlendirilmelidir. Sagalassos¹⁹³ dışında Perge¹⁹⁴, Patara¹⁹⁵ ve Laodikeia¹⁹⁶'da benzerleri bulunan seramik parçası, Poblome'nin önerisiyle MS 3. yüzyıl ile MS 4. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

3.1.1.3. Se. Form 3 (Sagalassos 1B241)

(Kat. No. 13)

Dışa açılan geniş ağız kenarı, aşağıya sarkık dudak, eğimli düz gövde, dar halka kaide özelliği gösteren kase formudur. Poblome bu forma ait kaseleri, Form 1B241¹⁹⁷ olarak sınıflandırmıştır. Sebaste Yüzey Araştırması'nda bir adet ağız kenarı olarak bulunan parça Poblome Form 1B241'in bir varyasyonu olmalıdır. Ayrıca Kat. No. 13, keskin dönüşlü ağız kenarı ve küçük çıkıntı şeklinde dudağı hem de aşağı sarkan geniş dudağı ile Doğu Sigillata A'dan Hayes Form 9'u¹⁹⁸ ile birlikte küçük versiyonu olan Form 11¹⁹⁹'i hatırlatmaktadır. Ancak DSA formlarında bulunan ağız kenarındaki bezeme Sagalassos örneklerinde bulunmaz. Poblome tarafından MS 1. yüzyıl ile MS 4. yüzyıla tarihlendirilen Form 1B241²⁰⁰'in benzerleri Perge²⁰¹,

¹⁹¹ Poblome, *Aynı.*, s. 306, Fig. 32.

¹⁹² Poblome, *Aynı.*, s. 306, Fig. 33.

¹⁹³ Poblome, *Aynı.*, s. 306, Fig. 32, 33.

¹⁹⁴ Fırat, 1999, *Ön. Ver.*, s. 28, Lev. 36-37, 103-106.

¹⁹⁵ Uygun, 2011, *Ön. Ver.*, ss. 95-96, Ptr. Sag.K. A. Kase T.2, Lev. 47-48, Kat. No. 699-706.

¹⁹⁶ Duman, 2014, *Ön. Ver.*, s. 15, Fig. 3, No. 76-83.

¹⁹⁷ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 307, Fig. 43.

¹⁹⁸ Hayes, 1985, *Ön. Ver.*, ss. 18-19, Tav. II, 7.

¹⁹⁹ Hayes, *Aynı.*, s. 19, Tav. II, 9.

²⁰⁰ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 307, Fig. 43.

²⁰¹ Fırat, 1999, *Ön. Ver.*, s. 28, Lev. 37, 109.

Patara²⁰² ve Tripolis²⁰³'te bulunmuştur. Sebaste Yüzey Araştırmaları'nda ele geçen parça yüzey buluntusu olduğu için tarihleme de net bir veri sağlamasa da bu formun popüler olduğu MS 4. yüzyılın ilk yarısına tarihlemek yanlış olmayacaktır.

3.1.1.4. Se. Form 4 (Sagalassos 1C160)

(Kat. No. 14)

Dik ağız kenarı, genellikle derin yiv ile belirginleştirilmiş kenarın altından keskin açıyla başlayan eğimli gövde, alçak halka kaide özelliği gösteren tabaklardır. Poblome bu profile sahip tabakları, Form 1C160²⁰⁴ olarak sınıflandırmıştır. Sebaste Yüzey Araştırmaları'nda bir adet ağız-gövde parçası olarak bulunan Form 1C160'ın benzerleri Perge²⁰⁵, Laodikeia²⁰⁶ ve Tripolis²⁰⁷'te bulunmuştur. Analogilerinin yardımıyla Kat. No. 14, MS 3. yüzyıl ile MS 4. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

3.2. AFRIKA KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ (AKAS)

Terra sigillataların ardılı olarak piyasaya sürülen seramik gruplarından birisi olan Afrika Kırmızı Astarlıları üzerine ilk çalışmayı Falbe, 1833 yılında, Thapsus' ta ele geçmiş bir testi üzerine gerçekleştirmiştir²⁰⁸. 1923'te L. Poinssot ve L. Lantier Bordj el Djerbi'de ki atölye malzemeleri üzerine bazı çalışmalar yürütmüştür²⁰⁹. Waage, 1933²¹⁰ ve 1948²¹¹ yıllarında sırasıyla, Atina Agorası ve Antiocheia buluntuları üzerine yaptığı çalışmalarla kapları tanınır hale getirmiş ve Late Roman A, B olarak isimlendirmiştir. Doğu'daki bu faaliyetlerin ardından, Salomanson ve Lamboglia konu ile ilgili çalışmalar yürütmüşler ve Batı'daki AKAS'lar hakkında bilgiler vermişlerdir²¹². Lamboglia, seramikleri Terra Sigillata Chiara olarak tanımlayarak, A, C ve D başlıkları altında üç gruba ayırmıştır²¹³. Hayes bu grubu, "African Red Slip Ware" başlığı altında toplamış, kapların terminolojisi, tipolojisi ve kronolojisiyle

²⁰² Uygun, 2011 *Ön. Ver.*, ss. 96-97, Ptr. Sag.K. A. Kase T.6, Lev. 48, Kat. No. 712.

²⁰³ Ok, 2018, *Ön. Ver.*, s. 38, Fig. 8, no. 14.

²⁰⁴ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 309, Fig. 61.

²⁰⁵ Fırat, 1999, *Ön. Ver.*, s. 28, Lev. 38, 115.

²⁰⁶ Duman, 2014, *Ön. Ver.*, s. 11, Fig. 4, No. 98.

²⁰⁷ Ok, 2018, *Ön. Ver.*, s. 39, Fig. 10, no. 24-30.

²⁰⁸ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 2.

²⁰⁹ Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, s. 117.

²¹⁰ Waagé, 1933, *Ön. Ver.*, s. 293.

²¹¹ Waage, 1948, *Ön. Ver.*, s. 43.

²¹² J. W. Salomanson, "Études Sur la Ceramique Romaine D'afrigue." *Bulletin*, (1968), s. 80; Paul Reynolds,, "African Red Slip and Late Roman Imports in Valencia" *Reprinted Papers in Iberian Archaeology*, T.F.C. Blagg ve S.J. Keay (Ed.) 1984, s. 474.

²¹³ Nino Lamboglia, *Nuove Osservazioni Sulla Terra Sigillata Chiara*, (1958), s. 47.

ilgili bilgiler vermiştir²¹⁴. 1980' de yine bu kaplarla ilgili bir çalışma yayınlamıştır²¹⁵. Mackensen, grup üzerine çalışmaları sürdürmüş ve Tunus Atölyelerinin ürünlerini incelemiştir²¹⁶. M. Bonifay'da kaplar hakkında önemli bilgiler veren bir diğer bilim insanı olmuştur²¹⁷. Kapların, üretim yeri genel bir ifadeyle Kuzey Afrika olmakla birlikte ağırlıklı olarak modern Tunus, bu seramik grubunu Akdeniz piyasasına ihraç etmiştir²¹⁸. Tunus üretimi olan seramikler için merkez ve kuzey olarak iki ana bölge gösterilmiştir²¹⁹. Buna göre merkezde Waage'in adlandırdığı Late Roman A ve Lamboglia'nın ise C grubu üretilmiş, kuzeyinde ise Waage'in Late Roman B ve Lamboglia'nın A-D grupları üretilmiştir²²⁰. AKAS'ların, üretimine, MS 1. yüzyılın ilk çeyreğinde başlanmış, MS 2. yüzyılda kapların ihracatı yapılmıştır²²¹. Fakat MS 3. yüzyılın ortalarına kadar rakipleriyle ciddi bir rekabet içerisine girememiştir²²². MS 3. yüzyılın ortalarında Akdeniz ve Ege ticaretine girmesinde ve hızlı bir yayılım göstermesindeki en büyük etkenin Çandarlı Sigillataların üretimlerinin azalması gösterilmiştir²²³. Bu grubun üretimi, MS 7. yüzyıla kadar devam etmiştir²²⁴. Kaplar, Akdeniz başta olmak üzere, İngiltere, Rusya ve Suriye'ye kadar geniş bir yayılım göstermiştir²²⁵.

Genel olarak kili kaba, turuncu tonlarında ve kiremit kırmızısıdır. Kilin bünyesinde kuartz parçacıkları ve az miktarda mika görülür. Kireç yaygın olarak bulunur ve kil iyi arıtılmadığı zamanlarda pişme esnasında kabın yüzeyinde izlerin belirmesine neden olur²²⁶. Astar kalın bir şekilde uygulanmakta ve kil rengine göre birkaç ton koyu olabilmektedir²²⁷. Astarın kalın uygulandığı örneklerde parlak bir görünüm hakimken, ince uygulandığı örneklerde ise matlaşarak hamur rengine yaklaşmaktadır²²⁸. Grubun en erken safhasına konumlanan tipik formlar arasında,

²¹⁴ Hayes, 1972. *Ön. Ver.*

²¹⁵ John Walker Hayes, *A Supplement to Late Roman Pottery*, (London: 1980).

²¹⁶ Michael Mackensen, "Die Spätantiken Sigillata und Lampentöpfereien von El Mahrine (Nord Tunusien)" *Studien Zur Nordafrikanischen Feinkeramik des 4. Bis 7. Jahrhunderts*, (Münih: 1993).

²¹⁷ Michel Bonifay, "Etudes sur la céramique romaine tardive d'Afrique", *BAR- IS 1301*, (England: 2004).

²¹⁸ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 292; Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, s. 118.

²¹⁹ Erol, 2011, *Ön. Ver.*, s. 112.

²²⁰ Bonifay, *Ön. Ver.*, s. 47.

²²¹ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 293; Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, ss. 15-17.

²²² Hayes, *Aynı.*, s. 317.

²²³ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 317.

²²⁴ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 293; Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 15-17.

²²⁵ Hayes, *Aynı.*, s. 462-473, maps 19-30.

²²⁶ Hayes, *Aynı.*, s. 13-14

²²⁷ Erol, 2011, *Ön. Ver.*, s. 110.

²²⁸ Adak Adıbelli, 2006, *Ön. Ver.*, s. 23-24.

çoğunlukla 14-20 cm. çaplarında küçük boyutlu tabaklar yer almaktadır²²⁹. Çok çeşitli form repertuarına sahiptir ve Hayes tarafından 200 ana form belirlenmiştir²³⁰. Kapların üretiminde çark ve kalıp tekniği kullanıştır. Hayes özellikle erken formlarda kalıp tekniğinin daha fazla kullanılmış olabileceğini belirtmiştir²³¹. Genel olarak formlarda tabak ve kase boyutları büyüktür²³². Süslemelerinde damga, rulet ve aplik gibi bezemeler tercih edilmiştir²³³. Baskı/Damga genelde tondoda görülürken, Rulet bezemesi kapların ağız kenarlarında, gövdenin dış kısmında veya iç kısmında yer almaktadır. Aplik bezemeler ise yine kapların ağız kenarında veya gövdenin dış kısmında uygulanmaktadır²³⁴.

3.2.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Bulunan Afrika Kırmızı

Astarlı Seramikleri

3.2.1.1. Se. Form 1 (Hayes Form 17)

(Kat. No. 15)

Dik veya dışa açılan ağız kenarı yuvarlak uçla sonlanan dudak, yarım küre yayvan gövde, alçak halka kaide özelliği gösteren kaselerdir. Bu forma sahip kaseleri Hayes Form 17²³⁵ olarak sınıflandırmıştır. Herhangi bir süslemesi olmayan kaselerdir. Sebaste Yüzey Araştırmaları'nda bu forma ait bir adet ağız-gövde parçası ele geçmiştir. Turuncumsu hamur rengi ve kalın uygulanmış turuncu parlak astara sahiptir. Dış yüzü yoğun kalkere sahip parçanın astarı yalnızca iç yüzde takip edilebilmektedir. Çok yaygın olmayan ve bölgesel olan bu kaseler, MS 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir.

3.2.1.2. Se. Form 2 (Hayes Form 50B)

(Kat. No. 16)

Dışa açılan düz ağız kenarı, hafif dışbükey gövde, çıkıntı şeklinde kaide veya düz taban özelliği gösteren derin tabaklardır. Hayes'in Form 50²³⁶ olarak sınıflandırdığı bu tabaklar iki alt tipe ayrılmıştır. Daha ince cidarlı, düz gövdeli olanlar Form 50A²³⁷, daha kalın cidarlı ve hafif dışbükey gövdeli olanlar ise Form

²²⁹ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 15.

²³⁰ Hayes, *Aynı.*, s. 18-211.

²³¹ Hayes, *Aynı.*, s. 292- 295.

²³² Hayes, *Aynı.*, s. 15

²³³ Hayes, *Aynı.*, 211-283; Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, s. 120.

²³⁴ Erol, 2011, *Ön. Ver.*, s. 110.

²³⁵ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, ss. 42-43, Fig. 6.

²³⁶ Hayes, *Aynı.*, s. 68, Fig. 12.

²³⁷ Hayes, *Aynı.*, s. 68.

50B²³⁸ olarak ayrılmıştır. Sebaste Yüzey Araştırması'nda ele geçen bir adet ağız parçası Form 50B ile uyumludur. Ancak iki alt tip arasında ayrıca astarın uygulanışı bakımından farklılıklar olsa da Kat. No. 16 oldukça küçük ağız parçası olması itibariyle bu farklılığın tespiti net olarak yapılamamıştır. Benzerlerini, Atina Agorası²³⁹, Korinth²⁴⁰, Tarsus²⁴¹, Antiocheia²⁴², Ephesos²⁴³, Tripolis²⁴⁴, Patara²⁴⁵, Magnesia²⁴⁶, Stratonikeia²⁴⁷, Berenice²⁴⁸, de gördüğümüz seramik parçası, MS 4. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.2.1.3. Se. Form 3 (Hayes Form 67)

(Kat. No. 17)

İki kademeye dışa uzanan ağız kenarı, dışbükey gövde, düz veya yiv ile belirginleştirilmiş taban özelliği gösteren derin tabak formudur. Hayes'in Form 67²⁴⁹ olarak sınıflandırdığı tabakların düzenli ağız kenar tipolojisi bulunmamasına rağmen iki kademeli olarak yükselmesi, tüm örneklerde görülür. Sebaste Yüzey Araştırmaları'nda bu forma uygun bir adet ağız kenar parçası bulunmuştur. Boyutunun küçük olması itibariyle net olarak anlaşılamamakla birlikte bu parçada daha yumuşak dönüşlerin olduğu söylenebilir. Sıkı hamur özelliği ile iç yüzde parlak turuncu astar uygulanmıştır. Astar, parçanın dış yüzünde ise yalnızca ağız kenarına uygulanmıştır. Benzerlerinin, Tarsus²⁵⁰, Atina Agorası²⁵¹, Knidos²⁵², Tripolis²⁵³,

²³⁸ Hayes, *Aynı*, s. 68.

²³⁹ Hayes 2008, *Ön. Ver.*, s. 221, Fig. 32, 995-998.

²⁴⁰ Kathleen Warner Slane, *The Sanctuary of Demeter and Kore The Roman Pottery and Lamps. Corinth XVIII/II*. (Princeton, New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens, 1990), s. 55, Fig. 9, 112-113.

²⁴¹ Frances Follin Jones, "The Pottery" *Excavations at Gözklü Kule, Tarsus*, (1950, Princeton University Press), s. 276, Fig. 207, 812-813; Adak Adıbelli, 2006, *Ön. Ver.*, ss. 44-47, Lev. 1, 8-14

²⁴² Waage, 1948, *Ön. Ver.*, s. 49, Pl. IX, 836.

²⁴³ Gassner, *Ön. Ver.*, s. 149, Taf. 49, 591.

²⁴⁴ Duman, 2016, *Ön. Ver.*, s. 702, Fig. 5, 4-5.

²⁴⁵ Dilek Şen Yıldırım, "Hürmalık Hamamı Buluntuları Işığında Patara'nın Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Kuzey Afrika Kökenli Seramikleri" *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12/4 (2012), s. 155, Şek. 2, 10.

²⁴⁶ Özlem Vapur, "Magnesia Ad Maeandrum Gymnaion'u Roma Dönemi Seramikleri" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2001), ss. 42-45, Çiz. 5-6, 21-28.

²⁴⁷ Nevzat Karaca, "Stratonikeia Kazılarında Bulunan Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2019) s. 23, Lev. 2, 8-11.

²⁴⁸ Kenrick, *Ön. Ver.*, ss. 356-357, Fig. 66, B632.

²⁴⁹ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 112.

²⁵⁰ Adak Adıbelli, 2006, *Ön. Ver.*, ss. 53-57, Lev. 3-5, 29-77.

²⁵¹ Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 226, Fig. 34, 1081-1089.

²⁵² Doksanaltı, *Ön. Ver.*, s. 488, K200.

²⁵³ Duman, 2016, *Ön. Ver.*, s. 702, Fig. 6, 13-16.

Kelenderis²⁵⁴, Patara²⁵⁵, Magnesia²⁵⁶, Stratonikeia²⁵⁷, Antiochia²⁵⁸ ve Berenice²⁵⁹'te bulunduğu parça MS 5. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.2.1.4. Se. Form 4 (Hayes Form 99)

(Kat. No. 18)

Cıdarı kalınlaştırılmış ağız kenarı dışta yuvarlatılarak ve içbükey kavis yaparak ince gövdeyle birleşen, dışbükey gövde, alçak halka kaide, özelliği gösteren kase formudur. Bu forma uygun bir adet ağız parçası, yüzey araştırmasında ele geçmiştir. Hayes'in Form 99²⁶⁰ olarak sınıflandırdığı form, üç alt tipe ayrılmıştır. Kat. No. 18 oldukça küçük boyutlu olmasından dolayı bu ayrımın tespiti yapılamamasına rağmen ince dudak yapısı nedeniyle Form 99C²⁶¹ sınıflandırmasına dahil edilebilir. Benzerlerinin, Atina Agorası²⁶², Tarsus²⁶³, Parion²⁶⁴, Ephesos²⁶⁵, Kelenderis²⁶⁶, Magnesia²⁶⁷, Stratonikeia²⁶⁸, Berenice²⁶⁹ ve Antiocheia²⁷⁰'da bulunduğu form MS 6. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.2.1.5. Se. Form 5 (Hayes Form 104)

(Kat. No. 19)

Cıdarı içte ve dışta kalınlaştırılarak topuz şekline getirilmiş ağız kenarı, düz ya da hafif dışbükey gövde, alçak halka kaide özelliği gösteren kaselerdir. Hayes bu profile sahip kaseleri, Form 104²⁷¹ olarak sınıflandırmıştır. Ağız, gövde ve kaide yapılarına göre üç alt tipe ayırmıştır. Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda bu forma ait bir adet ağız parçası ele geçmiştir. Dudak işlenişi dikkate alındığında B tipine uygunluğu görülmektedir. Afrika serisinin yaygın olarak kullanılan

²⁵⁴ Mehmet Tekocak, African and Cypriot Red slip Wares from Kelenderis, *SOMA 2008*, Oniz, H. (Ed.), BAR International Series 1909, 2009), s. 133, Fig. 7, 7-11.

²⁵⁵ Şen Yıldırım *Ön. Ver.*, s. 156, Şek. 3, 20-21.

²⁵⁶ Vapur, *Ön. Ver.*, ss. 50-51, Çiz. 9, 40-42.

²⁵⁷ Karaca, *Ön. Ver.*, s. 24, Lev. 3, 13-17.

²⁵⁸ Waage, 1948, *Ön. Ver.*, ss. 49-50, Pl. IX, 869,871.

²⁵⁹ Kenrick, *Ön. Ver.*, s. 49-50, Fig. 66, B639.

²⁶⁰ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 152.

²⁶¹ Hayes, *Aynı.*, s. 152

²⁶² Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 232, Fig. 36,1153-1155.

²⁶³ Adak Adıbelli, 2006, ss. 68-71, Lev. 10-11, 121-141.

²⁶⁴ Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, ss. 136-138, Lev. 113-114, Kat. No. 242-246.

²⁶⁵ Gassner, *Ön. Ver.*, s. 150, Taf. 49, 599.

²⁶⁶ Tekocak, 2009, *Ön. Ver.*, s. 133, Fig. 7, 12-15.

²⁶⁷ Vapur, *Ön. Ver.*, ss. 51-52, Çiz. 9, 43-44.

²⁶⁸ Karaca, *Ön. Ver.*, ss. 25-26, Lev. 3, 13-17.

²⁶⁹ Kenrick, *Ön. Ver.*, s. 367-368, Fig. 68, B658.

²⁷⁰ Waage, 1948, *Ön. Ver.*, s. 50, Pl. X, 878.

²⁷¹ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 160.

formlarından olan Form 104'ün benzerleri, Berenice²⁷², Tarsus²⁷³, Atina Agorasi²⁷⁴, Knidos²⁷⁵, Ephesos²⁷⁶, Parion²⁷⁷, Tripolis²⁷⁸, Kelenderis²⁷⁹, Patara²⁸⁰ ve Antiocheia²⁸¹'da bulunmuştur. Bu parça, MS 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir.

3.2.1.6. Se. Form 6 (Hayes Form 104-105)

(Kat. No. 20)

Sebaste Yüzey Araştırmaları'nda, dışa açılan ağız kenarı, cidarı kalınlaşarak iç yüzü yuvarlatılmış dudak, kaideye hafif dış bükey kavis ile yönelen gövde profiline sahip bir adet ağız-gövde parçası ele geçmiştir. Turuncumsu sıkı hamur, turuncu parlak ve kalın astara sahiptir. Parçanın dış yüzünde astar yalnız dudak çevresine uygulanmıştır. Hamur ve astar özellikleri dikkate alındığında Afrika kırmızı astarlı seramikleri içerisinde değerlendirilmesi gereken parçanın form olarak benzeri yalnız Anemurium²⁸²'da bulunmaktadır. Hayes Form 104²⁸³ ve 105²⁸⁴'in imitasyonu olarak değerlendirilebilecek parçanın dudağındaki yumru biçimli çıkıntı, benzerlik sağlamaktadır. Ancak gövdenin aşağıdan kaideye dış bükey kavis yapması daha sıkı kase olduğunu göstermektedir. Çağdaşı Form 104-105 gibi bu formun MS 6. yüzyıla tarihlendirmesi yanlış olmayacaktır.

3.2.1.7. Se. Form 7 (Hayes Form 108)

(Kat. No. 21)

Dışa çıkıntılı ağız kenarı, yarımküre gövde, yüksek ve dar halka kaide özelliği gösteren kaselerdir. Hayes'in Form 108²⁸⁵ olarak sınıflandırıldığı bu kaselerden Sebaste Yüzey Araştırması'nda bir adet ağız kenar parçası bulunmuştur. Sıkı hamur yapısına sahip parçanın iç yüzüne turuncu kalın ve parlak astar uygulanmıştır. Dış yüzünde astar daha mat olacak şekilde yalnız dudak kenarına uygulanmıştır.

²⁷² Kenrick, *Ön. Ver.*, s. 369, Fig. 68, B663.

²⁷³ Adak Adıbelli, 2006, *Ön. Ver.*, ss. 71-78, Lev. 12-19, 142-181.

²⁷⁴ Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 233, Fig. 36, 1158-1160.

²⁷⁵ Doksanaltı, 2006, *Ön. Ver.*, s. 490, K206.

²⁷⁶ Gassner, *Ön. Ver.*, s. 150, Taf. 49, 600-601.

²⁷⁷ Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, ss. 140-143, Lev. 115-116, Kat. No. 250-253.

²⁷⁸ Duman, s. 702, Fig. 7, 20.

²⁷⁹ Tekocak, 2009, *Ön. Ver.*, s. 134, Fig. 7, 16-17.

²⁸⁰ Şen Yıldırım 2012, s. 157, Şek. 3, 25-26.

²⁸¹ Waage, 1948, ss. 47-48, Pl. VIII, 803,805.

²⁸² Williams, *Ön. Ver.*, s. 52, Fig. 25, 298.

²⁸³ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 160.

²⁸⁴ Hayes, *Aynı.*, s. 166.

²⁸⁵ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 171.

Benzerlerinin, Parion²⁸⁶, Stratonikeia²⁸⁷, Tarsus²⁸⁸, ta bulunduğu, Se. Form 7 MS 7. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

3.3. PHOKAİA KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLER (PKAS)

Waage, Atina agorası buluntuları üzerine gerçekleştirdiğı çalışmalar da, ilk kez bu grubu Late Roman C olarak ele almıştır²⁸⁹. E. Langlotz, kapların üretim yerinin Phokaia olduğunu yaptığı çalışmalar ile ortaya koymuştur²⁹⁰. Hayes 1972 yılında yayınladığı “Late Roman Pottery” kitabında bu seramiklerden, Waage’in isim tanımlamasına uyarak ve “Late Roman C” olarak bahsetmiştir²⁹¹. Fakat sonrasında 1980 yılında çıkardığı “A Supplement to Late Roman Pottery” yayınında, “Phocaeen Red Slip Ware” adı altında değerlendirmiştir²⁹².

Çandarlı Sigillatalarının ardılı²⁹³ olarak piyasaya sürülen Phokaia kırmızı astarlıları, MS 4. yüzyıl sonlarından itibaren üretilmeye başlanmış²⁹⁴, MS 5. yüzyıldan itibaren Doğu Romanın başkenti Konstantinopolis’in servis kaplarına olan ihtiyacıyla önemi artmış ve Afrika kırmızı astarlılarıyla yarışır hale gelmiştir²⁹⁵. MS 7. yüzyıla kadar Doğu Akdeniz pazarında baskın konumdadır²⁹⁶.

Phokaia kapları, yoğun olarak Batı Anadolu’da görülmekle birlikte, İngiltere’nin batı kıyıları, Güney Rusya, İspanya, Yunanistan, İtalya, Kıbrıs, Kuzey Afrika, Suriye, Filistin, Mısır’a kadar geniş bir yelpazede görülmektedir²⁹⁷.

Kil rengi kabın pişerken gördüğü ısı seviyesine göre kahverengi, kırmızı, kiremit rengi erguvani kırmızı ve kestane tonları arasında değişiklik göstermektedir²⁹⁸. Yine fırınlamaya bağlı olarak, düşük ısılarda pişirilmiş ürünlerde, portakal rengi veya portakal kırmızısı olabilmektedir²⁹⁹. Kabın tüm yüzeyine ince bir şekilde uygulanan astar, pişme esnasın kap ile bütünleşmekte ve kil rengine göre bir ya da iki ton koyu

²⁸⁶ Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, ss. 144-145, Lev. 119-120, Kat. No. 258.

²⁸⁷ Karaca, *Ön. Ver.*, s. 27, Lev. 5, 28.

²⁸⁸ Adak Adıbelli, 2006, *Ön. Ver.*, s. 82, Lev. 21, 199-201.

²⁸⁹ Waagé, 1933, *Ön. Ver.*, ss. 298-300.

²⁹⁰ Poblome, 1999, *Ön. Ver.*, s. 297.

²⁹¹ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 325.

²⁹² Hayes, 1980, *Ön. Ver.*, s. 525; Sebastian Heath - Billur Tekkök, *Greek Roman and Byzantine Pottery at Ilion (Troia)*, (California: 2008), s. 64

²⁹³ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 323.

²⁹⁴ Hayes, *Aynı.*, s. 323.

²⁹⁵ Gary Forster, *Roman Knossos: The Pottery in Context, A Presentation of ceramic evidence provided by the Knossos* (1993-1995), (Birmingham: 2009), s. 106; Fırat, 2011, *Ön. Ver.*, s. 118.

²⁹⁶ Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 83; Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 368.

²⁹⁷ Hayes, 1972, s. 368-369, 459-460, map. 14-16.

²⁹⁸ Waage 1933, *Ön. Ver.*, s. 298; Adak Adıbelli, 2006, *Ön. Ver.*, s. 90.

²⁹⁹ Mehmet Tekocak, “Kelenderis Roma Çağı Seramiğı”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2006), s. 55

olabilmektedir. Yüksek ısılarda pişirilen kapların astarları kızıl kahve, mora çalan kırmızı veya bordo tonlarında olabilmektedir³⁰⁰. Hamurları ince elenmiştir. Ayrıca kireç ve mika barındırmaktadır. Bazı örneklerde mika miktarı azdır³⁰¹. Phokaia kapları için J. Hayes, spatula izlerinden yola çıkarak yapımlarında kalıp tekniğinin kullanıldığından bahsetmiştir³⁰². E. Vaag ise bazı örneklerden yola çıkarak kabın çömlekçi çarkına oturtulmadığını ve bu yüzden bu izlerin ortaya çıktığını belirtmiştir³⁰³.

Phokaia kırmızı astarlıların süslemelerinde, rulet bezemesi özellikle MS 5. ve 6. yüzyıllarda kapların ağız kenarlarında ve tondolarında yoğun bir şekilde kullanılmıştır³⁰⁴. Rulet bezemesinin yanında baskı tekniği de sevilen bezemeler arasındadır. J. Hayes tarafından üç evrede sınıflandırılan³⁰⁵ baskı tekniği ile erken evrelerde geometrik motifler, stilize bitki motifleri, geç dönemlerde ise kristogram bezemeleri görülmektedir³⁰⁶. Phokaia kırmızı astarlılarında aplike ve rölyefin kullanımı tercih edilmemiştir³⁰⁷.

3.3.1. Sebaste Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Bulunan Phokaia Kırmızı

Astarlı Seramikleri

3.3.1.1. Se. Form 1 (Hayes Form 2A, 2C)

(Kat. No. 22-23)

Dışa açık ağız kenarı, hafif iç bükey kavis yaparak gövdeyle birleşir, dışbükey eğimli gövdenin içi çukurlaştırılarak oluşturulmuş kendinden kaideli tabaklardır. Hayes, bu forma ait tabakları Form 2³⁰⁸ olarak sınıflandırmıştır. İlk önce üç daha sonradan 4 alt tipe ayırmıştır. Sebaste Yüzey Araştırması'nda bu forma uygun iki adet ağız kenarı parçası ele geçmiştir. Buluntulardan Kat. No. 22 Hayes'in Form 2A³⁰⁹'sı ile uyumluyken Kat. No. 23 ağız kenarının iç yüzü çıkıntılı olması

³⁰⁰ Bes, 2015, *Ön. Ver.*, s. 26.

³⁰¹ Francis, 2015, *Ön. Ver.*, s. 75; Erol, 2014, *Ön. Ver.*, s. 85.

³⁰² Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 324.

³⁰³ Leil Erik Vaag, "A Closer Look at the Making of Phocaean Red Slip Ware Bowls" *Les Ceramiques En Anatolia Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, (Varia Anatolica XV, İstanbul; Institut Français D'études Anatoliennes Georges Dumezil, 2003)*, s. 204.

³⁰⁴ Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 84; Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, s. 152.

³⁰⁵ Hayes, 2008, *Ön. Ver.*, s. 84.

³⁰⁶ Paul Reynolds, "A note on the development of Cypriot Late Roman D fors 2 and 9" *LRFW 1, Miguel Angel Cau, Reynolds P., Bonifay M., (Eds.), (Oxford: 2011)*, s. 61, Fig: 4d; Fırat, 2011, *Ön. Ver.*, s. 123; Adak Adıbelli, 2006, *Ön. Ver.*, ss. 95-96.,

³⁰⁷ Erol, 2011, *Ön. Ver.*, s. 124; Gözde Uğuz, Phokaia'nın Kuzeyinde Geç Roma Dönemi Bir Terra Sigillata Atölyesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 2015), s. 31.

³⁰⁸ Hayes, 1972, *Ön. Ver.*, s. 327.

³⁰⁹ Hayes *Aynı.*, s. 327-329, Fig. 66, A.

özelliğiyle Form 2C³¹⁰ ile uyumluluk göstermektedir. Ele geçen parçaların kili tarçınımsı kırmızıdır ve içerisinde bol kireç barındırmaktadır. Koyu kırmızı yarı parlak astara sahiptir. Küçük parça olmaları açısından nasıl devam ettiği bilinmemekle birlikte karakteristik ağız yapıları formlarını doğrular niteliktedir. Benzerlerinin, Parion³¹¹, Atina Agorası³¹², Phokaia³¹³, Ephesos³¹⁴, Smyrna³¹⁵ ve Troia'da³¹⁶ bulunduğu seramik parçalarından Kat. No. 22, MS Geç 4. yüzyıl-Erken 5. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Kat. No. 23 ise MS 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir.

³¹⁰ Hayes, *Aynı.*, s. 328. Fig. 66, C.

³¹¹ Ergürer, 2012, *Ön. Ver.*, s. 155-158, Lev. 123-124, Kat. No. 270-271.

³¹² Hayes 2008, *Ön. Ver.*, s. 238, Fig. 37-38, 1242-1243.

³¹³ Uğuz, 2015, *Ön. Ver.*, ss. 44-45, Çiz. 7, Kat. No. 29.

³¹⁴ Gassner, 1997, *Ön. Ver.*, s. 142, Taf. 45, 549-550.

³¹⁵ Erol, 2014, *Ön. Ver.*, s. 271-274, Kat. No. K259-K265.

³¹⁶ Tekkök-Heath 2008, *Ön. Ver.*, s. 65, 8.

4. BÖLÜM: SEBASTE YÜZEY ARAŞTIRMASI YEREL KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ

Sebaste Yüzey Araştırmasında hamur-astar özellikleri ile form olarak bilinen kırmızı astarlı seramiklerden farklı olarak üretilmiş 20 adet kırmızı astarlı seramik tespit edilmiştir. Bu gruptaki seramiklerin bünyesinde yoğun kireç, az taşçık ve yoğun mika bulunmaktadır. Ayrıca gözenekli hamur yapısına sahiptir. Hamuru çoğunlukla olarak 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı) veya 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı) rengine pembemsi-kırmızı tonları ile DSC seramiklerine yakın, fakat kilin barındırdığı yoğun içerik ve renk dönüşümlerine açık olmasıyla farklılık gösterir. Astarı ise ince olarak uygulanmış, genellikle yarı parlak ve koyu kırmızı (2.5YR 4/8, 5/8, 6/8) rene sahiptir. Seramiklerin, yüzey buluntuları olmasından dolayı astarında yoğun olarak aşınma görülmektedir. Bu gruptaki malzemeler kalın cidarlı ve genellikle geniş çaplı olarak üretilmiş, görünüş olarak diğer sigillatalardan daha kaba görünümündedir. Seramikler muhtemelen bölgenin ihtiyacını karşılayacak düzeyde yerel olarak üretilmiş olmalıdır. Tez kapsamında 20 parça seramik “yerel” olarak nitelendirilerek kataloga alınmıştır. Bu sayının dışında da hamur-astar yapısı olarak bölgede yoğun olarak bulunmalarına rağmen oldukça küçük parçalar olmalarından dolayı bu seramikler çalışmanın dışında bırakılmıştır. Kataloga alınan 20 adet seramik yüzey buluntusu olmasından dolayı küçük parçalar halindedir ve oldukça aşınmış olduğu görülmektedir. Bu nedenle “yerel” malzeme grubunda herhangi bir tipoloji oluşturmak imkansız olduğundan ağız çapları 20 cm’den büyük olanlar tabak, 20 cm’den küçük olanlar kase ve ayrıca kaideler olarak üç başlık halinde sınıflandırılarak incelenmiştir. Bu durumda 10 adet tabak, 7 adet kase ve 3 adet de kaide incelenen seramiklerdir. Aynı hamur-astar yapısına sahip olan seramiklerden 17 adeti 5YR 6/6, 3 adeti 5YR 5/6 hamur rengine sahiptir. Yine bu seramiklerden 3 adeti 2.5YR 4/8, 11 adeti 2.5YR 5/8 ve 6 adeti ise 2.5YR 6/8 astar rengindedir. Ufak ton farklılıkları ile birbirinden ayrılan seramikler belirtildiği gibi herhangi bir sınıflandırmasına tabi tutulmadan aşağıda tabak, kase ve kaide olarak incelenmiştir. Ayrıca yüzey buluntusu olmalarından dolayı herhangi bir stratigrafiye bağlı olmamalarından kaynaklı ve analogilerinin yapılabilmesi için tam form vermelerini engelleyen oldukça küçük parçalar olmaları seramiklerin tarihlendirilmelerinin yapılmasını engellemektedir.

4.1. YEREL KIRMIZI ASTARLI TABAKLAR

(Kat. No. 24-33)

“Yerel” Kırmızı Astarlı seramiklerden 10 adeti $\varnothing$ 20 cm’den büyük olmasından dolayı tabak olarak sınıflandırılmıştır. Bu tabaklardan 8 adeti 5YR 6/6, 2 adeti 5YR 5/6 hamur rengine ve 2 adeti 2.5YR 4/8, 4 adeti 2.5YR 5/8, yine 4 adeti ise 2.5YR 6/8 astar rengine sahiptir. Kat. No. 24 Dışa açılan ağız kenarı, aşağı sarkık dudak, dış bükey sıg gövde, alçak halka kaide özelliği gösteren tabaklardır. Kat. No. 25 düz ağız kenarına sahip derin tabak, Kat. No. 26 ise yayvan tabak profilindedir. Kat. No. 27 ile Kat. No. 28 benzer formlara sahiptir. Dışa çekik ağız kenarı, cidarı kalınlaştırılmış yumru şeklinde dudak, iç yüzü kademelendirilmiş tabaklardır. Kat. No. 29 dışa çekik düz ağız kenar, hafif dışbükey gövde profiline sahiptir. Dudak kenarı tek sıra yiv ile belirginleştirilmiştir. Ayrıca hamurunda pişmeden kaynaklı dalgalanmalar mevcuttur. Kat. No. 30 dik ağız kenarı, inceltilmiş dudak profiline sahip olmasıyla muhtemelen derin tabak formundadır. Kat. No. 31, Kat. No. 32 ve Kat. No. 33 kalınlaştırılmış ağız kenarı ile birbirlerine benzer profillere sahiptir. Kaideye doğru hafif eğim ile neredeyse dik inen gövde yapıları ile diğerlerinden daha derin tabaklar olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, Kat. No. 31’in hamur çekirdeğinde pişirmeden kaynaklı kararma görülmektedir.

4.2.YEREL KIRMIZI ASTARLI KASELER

(Kat. No. 34-40)

“Yerel” Kırmızı Astarlı seramiklerden 7 adeti $\varnothing$ 20 cm’den küçük olmasından dolayı kase olarak sınıflandırılmıştır. Bu kaselerden 6 adeti 5YR 6/6, 1 adeti 5YR 5/6 hamur rengine ve 6 adeti 2.5YR 5/8, 1 adeti ise 2.5YR 6/8 astar rengine sahiptir. Kat. No.34 ile Kat. No. 35 dik ağız kenar, yuvarlak uçla sonlanan dudak profiline sahip parçalardır. Kat. No. 35 diğerinden farklı olarak iç ağız kenarı keskin kavis ile kaideye dik olarak yönelmektedir. Kat. No. 36 kalın cidarlı, dik ağız kenarlı, köşeli sonlanan dudak yapıları ve dışında ağız kenarının altı tek sıra yiv ile belirginleştirilmiş profillidir. Bu seramik parçasında astar oldukça ince ve özensiz olarak uygulanmıştır. Astarla dalgalanmalar olmakla birlikte yüzeyin bazı bölümlerine astar ulaşmamıştır. Kat. No. 37 dik ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak profiline sahiptir. Ağız kenarının hemen altı içbükey olarak belirginleştirilmiştir. Parçanın astarı içte daha kalın olacak şekilde uygulanmıştır.

Kat. No. 38 dışa çekik ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, hem içte hem de dışta ağız kenarının altında içbükey profile sahip olmasıyla diğerklerinden oldukça farklıdır. Kat. No. 39 dik ağız kenarı, köşeli uçla sonlanan dudak, dışbükey gövde özelliğı gösteren muhtemelen diğerklerinden daha sığ olan kase profili gösterir. Kat. No. 40 ise hafif dışa açılan ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak yapısıyla oldukça sadedir.

4.3. YEREL KIRMIZI ASTARLI KAİDELER

(Kat. No. 41-43)

Yerel Kırmızı Astarlı seramiklerden 3 adeti boyutlarının küçük olması itibari ile tabak veya kase olacak şekilde profil vermediğinden kaideler olarak ayrı değerlendirilmiştir. Bu kaidelerden üçününde hamur rengi 5YR 6/6 ve 1 adeti 2.5YR 4/8, 1 adeti 2.5YR 5/8 ile 1 adeti de 2.5YR 6/8 astar rengine sahiptir. Kaidelerin tümünün dışı astarlanmadan bırakılmıştır. İç yüzleri ise iyi uygulanmış belirgin kırmızı astarlıdır. Kat. No. 41 ile Kat. No. 42 eğimli gövde, alçak halka kaide özelliğine sahiptir. Kat. No. 43 ise eğimli inen hafif dışbükey dik gövde, alçak halka kaide profiline sahiptir. Kaidenin tabanı yiv ile şekillendirilmiştir.

SONUÇ

Sebaste Antik Kenti'nin territoryumunun belirlenmesi için yapılan yüzey araştırmalarında tespit edilen seramik buluntuların ön değerlendirmesi niteliğindeki bu tez çalışması her ne kadar kazı çalışmaları kadar kesin sonuçlar vermeyecek olsa da toprağın altındaki yapıların tarihsel aralığını belirlemede bir öngörü oluşturmaları açısından oldukça önemlidir. Augustus zamanında çevredeki *komelerin* birleşmesi ile oluşturulmuş olan Sebaste kenti neredeyse Sivaslı ilçesinin tamamına yakın bir alanında yayılım göstermektedir. Sebaste'nin bulunduğu günümüzde Selçikler olarak adlandırılan yerleşimin merkezi, büyük bir höyük üzerine kurulmuş olup, Geç Neolitik Dönem'den başlayarak, Kalkolitik, Tunç Çağı, Erken Demir Çağı, Frig, Lidya, Hellenistik, Roma ve Bizans Dönem'lerine ait buluntularla karşılaşmıştır. Bu malzeme grupları arasında, Sebaste'nin adının duyulmaya başladığı Erken Roma İmparatorluk Dönemleri ile Piskoposluk merkezi olarak dinsel bir kimliğe dönüştüğü Erken Bizans Dönemleri'ne ait Terra sigillata ve Geç kırmızı astarlı seramikleri kentin ve çevresinin gelişimi hakkında bizlere bilgiler sunması açısından oldukça önemlidir (**Harita**).

Sebaste Kenti Yüzey Araştırmaları'nda 2016-2019 yılları arasında bulunan, form ve tanımlanabilirlik açısından nitelikli seviyedeki, Terra Sigillata, Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramik ve Yerel Kırmızı Astarlı Seramik gruplarına ait 43 adet seramik parçası çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Değerlendirilen bu seramik parçalarından en yoğun buluntu grubunu 20 adet ile Yerel Kırmızı Astarlı Seramikler oluşturmaktadır. Daha sonra sırasıyla; 7 adet ile Afrika Kırmızı Astarlıları, 6 adet ile Doğu Sigillata C, 4 adet ile Sagalassos Kırmızı Astarlıları, 4 adet ile Doğu Sigillata B ve 2 adet ile en az buluntuyu meydana getiren Phokaia Kırmızı Astarlılarıdır (**Grafik 1**). Terra sigillata, Geç kırmızı astarlılar ve yerel kırmızı astarlılarda kullanılan formlar tabaklar ve kaselerdir (**Tablo 2- Grafik 2**).

En yoğun buluntuyu oluşturan Yerel kırmızı astarlı seramiklerin tamamı, Selçikler ve Hacim Köy'den (Alouda?-Babdalai?) ele geçmiştir (**Grafik 3**). Bu seramik grubu, yüzey buluntusu olmasının etkisiyle oldukça küçük parçalar halinde ele geçmiştir. Aşınmış yüzeyleriyle tanımlanabilmeleri zor olmasına rağmen aynı hamur-astar renk grubuna ait oldukları net bir şekilde gözlenmektedir. Özellikle aynı hamur-astar renk grubuna ait olmaları ve hamur yapılarının benzerlikleri bu seramikleri diğerlerinden farklı olarak yorumlamamıza sebep olmuştur. Fakat

seramiklerin küçük parçalar halinde olmaları form takibini zorlaştırdığından ve bölgenin bu özellikteki seramiklerinin ilk defa çalışmamız kapsamında incelenmesinden dolayı seramikler hakkında tipolojik ayrıntıya inilememiştir. Seramik parçalarının ağız çapları dikkate alınarak tabak ve kase olarak formlara ayrılmış, kaideler ise hangi forma ait olduğu anlaşılamadığından ayrı olarak değerlendirilmiştir. İncelenen 20 adet Yerel Kırmızı Astarlı Seramiklerden 10 adeti tabak, 7 adeti kase ve 3 adeti de kaidelerden oluşmaktadır (**Tablo 2**). Yerel düzeydeki bu seramiklerin killlerinde yoğun kireç, az taşçık ve yoğun mika bulunmaktadır. Gözenekli hamurları ve genellikle kalın cidarlı “kaba” olarak nitelendirilebilecek özellikteki yapıları onları daha iyi bilinen kaliteli kırmızı astarlı seramiklerden ayırır. Astar ise ince olarak uygulanmış, genellikle yarı parlak ve kırmızı tonlarındadır. Bu tipteki seramiklerin ilk defa çalışmamız dahilinde tanımlanması, analogik olarak diğer bilimsel argümanlardan yararlanamamakla birlikte buluntuların yüzey malzemesi olması itibarıyla herhangi bir stratigrafiye bağlı olmaması “yerel” malzeme grubunun tarihlendirilmesini zorlaştırmıştır. Bu özelliklere sahip seramiklerin çalışmamız dahilinde ilk defa tanıtılması daha sonraki çalışmalara fayda sağlayabileceğinden önem teşkil eder. Bölgedeki kazı ve yüzey araştırmalarının devam etmesi ile bu özelliklere sahip seramikler hakkında daha ayrıntılı verilere ulaşılabilecektir. Bu yerel malzeme grubu, form, astar ve hamur özelliklerinden dolayı Geç Roma kırmızı astarlı seramiklerini andırdıkları için Geç Roma-Erken Bizans dönemleri uygun bir tarih aralığı olmalıdır. Sebaste’de seramik üretimi olduğunu destekleyen diğer bir bulgu ise burada 2000’li yılların başlarına kadar seramik üretimi yapan atölyelerin varlığıdır. 1950’li yıllarda bu bölgede yirminin üzerinde seramik atölyesinin olduğu ve bunların yakın çevre ve şehirlere yaptıkları kapları gönderdikleri üretim yapan şahıslardan alınan bilgilerle teyit edilmiştir. Ayrıca üretim yapan atölyelerde çalışan ustalar killlerini Selçukluların batısındaki Burgaz ve kuzeyindeki Kızıldere’den aldıkları ve bunları karıştırarak üretim yaptıklarını da aktarmaktadırlar.

Geniş ölçekli üretimiyle, Roma İmparatorluğu’nun hemen hemen tüm topraklarına yayılan belli bir kaliteye sahip Terra Sigillata ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri, Sebaste Kenti Yüzey Araştırması kapsamında yoğun olarak ele geçmiştir. Yüzey buluntuları olmaları nedeniyle küçük parçalar halinde ve aşınmış olmalarından dolayı, yoğun bulunan bu seramiklerin form takibi yapılabilecek olan yalnız 23 adeti çalışmaya dahil edilmiştir. Bu 23 adet seramik parçasından 17 adeti

ağız, 6 adeti ise kaideye aittir. Seramiklerin ayrıntılı değerlendirilmesi için Hayes'in³¹⁷ tipolojisi kullanılmakla beraber diğer merkezlerdeki buluntular analojik olarak incelenmiştir. 3 adeti Selçikler, 1 adeti ise Payamalanı'ndan gelen 4 adet seramik parçası Doğu Sigillata B kapsamında 3 farklı forma ayrılmıştır (**Tablo 1-Grafik 3**). Karakteristik farklar ile tümü tabak formlarına ait olan DSB'ler MS 1. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Tamamı Selçikler'den gelen ve Doğu Sigillata C kapsamında değerlendirilen 6 adet seramik parçası, ikisi tabak ikisi de kase olmakla beraber 4 farklı forma ayrılmıştır (**Tablo 1-Grafik 3**). Bu formlar MS 1. yüzyıl ile MS 3. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir. Yüzey araştırmasında bulunan bir diğer grup Sagalassos Kırmızı Astarlılarına ait olan 4 adet seramik parçasıdır ve tamamı Selçikler'den gelmiştir (**Grafik 1,3**). Bu parçaların üçü kase, bir adedi tabak olarak 4 farklı forma ayrılarak MS 3. yüzyıl ile MS 5. yüzyılın birinci yarısına tarihlendirilmiştir. Yerel Kırmızı Astarlı Seramiklerin dışında 7 adet ile en yoğun buluntu grubunu oluşturan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri, beşi kase, ikisi de tabak olarak 7 farklı forma ayrılmıştır (**Tablo 1-Grafik 1**). Bu grubuna dahil olan seramik parçalarından 6 adeti Selçikler'den 1 adeti ise Hacim Köy'den gelmiştir (**Grafik 3**). Uzun dönemler kullanımda kalan bu seramik grubundaki parçalar MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile MS 7. yüzyılın birinci yarısı arasına tarihlendirilmiştir. Yüzey araştırması kapsamında iki örnek ile temsil edilen ve Selçikler'den gelen Phokaia Kırmızı Astarlı Seramik grubuna ait parçalar, tabak formuna aittir ve MS 4. yüzyıl sonu ile 5. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir (**Tablo 1-Grafik 1**).

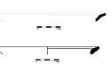
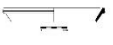
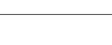
Tez kapsamında, tanınan kırmızı astarlı seramik gruplarına ait parçalar nicelik bakımından az görünmekle birlikte 19 farklı form vermesi ve grup çeşitliliğine sahip olması bakımından önemlidir (**Tablo 1**). Dönemin popüler olan ve uzak merkezlere kadar ulaşan seramiklerinin Sebaste Kenti ve çevresinde de görülmesi bu kentin ticaret ağı üzerinde olduğunun bir göstergesidir. DSB, DSC ve muhtemelen tesadüfi olarak sayıca az ele geçen PKAS gibi nispeten yakın merkezlerde üretilen seramiklerin yanında oldukça uzak mesafelerde üretilen AKAS'nın da çalışmamız kapsamında sayıca fazla bulunması kentin ticari ağını göstermekle birlikte sosyo-kültürel olarak gelişmişliğini de gösterebilecek niteliktedir. Ayrıca AKAS'lar, Uşak Yüzey Araştırmaları'nda en çok tespit edilen seramik grubunu oluşturmaktadır. Yayılım alanı sınırlı sayılabilecek olan Sagalassos Kırmızı Astarlılarına ait

³¹⁷ Hayes,1985, *Ön. Ver.*; Hayes, 1972, *Ön. Ver.*

seramiklerin bölgede bulunması da bu tip seramiklerin güçlü rakiplerine karşı ticarete boy gösterdiğini görmek açısından önemlidir. Yüzey araştırmalarında Doğu Sigillata A grubuna ait seramikler ele geçmemiştir. Sebaste Kenti'nde, DSA grubunun bulunmamasının nedeni olasılıkla kentte olmaması değil kazı yapılmadığı için ortaya çıkarılamamasıdır³¹⁸. Ayrıca Kıbrıs Kırmızı Astarlılarına ait seramiklerin çalışma kapsamında bulunmaması zaten sınırlı yayılım alanına ve kıyı şeridi pazarına hakim olan Kıbrıs Kırmızı Astarlıları için şaşırtıcı bir sonuç değildir.

Tez Kapsamında Sebaste Kenti Yüzey Araştırması'nda bulunan Kırmızı Astarlı Seramiklerin incelenmesi bu kentin dönem içerisinde ki önemini seramikler vasıtasıyla bir kez daha ortaya koymaktadır. Ayrıca araştırma bölgesinde bulunan yoğun kırmızı astarlı seramik buluntuları kentin ticari ve kültürel açıdan gelişmişliği hakkında fikir vermesiyle birlikte “yerel” seramiklerinin de bulunması seramik piyasasına ayak uydurmaya çalışmasını ve yerel pazarı elinde tutmaya çalışmasıyla açıklanabilir. Bölgede kazı ve yüzey araştırmaların devamı özellikle “yerel” seramiklere ışık tutması ve kentin ticaret ve pazar hakimiyetini görebilmemiz açısından önemli olacaktır.

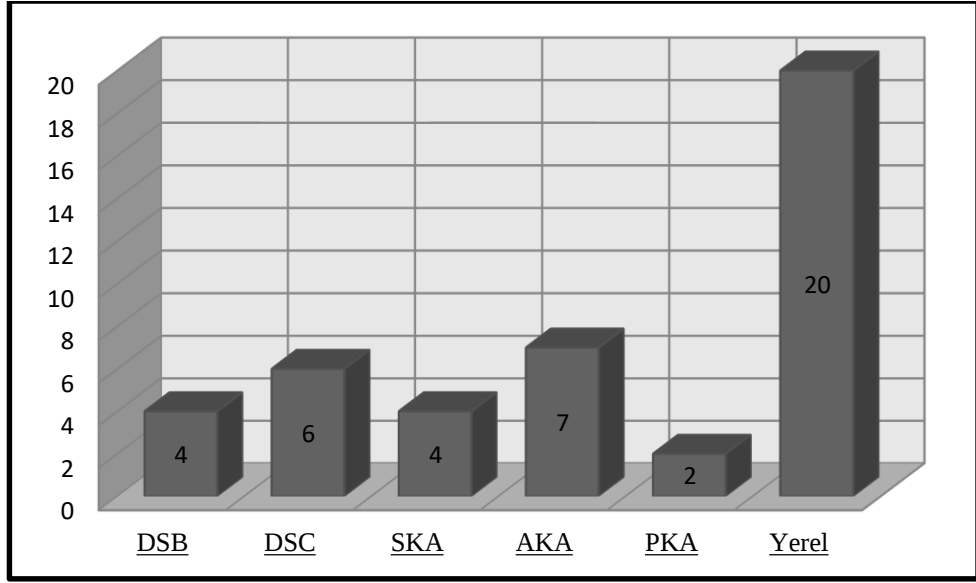
³¹⁸ DSA grubu seramiklere Sebaste'nin kuzeyindeki Akmonia kentinde rastlanmıştır (Taştēmür, 2019:130). Önemli Not: 1966-78 yıllarında yapılan kazılarda höyükte ele geçen seramiklerin dışında kiliseler ve alt tabakalarındaki seramik buluntuları ile ilgili herhangi bir kayıt tutulmamıştır.

	DSB	DSC	SKA	AKA	PKA
Se. Form 1					
Se. Form 2					
Se. Form 3					
Se. Form 4					
Se. Form 5					
Se. Form 6					
Se. Form 7					

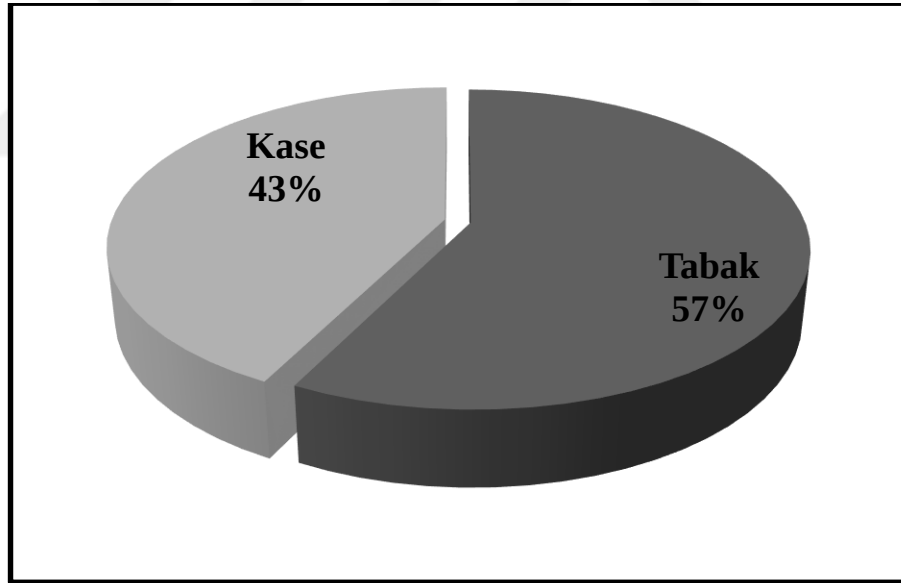
Tablo 1: Sebaste’de bulunan kırmızı astarlı seramiklerin gruplara ve formlara göre dağılımı.

Tabak	Kase	Kaide
		
		
		
		
		
		
		
		
		
		

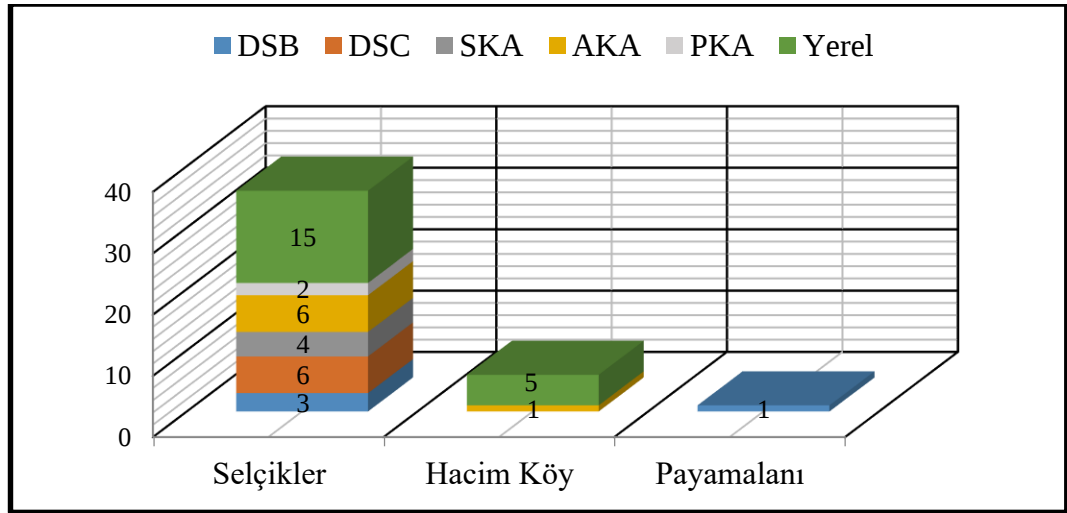
Tablo 2: Sebaste’de bulunan Yerel Kırmızı Astarlı seramiklerin formlarına göre dağılımı.

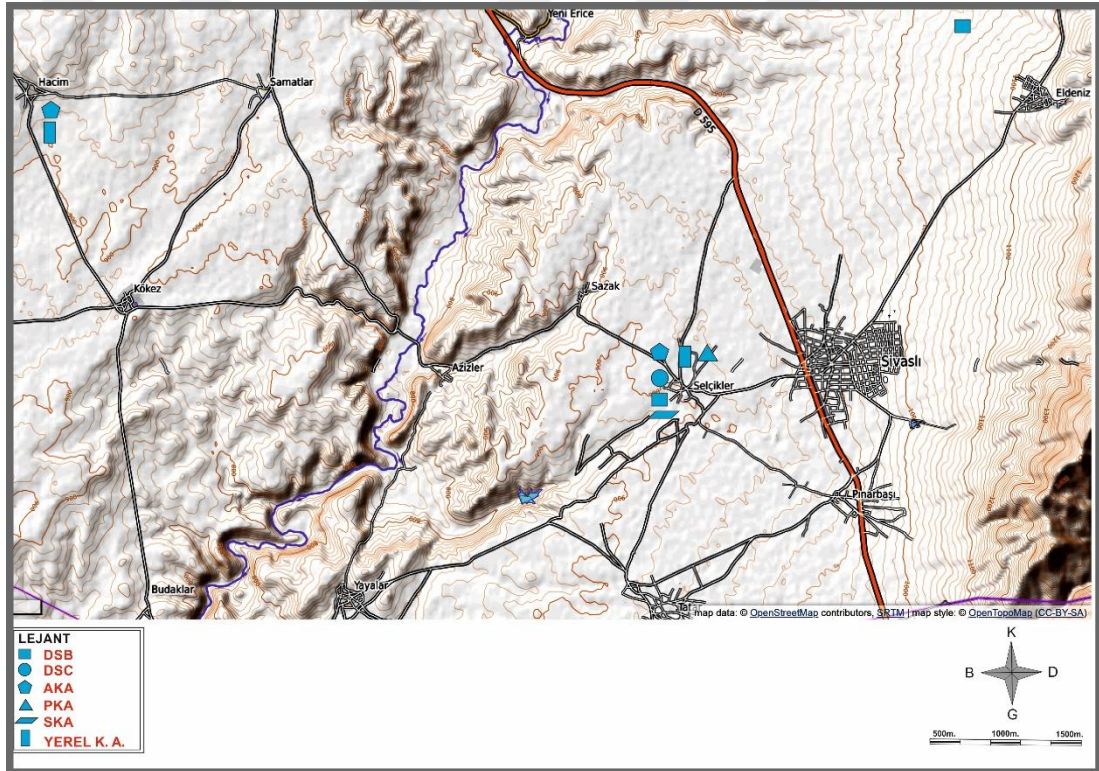
Grafik 1: Sebaste’de bulunan seramiklerin gruplara göre istatistiksel dağılımı.

Grafik 2: Sebaste’de bulunan seramiklerin formlara göre istatistiksel dağılımı.

Grafik 3: Sebaste’de bulunan kırmızı astarlı seramiklerin buluntu yerlerine göre dağılımı

Harita: Terra sigillata, Geç kırmızı astarlılar ve Yerel kırmızı astarlıların dağılımları

KATALOG

Kat. No. : 1

Env. No. : SE.18-T.77.3

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Sebaste Antik Kenti, Kilisenin Güney Batısı

Ölçüler: AÇ.: 15 cm KÇ.: - Y.: 1.7 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

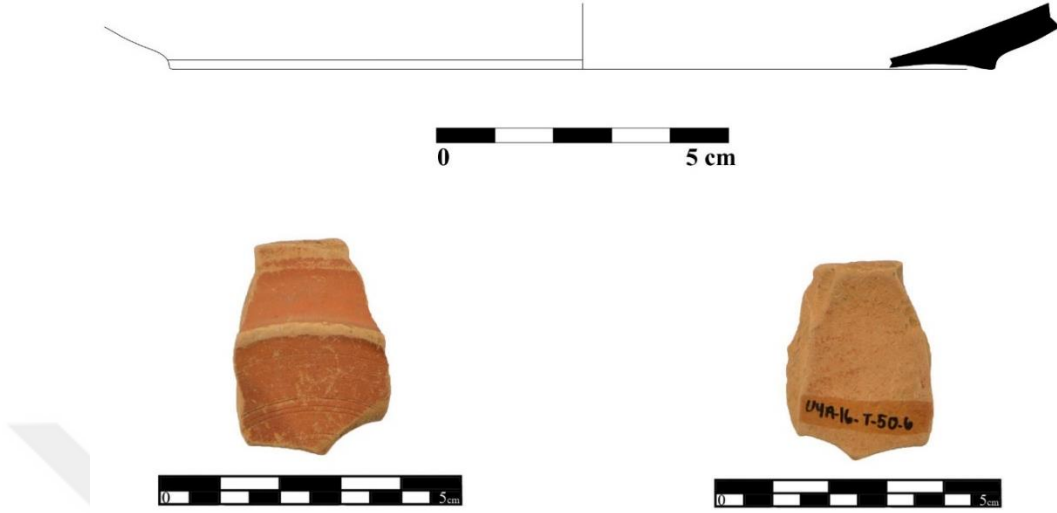
Astar Rengi : 10R 5/8 Kırmızı

Form : DSB Se. Form 1 (Hayes Form 14), tabak

Tanım : Dışa açık dik kenar, dışbükey eğimle kaideye yönelen gövde.

Benzerleri : Erol 2004, s. 31-32, Lev. 1,4, Hayes 1985, s. 56, Tav. XII, 6.

Tarih : MS 1. yüzyılın birinci yarısı

Kat. No. 2

Kat. No. : 2

Env. No. : UYA16-T.50.6

Buluntu Yeri : Sivaslı/Payamalanı Üstü Kilise Yüzeyi

Ölçüler: AÇ.: - **KÇ.:** 14 cm **Y.:** 1.1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 açık kırmızı

Astar Rengi : 2.5YR 5/6 kırmızı

Form : DSB Se. Form 1 (Hayes Form 14), tabak

Tanım : Kaideye eğimli yönelen gövde, çıkıntı şeklinde geniş ve alçak halka kaide.

Benzerleri : Hayes 1985, s. 56, Tav. XII, 6., Meriç 2002, s.58, Taf. 22, K208, Erol 2004, s. 32-33, Lev. 3, Çiz. 15.

Tarih : MS 1. yüzyılın birinci yarısı

Kat. No. 3

Kat. No. : 3

Env. No. : SE.17.T.32.1

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti Okulun Güneyi

Ölçüler: AÇ.: 28 cm KÇ.: - Y.: 2.1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : DSB Se. Form 2 (Hayes Form 19), tabak

Tanım : İçe dönük ağız, yuvarlak uçla sonlanan dik dudak, iç ve dışta ağız altında tek sıra yiv, kaideye yönelen konik gövde.

Benzerleri : Hayes 1985, s. 57, Tav. XII, 13-14, Meriç 2002, s. 51,59, Taf. 22, K220, Beyll 1993, s. 26, Taf. 3, 40.

Tarih : MS 1. yüzyılın birinci yarısı

Kat. No. 4

Kat. No. : 4

Env. No. : SE.18-T.70.4

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Sebaste Antik Kenti Tarla 5

Ölçüler: AÇ.: - **KÇ.:** 20 cm **Y.:** 0.5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 açık kırmızı

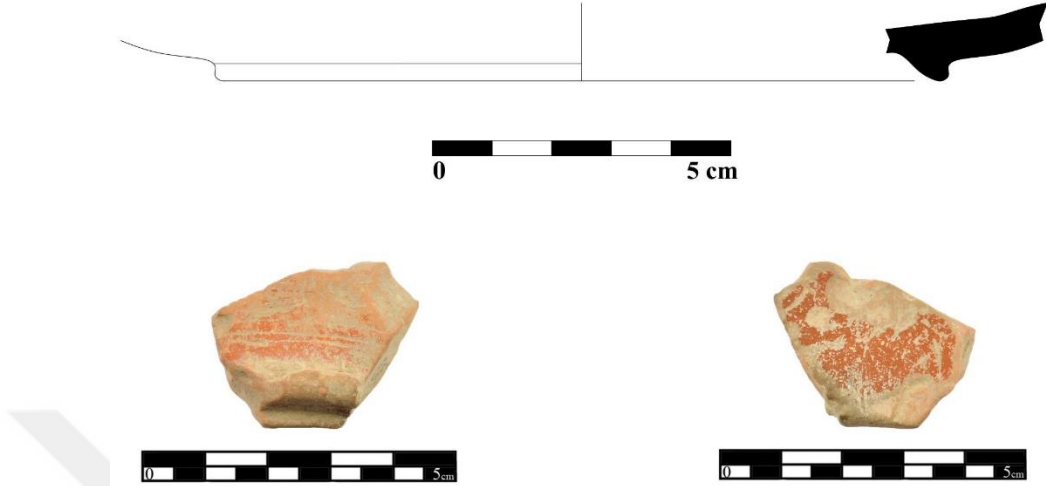
Astar Rengi : 2.5YR 4/8 kırmızı

Form : DSB Se Form 3, tabak

Tanım : Çıkıntı şeklinde geniş ve alçak halka kaide, düz tondo.

Benzerleri : Mitsopoulos-Leon 1991, ss. 100-101,110, Taf-127, H44.

Tarih : MS 1. yüzyıl

Kat. No. 5

Kat. No. : 5

Env. No. : UYA16-T.20.59

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti, Temenos Duvarı Kuzeyi Tarla 2

Ölçüler: AÇ.: - KÇ.: 12 cm Y.: 1.3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Astar Rengi : 2.5YR 4/8 kırmızı (iç), 2.5YR 6/8 açık kırmızı (dış)

Form : DSC Se. Form 1 (Hayes Form L 6), tabak

Tanım : Kaideye hafif dış bükey yönelen gövde, alçak halka kaide.

Benzerleri : Hayes 1985, ss. 75-76, Tav. XVII, 1; Loeschke 1912, s. 363, Taf. XXVIII, 6; Uygun 2011, ss. 76-77, lev. 33, 495.

Tarih : MS 1. – 2. yüzyıl

Kat. No. 6

Kat. No. : 6

Env. No. : UYA16-T.23.2

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Sebaste Antik Kenti, Büyük Kilise Doğusu, Temenos Duvarı Güneyi Tarla 1

Ölçüler: AÇ.: - KÇ.: 13 cm Y.: 1.2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 açık kırmızı

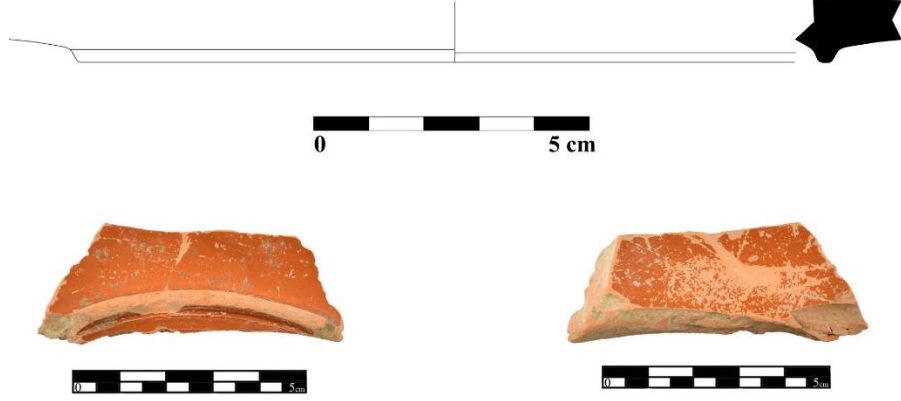
Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : DSC Se. Form 1 (Hayes Form L 6), tabak

Tanım : Alçak halka kaide, merkeze eğimli yönelen tondo.

Benzerleri : Hayes 1985, ss. 75-76, Tav. XVII, 1.

Tarih : MS 1. – 2. yüzyıl

Kat. No. 7

Kat. No. : 7

Env. No. : SE19-T.10.15

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Tarla 11

Ölçüler: AÇ.: - KÇ.: 14.5 cm Y.: 1.1 cm

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/8 açık kırmızı

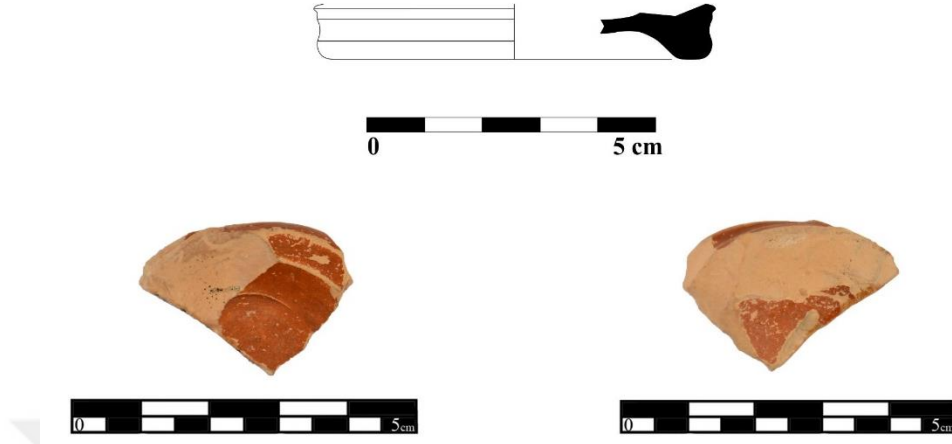
Astar Rengi : 10 R 5/8 kırmızı

Form : DSC Se. Form 1 (Hayes Form L 6), tabak

Tanım : Alçak halka kaide, kalın cidar.

Benzerleri : Hayes 1985, ss. 75-76, Tav. XVII, 1.

Tarih : MS 1. – 2. yüzyıl

Kat. No. 8

Kat. No. : 8

Env. No. : SE.18-T.7.27

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti Kilisenin Güneyi

Ölçüler: AÇ.: - KÇ.: 6 cm Y.: 0.9 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 10R 5/8 kırmızı

Form : DSC Se. Form 2 (Hayes Form L 19), kase

Tanım : Dış yüzü içbükey kavisle tabana sağlam oturan ağır ve dar halka kaide.

Benzerleri : Tekkök-Biçken 1996, ss. 117-118, Fig. 83, F 13-14; Meriç 2002, s. 67, Taf. 29, K322; Güngör 2005, s. 49, 119, Lev. 31, 169.

Tarih : MS 1. yüzyıl – MS 2. yüzyıl başı

Kat. No. 9

Kat. No. : 9

Env. No. : SE.17-T.30.5

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti Kilisenin Batısı

Ölçüler: AÇ.: 25 cm KÇ.: - Y.: 1.9 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 pembe

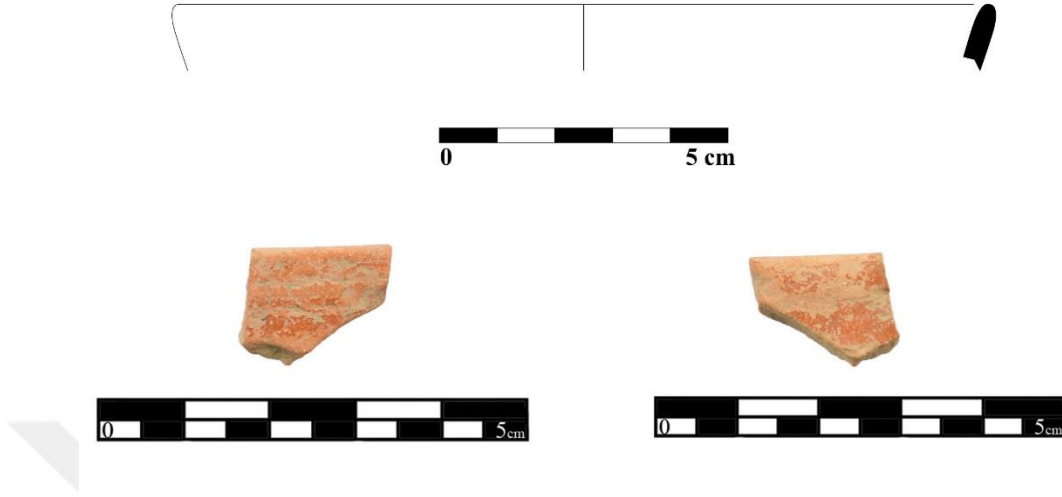
Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : DSC Se. Form 3 (Hayes Form L 26B), tabak

Tanım : Dışa açılan kenar, dışa çıkıntılı, kısa dudak, kaideye yönelen konik gövde.

Benzerleri : Hayes 1985, s. 77, Tav. XVII, 11 (26B); Hayes 2008, s. 200, Fig. 25, 799; Beyll 1993, s. 34, Taf. 7, 81.

Tarih : MS 2. yüzyılın birinci yarısı

Kat. No. 10

Kat. No. : 10

Env. No. : UYA16-T.20.62

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti, Temenos Duvarı Kuzeyi Tarla 2

Ölçüler: AÇ.: 14 cm KÇ.: - Y.: 1.1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 açık kırmızı

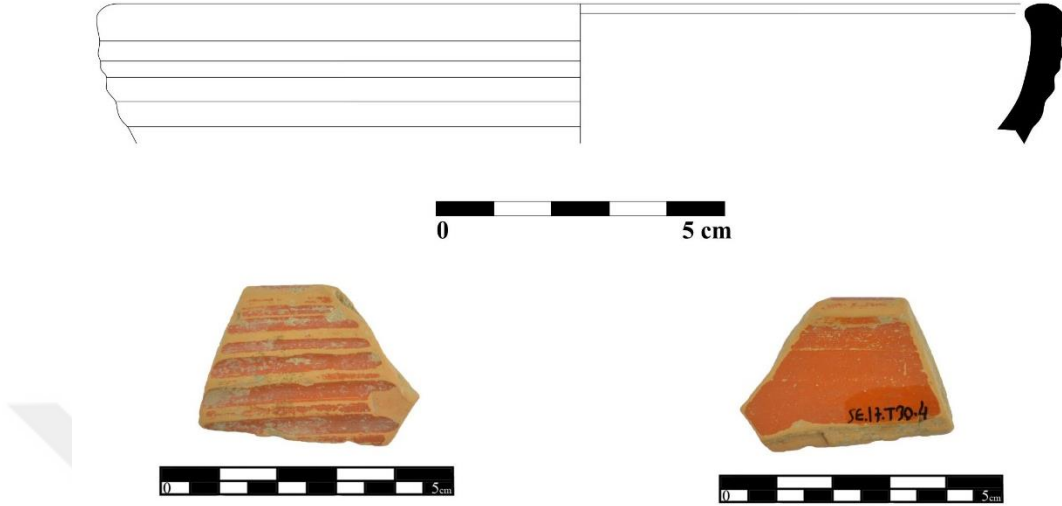
Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : DSC Se. Form 4 (Hayes Form 5), kase

Tanım : Yuvarlatılmış dik ağız kenarı, düz gövde.

Benzerleri : Taştemür E. – Dinç M. 2018, s. 2611, Kat. No. 17; Ergürer 2012, s. 390, Lev. 103-104. Kat. No. 214; Hayes 1972, s. 322, Fig. 64.

Tarih : MS 3. yüzyıl

Kat. No. 11

Kat. No. : 11

Env. No. : SE.17-T.30.4

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti Kilisenin Batısı

Ölçüler: AÇ.: 16 cm KÇ.: - Y.: 2.4 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/8 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 10R 5/8 kırmızı

Form : SKAS Se. Form 1 (Poblome Form 1B180), kase

Tanım : İçe dönük kenar, yuvarlak uçla sonlanan dudak, üzerinde derin yivlerin yer aldığı dışbükey gövde.

Benzerleri : Poblome 1999, s. 306, Fig. 31,5.

Tarih : MS 5. yüzyılın birinci yarısı

Kat. No. 12

Kat. No. : 12

Env. No. : SE.18-T.2.6

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Küçük Kilisenin Kuzeybatısı

Ölçüler: AÇ.: 19 cm KÇ.: - Y.: 2.6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

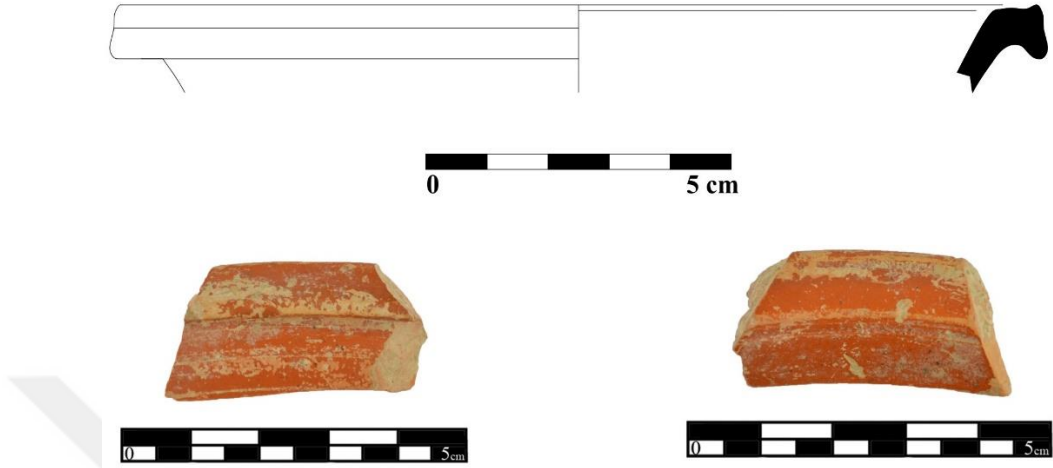
Astar Rengi : 10R 5/8 kırmızı

Form : SKAS Se. Form 2 (Poblome Form 1B190-1B191), kase

Tanım : Cıdarı kalınlaştırılmış dik ağız kenarı, yiv ile ayrılmış dudak, ağız kenarı dış yüzde kalınlaştırılarak aşağı sarkıtılmış, kaideye yönelen dik eğimli gövde.

Benzerleri : Poblome 1999, s. 306, Fig. 32,8; Duman 2014, s. 15. Fig. 3, 80.

Tarih : MS 3. yüzyıl – 4. yüzyılın birinci yarısı

Kat. No. 13

Kat. No. : 13

Env. No. : SE.18-T.7.120

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti, Kilisenin Güneyi

Ölçüler: AÇ.: 15 cm KÇ.: - Y.: 1.4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : SKAS Se. Form 3 (Poblome Form Variant 1B241), kase

Tanım : Dışa açılan ağız kenarı, aşağıya sarkıtılmış dudak, içbükey kavis ile gövdeyle birleşir, eğimli dik gövde.

Benzerleri : Poblome 1999, s. 307, Fig. 43,2.

Tarih : MS 4. yüzyılın birinci yarısı

Kat. No. 14

Kat. No. : 14

Env. No. : SE19-T.8.8

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Höyüğün Güneydoğusu

Ölçüler: AÇ.: 22 cm KÇ.: - Y.: 3 cm

Hamur Rengi: 5 YR 6/8 kırmızımsı sarı

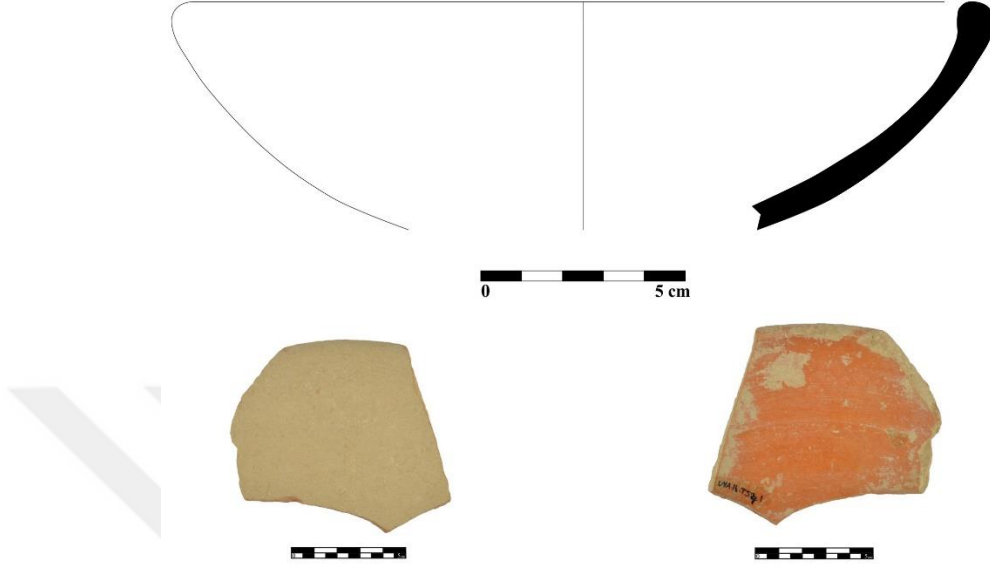
Astar Rengi : İç: 2.5 YR 4/6 kırmızı – Dış: 2.5 YR 5/8 kırmızı

Form : SKAS Se. Form 4 (Poblome Form 1C160), tabak

Tanım : Dik ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, keskin açıyla gövdeyle birleşen kenar, keskin kavisi belirginleştiren derin yiv, eğimli gövde.

Benzerleri : Poblome, 1999, s. 309, Fig. 61.

Tarih : MS 3. yüzyıl – MS 4. yüzyılın birinci yarısı

Kat. No. 15

Kat. No. : 15

Env. No. : UYA16-T.54.1

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Günümüz Mezarlığının Doğusu

Ölçüler: AÇ.: 19 cm KÇ.: - Y.: 5.5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 açık kırmızı

Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : AKAS Se. Form 1 (Hayes Form 17), kase

Tanım : Dik ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, yarım küre gövde.

Benzerleri : Hayes 1972, s. 42-43, Fig. 6.

Tarih : MS 2. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 16

Kat. No. : 16

Env. No. : UYA16-T.20.58

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Sebaste Antik Kenti, Temenos Duvarı Kuzeyi Tarla 2

Ölçüler: AÇ.: 22 cm KÇ.: - Y.: 2.7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 açık kırmızı

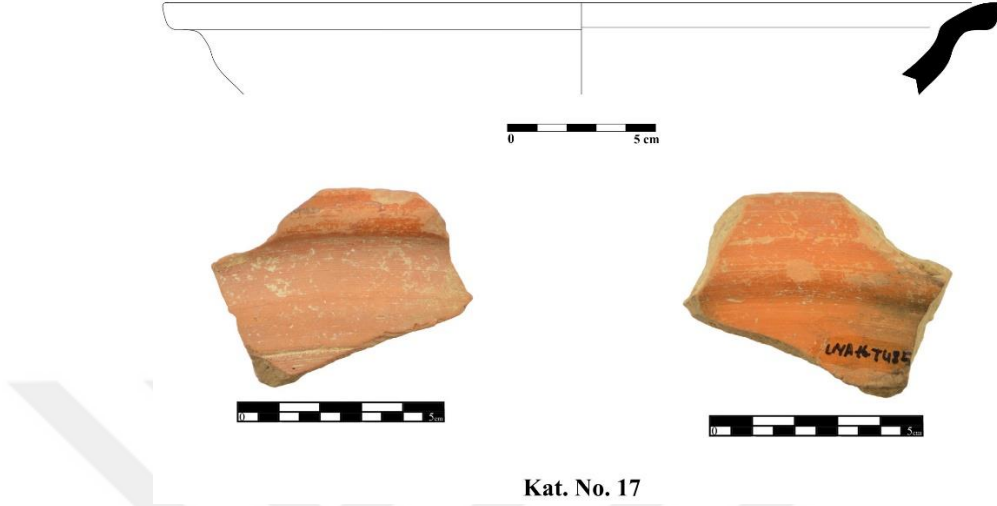
Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : AKAS Se. Form 2 (Hayes Form 50B), tabak

Tanım : Dışa açık düz ağız kenarı, kaideye yönelen hafif dışbükey gövde.

Benzerleri : Hayes 1972, s. 71, Fig. 12, 60; Adak-Adıbelli 2006, ss. 44-47, Lev. 1, 12; Duman, 2016, s. 702, Fig. 5, 4.

Tarih : MS 4. yüzyıl

Kat. No. 17

Kat. No. : 17

Env. No. : UYA16-T.48.5

Buluntu Yeri : Sivaslı, Kirazlı Mevkii Tarla 2

Ölçüler: AÇ.: 28 cm KÇ.: - Y.: 3.1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 açık kırmızı

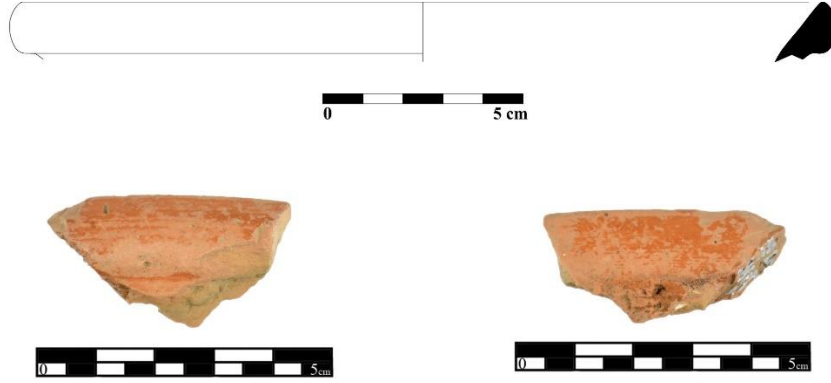
Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : AKAS Se. Form 3 (Hayes Form 67), tabak

Tanım : Dışa açılan ağız kenarı, cidarı uca doğru kalınlaştırılmış köşeli dudak, dışta içbükey kavis ile kademenlendirilen gövde.

Benzerleri : Hayes 1972, ss. 112-116, Fig. 19; Adak-Adıbelli 2006, ss. 53-57, Lev. 3, 53; Karaca 2019, s. 24, Lev. 3, 17.

Tarih : MS 5. yüzyıl

Kat. No. 18

Kat. No. : 18

Env. No. : SE.18-T.34.5

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Sebaste Antik Kenti, Kilisenin Kuzeybatısı

Ölçüler: AÇ.: 20 cm KÇ.: - Y.: 1.5 cm

Hamur Rengi : 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : AKAS Se. Form 4 (Hayes Form 99), kase

Tanım : Cidarı kalınlaştırılmış dik ağız kenarı, dışı yuvarlaklaştırılmış kalın dudak, ince cidarlı gövde ile birleşir.

Benzerleri : Kenrick 1985, s. 353, Fig. 65, B625; Adak-Adıbelli 2006, ss.68-71, Lev. 10, 123,131-132,137; Gassner 1997, s. 150, Taf. 49, 599; Hayes 1972, s. 152-155, Fig. 28.

Tarih : MS 6. yüzyıl

Kat. No. 19

Kat. No. : 19

Env. No. : UYA16-T.23.10

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti, Büyük Kilise Doğusu, Temenos Duvarı Güneyi Tarla 1

Ölçüler: AÇ.: 36 cm KÇ.: - Y.: 2.7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 açık kırmızı

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : AKAS Se. Form 5 (Hayes Form 104), kase

Tanım : Dışa açılan topuz şeklinde ağız kenarı, içte yuvarlaklaştırılmış, dışta köşeli profil veren kalın cidarlı dudak, ince cidarlı düze gövde.

Benzerleri : Hayes 1972, ss. 160-166, Fig. 30-31; Hayes 2008, s. 233, Fig. 36, 1160; Gassner 1997, s. 150, Taf. 49, 600.

Tarih : MS 6. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. 20

Kat. No. : 20

Env. No. : SE.18-T.7.121

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti, Kilisenin Güneyi

Ölçüler: AÇ.: 17 cm KÇ.: - Y.: 2.7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 açık kırmızı

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : AKAS Se. Form 6 (Hayes Form 104-105), kase

Tanım : Dışa açılan ağız kenarı, cidarı kalınlaştırılarak iç yüzü yuvarlaştırılmış dudak, kaideye hafif dışbükey kavis ile yönelen gövde.

Benzerleri : Williams 1989, s. 52, Fig. 25, 298.

Tarih : MS 6. yüzyıl

Kat. No. 22

Kat. No. : 22

Env. No. : SE.18-T.79.1

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti, Büyük Kilise

Ölçüler: AÇ.: 12 cm KÇ.: - Y.: 1.8 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

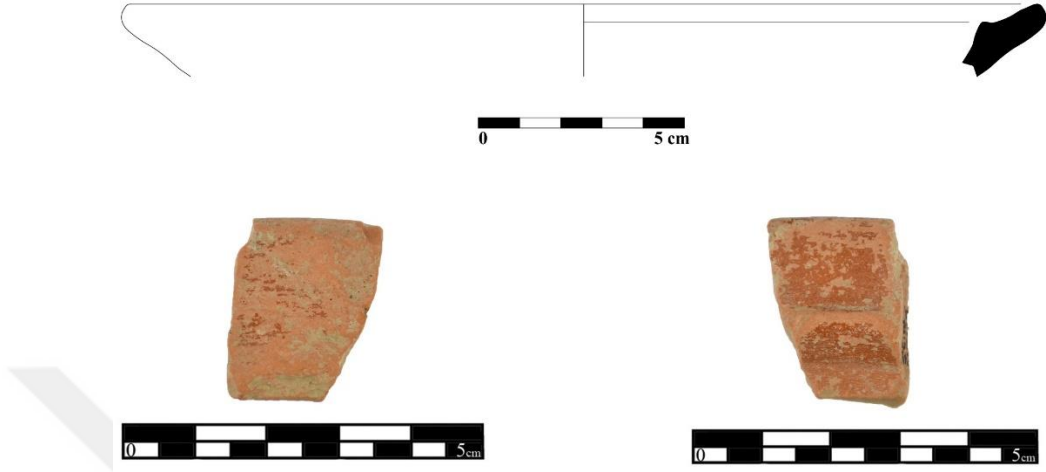
Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : PKAS Se. Form 1 (Hayes Form 2A) tabak

Tanım : Dışa çekik düz ağız kenarı, hafif dışbükey gövde.

Benzerleri : Hayes 1972, s. 327-329, Fig. 66, 1.

Tarih : MS 4. yüzyıl sonu – MS 5. yüzyıl başı

Kat. No. 23

Kat. No. : 23

Env. No. : SE.18-T.15.15

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Sebaste Antik Kenti Tarla 5

Ölçüler: AÇ.: 22 cm KÇ.: - Y.: 1.7 cm

Hamur Rengi : 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 6/8 kırmızı

Form : PKAS Se. Form 1 (Hayes Form 2C), tabak

Tanım : Dışa açılan ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, ağız kenarının iç yüzünde belirgin çıkıntı, içbükey kavisle gövdeye bağlanan ağız.

Benzerleri : Hayes 2008, s. 238, Fig. 37, 1242; Uğuz 2015, ss. 44-45, Çiz. 7, Kat. No. 29; Hayes 1972, ss. 327-329, Fig. 66, C.

Tarih : MS 5. yüzyıl

Kat. No. 24

Kat. No. : 24

Env. No. : SE.17-T.26.3

Buluntu Yeri : Uşak/Sivaslı, Çıngır çayırı, eski su deposu üzeri ören mevki

Ölçüler: AÇ.: 24 cm KÇ.: - Y.: 1.5 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : Dışa açılan ağız kenarı, aşağı sarkıtılmış dudak, içbükey kavis ile gövdeye birleşir. Ağız üstünde tek sıra yiv ve altında kazıma dalga bezemesi.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 25

Kat. No. : 25

Env. No. : SE.17-T.3.4

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Tümölüs 1'in Güney Batısı Tarla 3

Ölçüler: AÇ.: 34 cm KÇ.: - Y.: 2.7 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

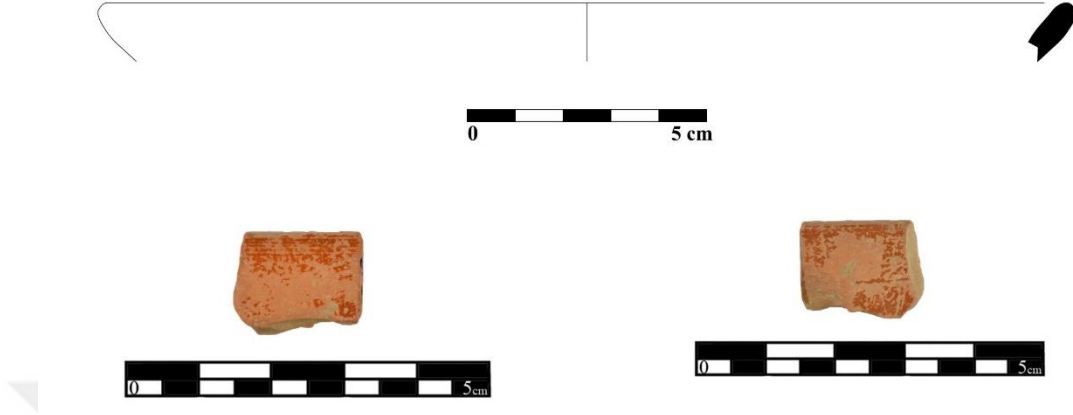
Astar Rengi : 2.5YR 4/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : Dik ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, eğimli gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 26

Kat. No. : 26

Env. No. : SE.18-T.7.68

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti Kilisenin Güneyi

Ölçüler: AÇ.: 20 cm KÇ.: - Y.: 1.2 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

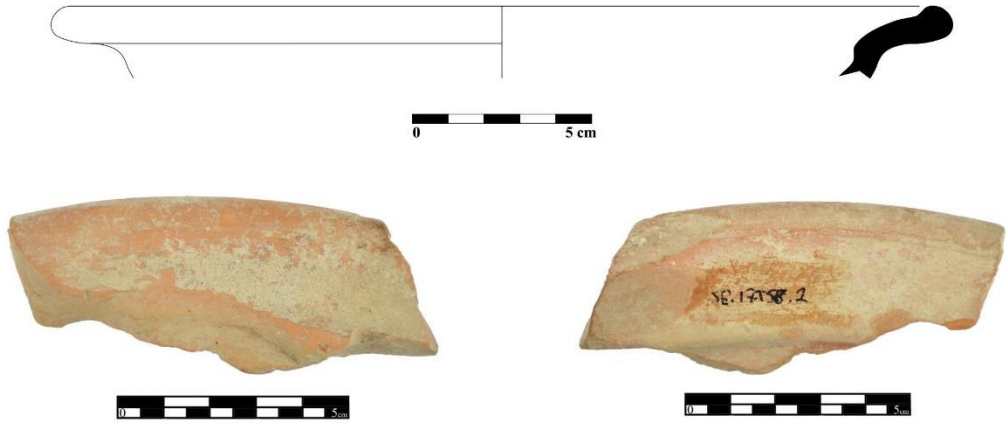
Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : Dışa açılan düz ağız kenarı.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 27

Kat. No. : 27

Env. No. : SE.17-T.58.2

Buluntu Yeri : Uşak/Sivaslı Hacım Köyü, Güney Nekropol, Örtülü Mevkii

Ölçüler: AÇ.: 24 cm KÇ.: - Y.: 2 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : Dışa çekik ağız kenarı, cidarı kalınlaştırılmış yumru şeklinde dudak, iç yüzü kademelendirilmiş tabak.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 28

Kat. No. : 28

Env. No. : SE.17-T.58.7

Buluntu Yeri : Uşak/Sivaslı Hacım Köyü, Güney Nekropol, Örtülü Mevkii

Ölçüler: AÇ.: 29 cm KÇ.: - Y.: 1.4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : Dışa çekik ağız kenarı, cidarı kalınlaştırılmış yumru şeklinde dudak.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 29

Kat. No. : 29

Env. No. : SE19-T.8.7

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler Höyüğü'nün Güneydoğusu

Ölçüler: AÇ.: 36 cm KÇ.: - Y.: 1.7 cm

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5 YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : İç yüzü belirgin tek sıra derin yiv ile belirginleştirilmiş dışa açılan ağız kenarı.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 30

Kat. No. : 30

Env. No. : SE19-T.4.2

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Büyük Kilisenin Güneyi Ceviz Ağaçları Alanı

Ölçüler: AÇ.: 22 cm KÇ.: - Y.: 2.7 cm

Hamur Rengi: 5 YR 5/6 sarımsı kırmızı

Astar Rengi : 2.5 YR 4/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : Dik ağız kenarı, yuvarlak ucla sonlanan dudak, ağız kenarının altından cidarı kalınlaşarak eğimli inen hafif içbükey gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 31

Kat. No. : 31

Env. No. : SE19-T.8.9

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler Höyüğü'nün Güneydoğusu

Ölçüler: AÇ.: 26 cm KÇ.: - Y.: 2.5 cm

Hamur Rengi: 5 YR 5/6 sarımsı kırmızı

Astar Rengi : 2.5 YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : Düz ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, eğimli gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 32

Kat. No. : 32

Env. No. : SE19-T.44.18

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Ören Mevkii Kuzeydoğusu Tarla 16

Ölçüler: AÇ.: 22 cm KÇ.: - Y.: 1.8 cm

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı

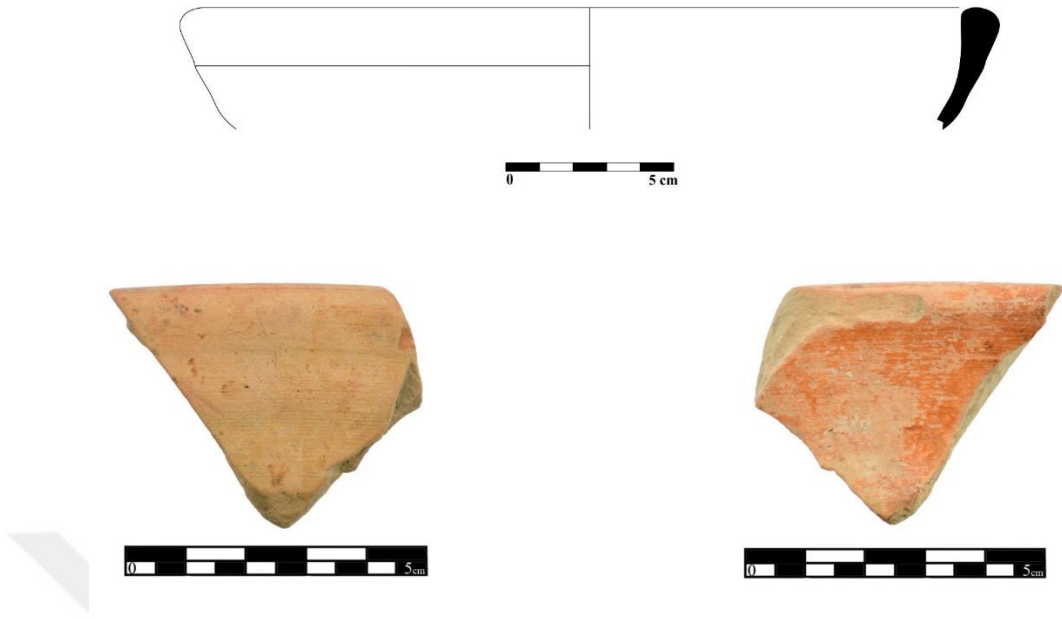
Astar Rengi : 2.5 YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı tabak

Tanım : Düz ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, eğimli gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 33

Kat. No. : 33

Env. No. : UYA16-T.20.55

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti, Temenos Duvarı Kuzeyi Tarla 2

Ölçüler: AÇ.: 23 cm KÇ.: - Y.: 3.6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : “yerel” kırmızı astarlı tabak

Tanım : Cıdarı kalınlaşmış dik ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, eğimli gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 34

Kat. No. : 34

Env. No. : SE.17-T.32.2

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti Okulun Güneyi

Ölçüler: AÇ.: 12 cm KÇ.: - Y.: 1.7 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kase

Tanım : Cıdarı kalınlaşmış dik ağız kenarı, yuvarlak ucla sonlanan dudak.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 35

Kat. No. : 35

Env. No. : SE.17-T.58.10

Buluntu Yeri : Sivaslı, Hacım Köyü Güney Nekropol Örtülü Mevkii

Ölçüler: AÇ.: 19 cm KÇ.: - Y.: 2.6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

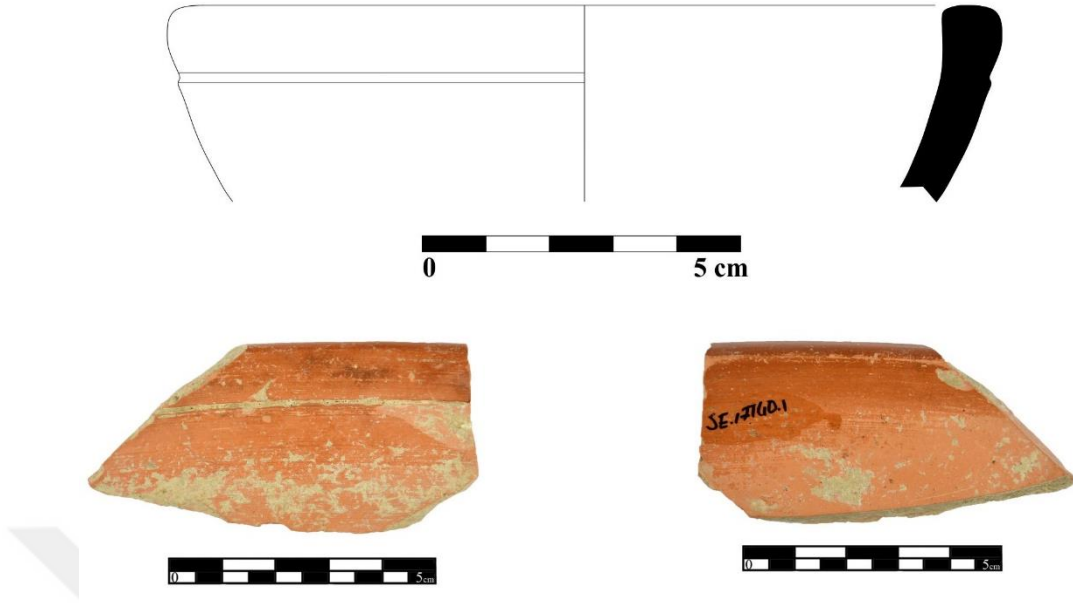
Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kase

Tanım : Cidarı kalınlaşmış dışa eğimli ağız kenarı, yuvarlak uçla sonlanan dudak, eğimli gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 36

Kat. No. : 36

Env. No. : SE.17-T.40.1

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçikler, Sebaste Antik Kenti Kilisenin Doğusu Tarla 5

Ölçüler: AÇ.: 12 cm KÇ.: - Y.: 3 cm

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kase

Tanım : Kalın cidarlı dik ağız kenarı, köşeli uçla sonlanan dudak, ağız kenarı ile gövde birleşiminde tek sıra yiv, eğimli gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 37

Kat. No. : 37

Env. No. : SE.17-T.54.53

Buluntu Yeri : Uşak/Sivaslı Hacım Köyü, Kumluk Mevkii Tarla 4

Ölçüler: AÇ.: 18 cm KÇ.: - Y.: 3.5 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kase

Tanım : Dışa eğimli ağız kenarı, yuvarlak ucla sonlanan dudak, ağız kenarı ile gövde içbükey kavis ile birleşir, eğimi gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 38

Kat. No. : 38

Env. No. : SE19-T.5.2

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler Büyük Kilisenin Kuzeydoğusu Tarla 7

Ölçüler: AÇ.: 15 cm KÇ.: - Y.: 2.5 cm

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı

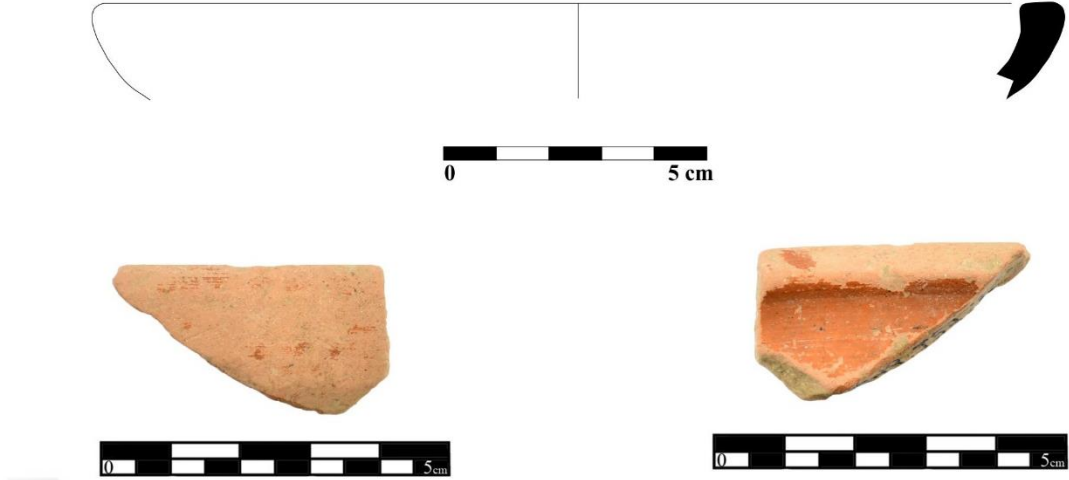
Astar Rengi : 2.5 YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kase

Tanım : Dışa çekik ağız kenarı, yuvarlak ucla sonlanan dudak, hem içte hem de dışta ağız kenarının altında içbükey profil, hafif dışbükey gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 39

Kat. No. : 39

Env. No. : SE19-T.57.2

Buluntu Yeri : Sivaslı/ Selçikler, Ören Mevkii Kuzeydoğusu Tarla 31

Ölçüler: AÇ.: 19 cm KÇ.: - Y.: 1.8 cm

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5 YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kase

Tanım : Dik ağız kenarı, köşeli uçla sonlanan dudak, dışbükey gövde.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 40

Kat. No. : 40

Env. No. : SE19-T.60.1

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Ceviz Ağaçları Alanı

Ölçüler: AÇ.: 16 cm KÇ.: - Y.: 2.1 cm

Hamur Rengi: 5 YR 5/6 sarımsı kırmızı

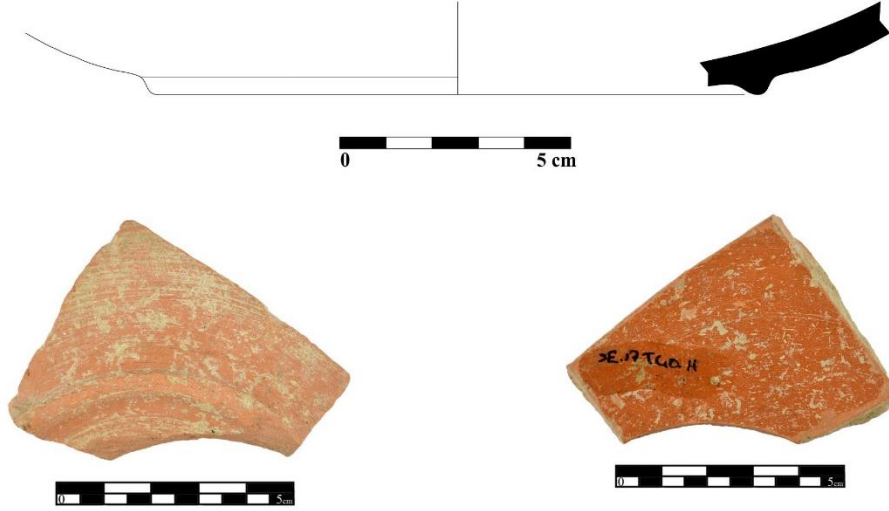
Astar Rengi : 2.5 YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kase

Tanım : Hafif dışa açılan ağız kenarı, yuvarlak ucla sonlanan dudak.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 41

Kat. No. : 41

Env. No. : SE.17-T.40.11

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti Kilisenin Doğusu Tarla 5

Ölçüler: AÇ.: - KÇ.: 13 cm Y.: 2 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

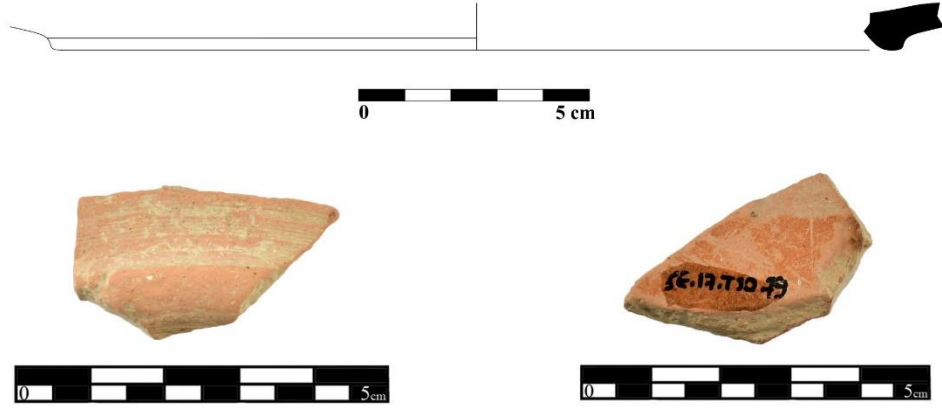
Astar Rengi : 2.5YR 6/8 açık kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kaide

Tanım : Eğimli gövde, alçak halka kaide.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 42

Kat. No. : 42

Env. No. : SE.17-T.30.79

Buluntu Yeri : Sivaslı/Selçukler, Sebaste Antik Kenti Kilisenin Batısı

Ölçüler: AÇ.: - KÇ.: 18 cm Y.: 1 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kaide

Tanım : Eğimli gövde, alçak halka kaide.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

Kat. No. 43

Kat. No. : 43

Env. No. : SE.17-T.58.21

Buluntu Yeri : Sivaslı, Hacım Köyü Güney Nekropol Örtülü Mevkii

Ölçüler: AÇ.: KÇ.: 11 cm Y.: 2.3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı

Astar Rengi : 2.5YR 4/8 kırmızı

Form : Yerel kırmızı astarlı kaide

Tanım : Eğimli gövde, alçak halka kaide, kaide tabanı yiv ile şekillendirilmiş.

Benzerleri : -

Tarih : Geç Roma-Erken Bizans ?

KAYNAKÇA

Adak Adıbelli, Işık. “*Tarsus Geç Roma Seramiği*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2006.

Adak, Işık, “*Zeugma Sigillatları*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1997.

Anderson-Stajanović, Virginia R. *Pottery of the late hellenistic and roman periods at stobi*, University Microfilms, 1977.

Anderson-Stajanovic Virginia R. -Stajanovic, *Stobi “The Hellenistic And Roman Pottery”*, New Jersey: Princeton University Press, 1992.

Asgari, Nuşin. “Uşak Selçukler ve Çevresinde Roma Çağı Lahitleri ve Mermer Ocakları” *Türk Arkeoloji Dergisi* Sayı: XXV-2, 1981), ss. 11-47.

Atik, Neşe, *Die Keramik Aus den Südthermen von Perge*, (Istanbulur Mitteilungen – Beiheft 40, 1995.

Bes, Philipp *Once Upon A Time in The East “The Chronological And Geographical Distribution of Terra Sigillata and Red Slip Ware in The Roman East”* Oxford: Archaeopress Publishing LTD., 2015.

Bonifay, Michel, “Etudes sur la céramique romaine tardive d’Afrique”, *BAR- IS 1301*, England: 2004.

Civelek, Aynur, “Red-Slip Ware from Tralles Excavations”, *Colloquium Anatolicum IX*, 2010, ss. 169-191.

Conze, Alexander, *Die Kleinfunde aus Pergamon*, Berlin: 1903.

Croowfoot, John Winter, Croowfoot, Grace Mary ve Kathleen Mary Kenyon,, *The Object From Samaria*, London: 1957.

Çilem, M. Mirem, “Apollon Smintheion Terra Sigillatları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2009.

Danica Beyll, Danica, *Terra Sigillata aus der Marienkirche in Ephesos, Erste Zwischenbilanz*, Wien: 1993

Dinç, Münteha, “Akmonia Antik Kenti” *Yüzey Araştırmaları ve Kazılar Işığında Uşak*, İstanbul: Zero Prodüksiyon, 2017.

Dinç, Münteha-Taştēmür, Emre, 2016 Yılı Uşak İli ve İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması: Eski Yunan-Roma (Arkaik, Klasik, Helenistik ve Roma Dönemi) Yerleşimleri, 35. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, 2017, ss. 243-271.

Doksanaltı, Ertekin. “Knidos Kap-Krio Kazı Alanı”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2006.

Domzalski, Krzysztof “Late Roman Pottery From Pompeiopolis”, *Pompeiopolis I*, Germany- Beier & Beran Langenweißbach, 2011, ss. 163-177.

Dragendorff, Hans. *Terra Sigillata, Ein Beitrag zur Geschichte der Griechischen und Römischen Keramik, Bonner Jahrbücher*, Bonn: Universitäts Buchdruckerei von Carl Georgi, 1895.

Duman, Bahadır, “African Red Slip Ware in Lydian Tripolis” *Rei CretariÆ RomanÆ Favtorvm Acta* 44, 2016, ss. 699-706.

Duman, Bahadır, “Red slip pottery from Laodicea/Phrygia” *Rei CretariÆ RomanÆ Favtorvm Acta* 43, 2014, ss. 9-17.

Enden, Mark van der – Poblome, Jeroen - Bes, Philip, “From Hellenistic to Roman Imperial in Pisidian tableware: The genesis of Sagalassos Red Slip Ware” *Late Hellenistic to Mediaeval Fine wares of the Aegean Coast of Anatolia*, Henryk Meyza-Krzysztof Domzalski (Ed.)“ Varşova: 2014, ss. 81-93.

Ergürer, Hasan Ertuğ “Parion Agora ve Dükkanlarında Ele Geçen Sigillatalar ve Kırmızı Astarlı Seramikler”, *Parion Kazıları 10. Yıl Armağanı*, Cevat Başaran ve Vedat Keleş (Ed.), Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 2015.

Ergürer, Hasan Ertuğ, “Parion Roma Dönemi Seramiği” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2012.

Erol, Derya “Smyrna Agorasında Ele Geçen Terra Sigillata ve Geç Roma Seramiği”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Erol, Derya, “Tralleis Kenti Kazılarında Ele Geçen Baskılı Terra Sigillata” , Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, 2004.

Erol, Derya, *Terra Sigillata ve Late Roman Ware Seramik Grupları*, Ankara: Gece Kitaplığı Yayınevi, 2014.

Evcim, Seçkin 2016, “Frigya Bölgesi’nde Bizans Dönemi Kaya Mimarisi” , *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(3), Aralık 2016, s. 861-876.

Fırat, Murat, “Phokaia Geç Roma Dönemi Mutfak Kapları” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, 2011.

Fırat, Nalan. “Perge Konut Seramiği”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1999.

Fıratlı, Nezih “Uşak-Selçukler Kazısı ve Çevre Araştırmaları (1966-1970)” *Türk Arkeoloji Dergisi*, Sayı: XIX-II, (1970), ss. 109-160.

Forster, Gary *Roman Knossos: The Pottery in Context, A Presentation of ceramic evidence provided by the Knossos* (1993-1995), Birmingham: 2009.

Francis, Jane E. “Late Roman C Ware Phocaeen Red Slip Pottery From The Cilicia Survey Project (Misis) Turkey” *Keramos Ceramics: A Cultural Approach*, Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 2015, ss. 73-82.

Gassner, Verena, *Das Südtor der Tetragnos-Agora, Keramik und Kleinfunde*, FfE XIII, 1, 1, Wien: 1997.

Güngör, Eda, “Metropolis Kenti Ada 7 İçerisindeki Konut Keramiği” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2005.

Gür Aydeniz, Füsün, “Uşak Yakınındaki Frigya Sebastesi (Selçukler)”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, 2006.

Hayes Walker Jonh, “Hellenistic to Byzantine Fine Wares and Derivaties in the Jerusalem Corpus” *Excavations in Jerusalem 1961-1967*, Volume I, ed. A.D. Tushingham, Toronto: 1985.

Hayes, John Walker “Eastern Terra Sigillata Wares – Late Roman Red-Slip Wares and their Competitor : fillig in the Mediterranean Picture” *PACT 40, Ancient and Traditional Ceramics Céramiques anciennes et traditionnelles*, Tony Hackens (Ed.), Belgium: 1994, s. 107-116.

Hayes, John Walker, “Roman Pottery Fine-Ware Imports”, *The Athenian Agora*, Vol. XXXII,, New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, 2008.

Hayes, John Walker, *A Supplement to Late Roman Pottery*, London: The British School At Rome, 1980

Hayes, John Walker, *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, England: British Museum, 1997.

Hayes, John Walker, “Roman Pottery from the South Stoa at Corinth”, *Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, Vol. 42, No. 4, Oct. - Dec. 1973, ss. 416-470.

Hayes, John Walker, “Sigillate Orientali”, *EAA, Atlante Delle Forme Ceramiche II, Ceramica Fine Romana nel Bacino Mediterraneo*, 1985.

Hayes, John Walker, *Late Roman Pottery*, London: British School at Rome, 1972.

Hayes, Walker John “The Hellenistic and Roman Pottery” *Paphos Volume III*, Nicosia, 1991.

Heath, Sebastian - Tekkök, Billur, *Greek Roman and Byzantine Pottery at Ilion (Troia)*, California: 2008.

Hellström, Pontus, *Pottery of Classical and Later Date Terracotta, Lamps and Glass, Labraunda Vol. 2. Part. 1*, Lund: 1965.

İzmirligil, Ülkü, “Uşak-Selçukler Tümölüsleri”, *Türk Arkeoloji Dergisi XXII*, C.1, 1975, s. 41-69.

Jones, Arnold Hugh Martin, *The Cities of The Eastern Roman Provinces*, ikinci baskı, Oxford at the Clarendon Press, 1971.

Jones, Arnold Hugh Martin, *The Cities of The Eastern Roman Provinces*, 2. Baskı, Oxford, 1971.

Jones, Frances Follin, “The Pottery” *Excavations at Gözklü Kule, Tarsus*, Princeton University Press, 1950.

Karaca, Nevzat, “Stratonikeia Kazılarında Bulunan Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2019.

Karahan, Ümran Ozan, “Eski Çağ’da Uşak ve Çevresi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Karahan, Ümran Ozan, “Philadelphia (Alaşehir)” *Journal of Current Researches on Social Sciences*, Volume-Issue: 7-2, 2017, ss. 163-172.

Karakaş, Gülçin “Soli/Pompeiopolis E7 Plankaresi Rögar Buluntuları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2019.

Kenrick, Philip, M. Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice), *Supplements to Libya Antiquae – V*, Volume III, Part I, Great Britain: Whitstable Litho Ltd., 1985.

Kenrick, Philip, M. “Hellenistic and Roman Fine Wares” *The Extramural Sanctuary of Demeter and Persephone at Cyrene, Libya Final Reports III*, Philadelphia: The University Museum, 1987.

Kenrick, Philip, M. “Fine Wares From the City Wall Section at Bait Nawashi (Area XLII)” *Archaeologischer Anzeiger*, Berlin: 2000, ss. 235-265.

Knipowittsch, T. Die Keramik römischer Zeit aus Olbia in der Sammlung der Eremitage, *Materialien zur römisch-germanischen Keramik IV.1*. Frankfurt: 1929.

Loeschcke, Siegfried. *Die Arbeiten zu Pergamon 1910- 1911, V. Sigillata-Töpfereien in Tschandarli*, Taf XXXVII, 1912.

Lund, John, “Eastern Sigillata B: A Ceramic Fine Ware Industry in The Political and Commercial Landscape of The Eastern Mediterranean”, *Les Ceramiques En Anatolia, Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, Varia Anatolica XV*, Catherine Abadie-Reynal (Ed.), 2003.

Mackensen, Michael “Die Spätantiken Sigillata und Lampentöpfereien von El Mahrine (Nord Tunesien)” *Studien Zur Nordafrikanischen Feinkeramik des 4. Bis 7. Jahrhunderts*, Münih: 1993.

Magie, David. *Roman Rule in Asia Minor I*, New Jersey: , Princeton University, 1950.

Malamidou, Vaitsa. *Roman Pottery in Context “Fine and Coarse wares from five sites in north-eastern Greece”* BAR International Series 1386, 2005.

Meriç, Recep, *Spathellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos*, Wien: 2002.

Meyer, Carsten -Schlichtmann, *Die Pergamenische Sigillata aus der Stadtgrabung von Pergamon*, New York: Walter de Gruyter, 1988.

Mitsopoulos Veronika -Leon, *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde, Keramik hellenistischer und römischer Zeit*, FfE IX, 2,2, Wien: 1991.

Ok, Mehmet, "Tripolis'te Bulunan Sagalassos Kırmızı Astarlı Seramikleri" *Anadolu Arkeolojisi Araştırmaları Dergisi*, Volume 1, 2018, ss. 31-51.

Philip Bes, Philip- Poblome, Jeroen "African Red Slip Ware on the move: the effects of Bonifay's *Études* for the Roman East", *Journal of Roman Archaeology*, 2009.

Pliny, The Natural History XXXV. translated by J. Bostock, H. T. Riley, in six volumes, Henry G. Bohn Press, London, 1855.

Pliny, The Natural History, translated by J. Bostock, H. T. Riley, in six volumes, Henry G. Bohn Press, London, 1855.

Poblome, J – Degeest, R, - Viaene, W, - Ottenburgs, R., "Sagalassos Ware Typology and Analytical Results" *KST XV-II*, Ankara: 1993, ss . 408-418.

Poblome, J., R. Degeest R., Waelkens, M., Scheltens, E., Sagalassos Ware, The Fine Ware. M. Waelkens (Eds.). *Sagalassos I. First General Report on the Survey (1986-1989) and Excavations (1990-1991)*. 113-130. Leuven: Katholieke Universiteit, 1993.

Poblome, Jeroen, Sagalassos Red Slip Ware Typology and Chronology, *SEMA II*, Brepols, Belgium 1999.

Pucci, Guiseppe. "Le Terre Sigillate Italiche, Gelliche e Orientali", *L'inscrumentu Domesticum di Ercolano e pompeii*, Rome: 1977, ss. 9-27.

Reynolds, Paul, "A note on the development of Cypriot Late Roman D fors 2 and 9" *LRFW 1*, Oxford: 2011, ss. 57-66.

Reynolds, Paul, "African Red Slip and Late Roman Imports in Valencia" *Reprinted Papers in Iberian Archaeology*, BAR-IS 193., T.F.C. Blagg ve S.J. Keay (Ed.) 1984, ss. 474-539.

Reynolds, Paul, "A note on the development of Cypriot Late Roman D fors 2 and 9" *LRFW 1*, Miguel Angel Cau, Paul Reynolds ve Michael Bonifay (Ed.), Oxford: 2011.

Ritti, Tullia. *Denizli-Hierapolis Arkeoloji Müzesi Yunanca ve Latince Yazıtlı Eserlerin Kataloğu, Denizli Yöresinden Gelen Yazıtlar*, Çeviren: Nalan Fırat, Napoli: 2008.

Robinson, Henry S. *The Athenian Agora Pottery of the Roman Period*, Vol. V, New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, 1959.

Rodney, S. Young, "Gordion on the Royal Road", *American Philosophical Sociend*, Volume-Number 107-4 Aug. 15, 1963.

Rosenthal, Renate, "The Roman and Byzantine Pottery", *Excavations at Tel Mevorakh (1973-1976)*, *QEDEM 9*, (Hebrew University of Jerusalem, 1978).

Salomanson, J. W. "Études Sur la Ceramique Romaine D'afrique." *Bulletin*, 1968, s. 80-145.

Sevin, Veli, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2001.

Şen, Yıldırım D., "Hürmalık Hamamı Buluntuları Işığında Patara'nın Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Kuzey Afrika Kökenli Seramikleri" *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12/4, 2012, ss. 151-172.

Slane, Kathleen Warner The Sanctuary of Demeter and Kore The Roman Pottery and Lamps. *Corinth XVIII/II*. Princeton, New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens, 1990.

Taştemür, Emre - Dinç, Münteha, Sebaste Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Cam Eserler, *TÜBA-KED*, (18/2018), ss. 63-82.

Taştemür, Emre - Dinç, Münteha "Akmonia Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Terra Sigillata ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri" *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2018, ss. 2605-2620.

Taştemür, Emre "Sebaste Antik Kenti" *Yüzey Araştırmaları Işığında Uşak*, İstanbul: Zero Prodüksiyon, 2017.

Taştemür, Emre ve Dinç, Münteha Dinç, "2017 Yılı Sebaste Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırması" 36. *AST 1*, Ankara: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, 2019.

Tekkök-Biçken Billur, *The Hellenistic and Pottery From Troia: Second Century B. C. to Sixth Century A.D.* Columbia: University of Missouri Graduate School, 1996.

Tekkök, Billur-Pernicka, Ernst Analysis of Eastern Sigillata B Finds From Troia, *Türkiye'de Arkeometrinin Ulu Çınarları*, Prof. Dr. Ay Melek Özer ve Prof. Dr. Şahinde Demirciye Armağan, Ali Akin Akyol- Kameray Özdemir, (Ed.) İstanbul: Homer Kitabevi, 2012 ss. 345-358.

Tekocak, Mehmet, "Kelenderis Roma Çağı Seramiği", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2006.

Tekocak, Mehmet, African and Cypriot Red slip Wares from Kelenderis, *SOMA 2008*, Oniz, H. (Ed.), BAR International Series 1909, 2009, ss. 132-142.

Texier, Charles, *Küçük Asya*, Cilt 2, Ali Suat (Çev.), Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, 2002.

Uğuz, Gözde, "Phokaia'nın Kuzeyinde Geç Roma Dönemi Bir Terra Sigillata Atölyesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 2015.

Uygun, Çilem "Patara tepelik Nekropolü ve Bey Evi'nden Ele Geçen Kırmızı Astarlı Seramikler (İÖ. 2. yy- İS. 4. yy)" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2009.

Uygun, Çilem, *Tepecik Kırmızı Astarlı Seramikleri (İ.Ö. 2. YY – İ.S. 4. YY)*, Patara IV, 2. 2011

Vaag, Leil Erik, “A Closer Look at the Making of Phocaeen Red Slip Ware Bowls” *Les Ceramiques En Anatolia Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, Varia Anatolica XV*, İstanbul; Institut Français D’études Anatoliennes Georges Dumezil, 2003, ss. 203-208.

Vapur, Özlem, “Magnesia Ad Maeandrum Gymnaion’u Roma Dönemi Seramikleri” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2001.

Waage, Federick. O. The Roman and Byzantine Pottery. *Hesperia*, The American Excavations in the Athenian Agora: First Report. 2/2. 279-328. Athens: American School of Classical Studies, 1933.

Waage, Frederick O. “Hellenistic and Roman Tableware of Nort Syria” *Antioch on the Orantes IV Part One Ceramics and Islamic Coins*, New Jersey: Princeton University, 1948.

Willet, Rinse - Poblome, Jeroen, “ The Scale of Sagalassos Red Slip Ware Production-Reconstructions of Local Need and Production Output of Roman Imperial Tableware” *ADALYA XVIII*, 2015, s.133-157.

William Mitchell Ramsay, “The Cities and Bishoprics of Phrygia”, *The Journal of Hellenistic Studies IV*, 1883.

Williams, Caroline. *Anemurium The Roman and Early Byzantine pottery*, Pontifical Intitute of Mediaeval Studies, 1989.

Yıldız, Volkan. “Tarsus Cumhuriyet Alanı Kazısında Bulunan Doğu Sigillataları A grubu seramikleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2006.

Zahn, Robert, “Thongeschir”, *Priene, Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1895-1898*, 1904.

Zelle, Michale, “Die Terra Sigillata aus der Westtor-Nekropole in Assos” *Asia Minor Studien Band 27*, Bonn: 1997.

Zhuravlev, Denis “Western Sigillata in The Northern Pontic Region”, *Ancient Civilizations From Scythia to Siberia “An International Journal of Comparative Studies in History and Archaeology”* Vol. 14 No. 1-2, 2008, ss. 85-121.

Zhuravlev, Denis. “Terra Sigillata and Red Slip Pottery From The Late Skythian Necropoleis of The South-Western Crimea (1ST-3RD Centuries AD)”, *Rei Cretariae Romanæ Favtorvm – Acta 36*, Abingdon: 2000, ss. 151-160.

Zoroğlu, Kamil Levent, , “Doğu Sigillataların İmalat Yerleri ve Dağılım Sorunu” *Les Ceramiques En Anatolia Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, Varia Anatolica XV*, İstanbul: Institut Français D’études Anatoliennes Georges Dumezil, 2003.

Zoroğlu, Kamil Levent, “Samsat’ta bulunan Doğu Sigillataları İlk Rapor” *DergiPark*, Sayı: 3, 1986, ss. 61-100.